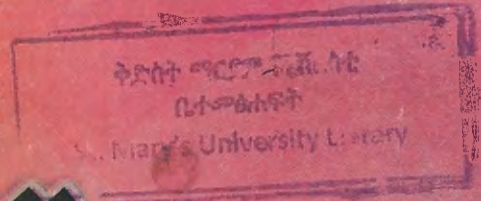

The Leacher

A BI-annual Bulletin of the Department of Common Courses, St. Mary's University

በትድስት ግርማ ዩኒቨርሲቲ ኮሙን ኮርሶች ግስተ-ባቢሪያ ክፍል በዓመት ሁለት ጊዜ የሚታተም መጽሔት

Vol.6 No.12
ት.ጽ.6 ቁ.12

December 2014
ታኅሣሥ 2007

Inside this Issue

በውስጥ ገጾች

Editorial	1
Research	2
Reflection	23
Commentary	26
Book Review	28
ቅኝት	32
Let's Mind our Language	35
ዳሰሳ	40
Edutainment	45
አጭር ልቦለድ	50
ጤናችን	56
ክእናንተ ለኛ	59

Quote of this issue

“It is in fact a part of the function of education to help us to escape, not from our own time - for we are

Editor-in-chief: Fanta Ayalew
Cover Layout Designer: Robel Tegene
Microsoft Publisher: Fanta Ayalew

'The Teacher' disclaims the endorsement of all views or opinions in this bulletin except that of the editorial.

EDITORIAL

Dear Readers,

Here we are again in this edition of *The Teacher*, Vol. 6 No.12 2014. We would like to extend our heartfelt greetings to you all.

As usual, we have been trying our best to season our issue of this round with a variety of items that could satisfy our esteemed readers. In light of this, we have attempted to cover as many areas as possible from different perspectives some of which are the following.

In the research part, we have an article that deals with the relationship between universities and industries. It is worth reading it to have a glimpse of what University-Industry Linkage is all about.

We have an article on some misconceptions people have with regard to communicative language teaching. This short piece discusses what CLT is and how it is taught by English language teachers worldwide. Among others, we read in this article that the major focus of CLT is enabling students to master language fluency, irrespective of their grammatical

and spelling errors. From this piece, we indirectly learn that this trend of enabling students to speak fluently should be encouraged instead of focusing on the old method of correcting the grammar of, especially, beginners which may discourage them and become a setback in their learning. In another research attempt, primary education of some three countries, namely, India, Japan, and Ethiopia, is treated in a comparative approach. This paper presents the status of primary education in those three nations. In the Amharic part, we have some enlightening articles. Amongst these, the pieces sent to us by our contributors that talk about an Ethiopian nun, Emahoy Tsighemariam Gebru, and about human's nonchalant nature of destroying their habitat, Mother Earth, are outstandingly grippy and worth reading. The usual columns such as edutainment, book review, short story in Amharic, etc. appear at their respective places. Good read.

Research

University-Industry* Linkage in the Ethiopian Higher Education Sector

Wondwosen Tamrat, Associate Pro., SMU, Founder and President

Genesis

Although the late nineties are identified as the time when the link between higher education institutions and universities assumed its peak, the relation goes centuries back. In the United States of America such relationships can be traced as far back as the industrial revolution (Hall, Link and Scott 2000). In Europe where a different feature of development in U-I linkage was prevalent in the older days, the linkage between the two goes back to the mid to the late 1800s, though it had been for, too long, constrained by legal prohibitions and cultural predispositions that were against academic involvement with commerce (Owen & Riccabon 2002; Hall, Link & Scott 2000).

The 1980s and 1990s are credited with the increase in the number and nature of industry-university ties as evidenced by the mushrooming of a complex array of research consortia, research

parks, industrial liaison programs, growing share of industry funding in university income and increasing number of university researchers engaged in academic entrepreneurship (Turk-Bicakci and Brint 2005; Perkmann and Walsh 2007; Owen & Riccabon 2002). There are a variety of reasons that have influenced the need for such linkage. Chief among these are the dwindling of public resources needed for funding a highly expanding higher education system; the need for improving the relevance of teaching and research; and the need to entice competitiveness of national economies and increase institutional reputations (Turk-Bicakci & Brint 2005; Dill 1995; Perkmann and Walsh 2007).

Contributions of U-I Linkage

A meaningful collaboration between universities and industries could provide a variety of benefits. These benefits primarily relate to income generation, access to technology and equipment, practical experience, curriculum development, community service and image building, and employment opportunities for students.

Income generation is regarded as 'the most important driving force for the collaboration with industry' (Martin 2000; Hall, Link & Scott 2002). Through

such activities as consultancy, 'collaborative' and 'contracted' research, institutions can pull in more funds from external sources, and academic staff can also supplement their income. This is specially indispensable in contexts where government funding is tightly linked to specific academic tasks.

The link with industries could also provide institutions the chance to have access to high-tech equipment and up-to-date technology (Martin 2000; Lofsten & Lindelof 2001) which may not be always available at HEIs.

Another advantage industry could provide for both students and faculty is practical experience which could in turn allow students to get familiar to the world of work; and staff to link their theoretical provisions with actual practices. With the link that institutions develop with industry, there is also the possibility that students get better opportunities for getting employed.

* The term 'university' and 'industry' in this article are used in their generic sense. Accordingly, while 'industry' may cover all public and private enterprises, the term 'university' refers to all types of higher education institutions.

The close relation between the two parties also assists in making university curricula more meaningful by creating the chance for incorporating contextualized content.

The linkage further provides the opportunity for universities to contribute towards the development of their community. This also adds to image-building by promoting the status of universities in the public's eye-replacing the traditional image of being an "ivory tower" institution (Tibarimbasa and Lugujo 2000).

Major Types of U- Industry Linkages

Over the last few decades, the types of linkage between universities and industries have grown to be diverse and complex. Although there is still very little common ground in the literature about the patterns of interaction with industry, the major types of linkages appear to be those discussed underneath.

Training and Curriculum Development. One form of link forged between industries and universities is preparing and offering tailor-made courses, continuous professional development (CPD) and running jointly developed programs. HEIs are increasingly involved with the provision of continuous development for professionals in industry and have comparative advantage in providing such services. This is regarded as a form of knowledge transfer since it raises the skill levels of the workforce in business, and helps universities gain access to the latest developments in professional practice. (Lambert 2003; Martin 2000)

Internship Programs for Students. One of the most common forms of U-I linkage involves placing students at industries during their study period so that they would have practical exposure. This is widely practiced by many institutions, albeit it requires greater institutional capacity in order to reap maximum benefits.

Contract & Collaborative Research. For over a century, the innovation system in many developed countries focused on the practice of internally generated research in industries. This has now changed with universities becoming potentially attractive partners for business due to their international network and their facilities. As a result, research in its various forms is now common in science-based sectors such as pharmaceuticals, biotechnology or chemicals, generating technological spillovers, and contributing positively to addressing innovation market failures and help realize the full social returns of R & D investments (Perkmann & Walsh 2007 D'Este and Patel 2005).

Consultancy Services. Consultancy services are conducted in the form of 'expert advice' or 'analysis services' provided by universities to industries. The major distinction of such services from such activities as contracted research is in consultancy services 'the academic provides advice to the business rather than actually conducting research' (Lambert 2003:34). These services as features of U-I linkage are practiced in many parts of the world.

Enterprise Support and Development. Although small and medium enterprises (SMEs)

have not been the major focus areas in traditional U-I linkage, they are now assuming increasing importance. Support to or development of SMEs could be made through the knowledge and skill available at universities which will identify the latter as important partners in local economic development. Currently U-I linkages involve working towards the enhancement of SMEs in many countries (Martin 2000; Plonski 2000; Tibarimbasa and Lugujo 2000).

Technology Transfer and Commercialization of Intellectual Property (IP).

Technology Transfer is considered as the oldest form of University-Industry linkage and the main form of university contribution to technology diffusion. It is exhibited in the form of patenting, licensing and start-up companies resulting from knowledge and resources exchanged or co-produced (Perkmann & Walsh 2007; D'Este and Patel 2005; Lofsten & Lindelof 2002). Commercialization of IP has also become the new 'entrepreneurial' face of universities in the west in which University-Industry relationships have shown a revolutionary change from research production towards commercialization of faculty members' research (Dill 1995).

The Management of University-Industry Linkages

The management of University-Industry linkage requires handling the issue both at strategic and operational levels. The strategic management aspect is concerned with the development of U-I relations as an explicit university-wide, medium and long-term objective and part of the over-all

university mission (Vigdor et al 2000). As noted by Martin (2000), one of the critical success factors in the management of U-I linkages is the availability of an institutional strategy for the development of such relations. Strategies could be laid down in such documents as a strategic planning document, a development plan or any other written statement of a given institution.

At the operational level, there are issues of managing interfaces, finance, staff and intellectual property rights. There are a variety of structures that could be created at university level to bring industries on board. The formalization process in the creation of internal interfaces could take different forms. Some institutions establish a Pro-Vice Chancellor post that manages such activities (Martin 2000). Others set up specialized structures such as dedicated offices for the development of relations with industry. The formation of corporate or business liaison offices in many universities has been mainly to accomplish such tasks as developing networks of businesses; marketing the research strengths of the university; advising on consultancy agreements and contract research; arranging complex collaborative research agreements on major joint ventures (Lambert 2003).

Universities may also set up external interfaces which may be involved in the task of providing an administrative and consultative interface between U-I, technology transfer, commercializing university products (Martin 2000).

The management of U-I linkage requires the availability of financial management rules and procedures which necessitate the availability of institutional costing

and pricing policies. Such policies should identify professional fees and rates, calculation of overheads, and should in general have costing guidelines. Equally important is the distribution of generated income which may involve shares among the institution, the operating unit and the individual.

Another important factor is the availability of a personnel policy conducive to the development of relations with industry. Such a policy needs to identify new tasks and roles to be performed by both managers of U-I relations and academic staff, and confront them with new competencies required to perform such tasks adequately (Martin 2000).

As leading intellectual forces, the link universities have with industries may result in the creation of knowledge that has a commercial value. Unless there is a framework for depositing a patent within the framework of a U-I relation, an identification and protection of intellectual property (IP) may be at risk. Universities and industries might also harbor conflicts where regulations pertaining to IP are lacking.

The Role of the Government in U-I Linkage

The role of the government in terms of creating and/or facilitating U-I linkage is so influential that it is at times identified as the third major party in the linkage. As noted by Etzkowitz and others (2000), governments in virtually all parts of the world are focusing on the potential of the university as a resource to enhance innovation environments and create a regime of science-based economic development. In this regard, the role of governments in the creation of legislative environments and initiatives that promote national research and competitiveness is also significant (Perkmann and Walsh 2007).

The government can also

influence the growth of U-I relations through such activities as the creation of a national innovation system, offering initiatives to promote transnational research, supporting and financing R&D, and facilitating collaboration between industries and Universities.

University- Industry Linkage in Ethiopia

For too long, universities have been considered as the major sites for knowledge creation and accumulation. The realization that knowledge by itself does not transform economies has created the impetus to seek ways of using the knowledge acquired in various contexts (World Bank 2002). With the growing importance of their role in knowledge utilization, the value of universities in assisting the economic development of a given country is widely acknowledged. This has enticed many governments to offer strengthened focus to and put increasing pressure on HEIs to improve national competitiveness. So that it results in appropriate U-I linkages.

Over the last two decades, U-I linkage has brought substantial results in many countries in terms of technology transfer, training, enterprise support and development, consultancy, contract and collaborative research, internship and externship, etc (Cf. Dill 1995; Martin 2000; Plonski 2000; Lambert 2003; D'Este and Patel 2005). This has specially given some countries competitive edge over others that have not given similar consideration to this domain. In light of this consideration the sub-sections below examine the situation in the Ethiopian higher education sector. The focus is made on the public higher education sector which is responsible for 85 percent of overall enrollment at the level.

Policy Directions

For a country like Ethiopia that has chosen to use tertiary education as its major instrument of poverty reduction and economic development, the issue of University and Industry linkage should be of paramount importance. One encouraging sign in the Ethiopian context is the availability of policy directions and guidelines that have been set to indicate the direction under which U-I in our institutions could take place.

Among the major strategic pillars identified by the Growth and Transformation Plan (GTP 2010) as crucial for sustaining rapid and broad-based economic growth in Ethiopia is the need for creating conditions for the industry to play key role in the economy. Pertinent to this the focus of the Education Sector Development Program IV has been identified as “educating and training a workforce that meets industries’ needs at all levels, particularly the growing manufacturing industry” (GTP 2010/11- 2014/15:86). In order to achieve these plans and realize the country’s goal of becoming a middle-income country by 2025, the driving forces at national level are identified as innovation – friendly institutions that enable genuine STI development; institutions that can develop a structured system with smooth science and technology information flow, technology incubation and utilization” (STIC20 14:4).

In light of the above, the role of TVET & higher education (HE) institutions in serving as technology transfer and innovation centers is clearly established. In order to fulfill their role, HEIs are specifically expected to work closely with industry and make the knowledge and skills produced in their premises available to the wider community. Article 26:5 of the Higher Education Proclamation (HEP 2009:4991), for

instance, emphasizes that “every institution shall have the responsibility to forge relation with industries for mutual benefits.”

In terms of research directions HEIs are supposed to follow, the Higher Education Proclamation (2009) further establishes that, among other things, institutional research should focus on the country’s development issues with a strong focus on transfer of technology implying the need for U-I linkage. The proclamation further stipulates that HE institutions should establish a system that would allow them to conduct joint research projects with industries (Article 24.4).

Despite these directions, there’s yet lot to be done on the part of the government in terms of giving the needed attention, resource, support and close follow up in addition to creating a well coordinated natural innovation system that encourages U-I linkage at a national level.

Institutional Structures and Prevailing Practices

The existing structures within any university can constrain or favour the incentives to interact with industry (Mueller 2000). As discussed earlier, these structures could be related to external or internal interface structures like the availability of Technology Transfer Offices (TTOs) that facilitate U-I linkage. The manners in which such motives as recognition within the scientific community, financial gain, and a desire to secure additional funding are handled is also an important consideration. Equally important is the working environment in a given university that could affect the type of U-I link to be established and/or maintained. One such factor is the quality and scale of research resources either in terms of academic personnel or research income, which can be considered as a necessary condition

for attracting industry interest” (D’Este and Patel 2005:7).

Although university and industry linkage has been promoted widely by governments and institutions across continents since the 1980s, African universities have not been active in this regard (Dzisah and Eitzkowitz 2008). Tertiary institutions in Sub-Saharan Africa have especially been very slow in terms of engaging in this activity (World Bank 2009). Ethiopia does not look an exception in this regard.

The antecedent to many of the U-I linkages in Ethiopia is perhaps the AAU- Ministry of Industry co-operation program that was initiated in 1986. The major aims of this program on the industry side were solving technical and managerial problems; injecting new processes, technologies etc; maintaining and improving productivity and efficiency; and facilitating further training of existing staff. On the university side it had such objectives as practical training of students; making R & D relevant; augmenting R & D resources; and obtaining feedback on the direction of R & D (Daniel 2008). Although the program had done a lot in solving industrial problems, it stopped altogether in 1991.

Currently, in most of the universities, consultancy and outreach services (under which University- Industry Linkage is considered) are the jurisdiction of Research, Extension and Publication Offices. Arba Minch University has its consultancy and outreach services under the Vice-President for Business Development while in others the services mainly come under the Office of the Academic Vice President. Despite the availability of such structures, both consultancy and outreach services have not yet developed in most of our universities due to the limited attention the issue has received and

the excessive focus of our universities on teaching. This does not, however, mean that there are no engagements by our universities in this domain. Notwithstanding the lack of focus, emphasis and intensity, Ethiopian HEIs are involved in a variety of activities that could be grouped under what we have discussed so far as university-industry linkage.

Among the common approaches currently used across most of the Ethiopian universities are practical attachment (internship), training, curriculum development, hiring of university facilities, research and consultancy.

In Wondwosen's (2008) study, it was indicated that most of the Ethiopian HEIs assign their students at industries/businesses for practical attachment and this seems to have widely continued even today. The success of the practical attachment is, however, seriously affected by the availability of enough space for students at the industries. Two outstanding and successful examples usually cited in the Ethiopian higher education sector are the Community-based education program pioneered by Jimma University and the 'Community Diagnosis' program that the health trainees from Gondar University undergo in the rural areas where they are expected to develop their skills through mini-projects and research which are deemed to be beneficial to the community. Haramaya has similar successful programs in Rural Development and Mid-career training. However, such popular programs are increasingly at risk of being discontinued due to increasing number of students, high attrition of experienced staff, problems related to programming, shortage of transport facilities, lack of incentive, shortage of budget and time (HERQA 2008).

Hawassa University offers outreach services in agriculture, education, finance and health, and

chemical industry. Arbaminch University runs successful programs in teacher education, engineering and water technology by providing the needed internship. The University also provides successful consultancy services in such areas as project studies and dissemination, water salination and material testing. However, the same is not true of such programs as business and finance. Bahir Dar University, for instance, had to discontinue its attachment program of the business faculty due to the lack of financial institutions in the city that can accommodate the huge number of trainees that seek internship every year.

The public universities also offer a variety of short and long-term training services to the surrounding community. In addition to the evening and distance modalities which are widely popular, special trainings are offered to special clients based on perceived needs. Haramaya University, for instance, offers training to SMEs on such subjects as Book Keeping, Cooperative establishment and mushroom production. The training offered by Gondar University, in collaboration with the regional health bureau, on Accelerated Health officers is another successful example.

Some universities also hire their facilities to the outside community. The Engineering Faculty of Bahir Dar University, for instance, offers such services as soil test and material strength by charging fees. Haramaya, Gondar University and Bahir Dar University provide research and consultancy services based on external demand. Consultancy provided on the irrigation layout design for the city of Hawassa, and advices related to the Blue Nile Basin are successful examples from Arba Minch University and Bahir dar University, respectively. Studies by Haramaya University on gum production in

Eastern Ethiopia done for the Regional Government and studies on Bio-Fuel Production are similar projects. The dairy goat project which has been going for more than 10 years at Haramaya has enabled the university to disburse more than 700 goats to women. There is also a seed multiplication scheme which the university undertakes in collaboration with NGOs for distribution to the surrounding farmers.

Despite the above encouraging efforts, deficiencies in the area of contract and collaborative research, consultancy, enterprise development and technology transfer activities are still widely noticeable in most of our universities. So are the strategic and operational arrangements needed to handle such activities as may be argued below.

The Management of U- I Linkage in Ethiopian Universities

Although obtaining information on the formal and informal mechanisms of managing University - Industry relations is difficult, the scanty information available indicates that professional management of U-I linkage in Ethiopian HEIs appears to be negligible or very poor. No priority seems to have been given to this task as compared to running such programs as evening classes and/ or distance education programs which appear to have received the highest attention from institutions.

Notwithstanding the fact that most of the universities lack policies that guide their operations, the available activities are not well organized and documented in most of the institutions.

Our universities have yet to go a long way in terms of setting up offices that provide administrative and consultative interface between U & I. The only exceptions appear to be Addis Ababa University (which

has its own U-I Linkage Office), Mekelle and the newly emerging Institutes of Technology (IoTs) which are establishing similar offices.

Many have not yet developed specific financial management rules and procedures that pertain to managing revenues generated through U- I linkage. Nor do they have specific regulations related to staff management, development, and incentive schemes for those who might wish to participate in such undertakings. Another area where a significant gap is noted in almost all of our universities is the management of intellectual property where little has been done.

Conclusions

The foregoing discussion must have shown that despite the availability of policy directions and some institutional attempts, the existing level of U- I linkage in Ethiopia is yet at its rudimentary stage and leaves much to be desired. The fact that the initiative in this country towards U- I linkage was pioneered by Addis Ababa University at a time when the same issue was being addressed in other parts of the world is a clear indication that in spite of taking the initiative earlier, we have not been able to make significant strides on a par with higher education institutions in the rest of the world. The areas noted by Daniel (2008) as the lack of alignment between the type of curricula and skill endowments of graduates from Ethiopian universities and the needs of industry; misalignment between the research output from universities and what the industry needs; and the overall lack of competitiveness in Ethiopian industries which does not drive them towards such linkage continue to be evident gaps that require serious redress.

In view of national development goals and the role of the Ethiopian

higher education sector in economic development, it is incumbent upon the government that it need not only establish policy directions but should closely assist and regulate the performance of HEIs which should assume prime responsibilities in improving the status quo with regard to U- I linkage. As a matter of necessity and urgency, universities should also recognize the need to create well organized institutional systems that can accommodate initiatives and improvements which address the existing lack of cooperation among HEIs, the government and industries.

References

1. D' Este, P. and Patel, P. 2005 "University-Industry Linkages in the UK: what are the factors determining the variety of interactions with industry?" In SPRU University of Sussex.
2. Dill, D. 1995. "University-Industry Entrepreneurships: The Organization and Management of American University Technology Transfer Units." In Higher Education Vol. 29 No. 4
3. Etzkowitz, H. & other 2000. "The Future of the University and the University of the Future: Evolution of Ivory tower to entrepreneurial paradigm. In Research Policy 29, pp313-330
4. FDRE Science and Technology Information Center. 2014. Science and Technology Indicators Report.
5. FDRE. 2009. Higher Education Proclamation 650/2009.
6. Hall, B.H. Link A.N. & Scott J.T. 2002. Universities as Research Partners. NIST, US Department of Commerce.
7. Hall, B.H., Link, A.N. and Scho, J.T.2000. "Barriers Inhibiting Industry from Partnering with Universities: Evidence from the Advanced Technology Program. In Journal of

Technology Transfer:

8. Inzelt, A. 2004. "The Evolution of University- Industry- Government Relationships during Transition" In Research Policy 33, pp 975-995.
9. Martin, M. 2000. Managing University-Industry Relations: A Study of Institutional Practices from 12 Different Countries. Paris: ITEP, UNESCO
10. MOFED. 2010. Growth and Transformation Plan 2010/11 - 2014/15.
11. Perkmann, M. and Walsh, K. 2007 "University-Industry Relationships and Open Innovation: towards a Research Agenda."
12. Plonski, A. 2000. The Management of University-Industry Relations: The Case of the University of Sao Paulo, Brazil.
13. Tibarimbasa, A & Lugujo. 2000. The Management of University-Industry Relations at Makerere University, Uganda
14. Turk- Bicakci L. and Brint S, 2005. "University- Industry Collaboration: Patterns of Growth for Low- and Middle-Level Performers." In Higher Education Vol. 49 No. 1/2
15. Vigdor et al 2000. The Management of University-Industry Relations. Paris: UNESCO
16. Woolgar, L.2006. A Comparative Assessment of Training Courses for Knowledge Transfer Professionals in the United States, United Kingdom and Japan. NISTP
17. World Bank. 2002. Constructing Knowledge Societies: New Challenges for Tertiary Education. Washington: The World Bank

Communicative Language Teaching and Some of its Misconceptions

Atlabachew Getaye, SMU

Towards the end of the 1960s, there was a growing dissatisfaction in British concerning most approaches in general and situational language teaching in particular. The approaches used to produce structurally competent students who were not able in using the language proficiently (Macro, 1977; Brown, 1994). Over the last six decades, however, the trend has changed to Communicative Language Teaching (CLT) which aims to develop communicative competence, presenting the major and minor skills in an integrated manner so as to involve learners in meaningful interaction (ibid). Consequently, CLT has been hailed as a revolution and adopted globally (Whitely, 1993).

A. Purposes of CLT

Communicative Language Teaching is not simply a methodology. It is rather a cluster of approaches. As Brown (1994, pp.224-5) points out, CLT is “a unified but broadly based theoretical position about the nature of

language and language learning and teaching”. The goal of CLT is to develop communicative competence, presenting the four major skills in an integrated manner so as to involve learners in meaningful interaction. According to Canale and Swains model (1980) of communicative competence, which originally contains three components and modified by Canale (1983), adding one more feature consists of four elements such as grammatical competence, sociolinguistic competence, discourse competence and strategic competence.

Grammatical competence refers to linguistic competence, providing the ground for the rules of usage which one way or another leads to accuracy. Next, sociolinguistic competence focuses on the social rules of language use. It requires an understanding of the social context. Discourse competence is a component which deals with the extended use of language in context.

Strategic Competence refers to one’s ability to manage real life communication, maintaining the medium open using various strategies to overcome communicative barriers like fatigue, inattention and noises (ibid).

B. Features of CLT

The aim of CLT is to develop communicative competence. It therefore emanates from the theory

of language as communication (Rogers and Richards, 1986).

The roles of communicative teacher are countless. S/he organizes, guides, learns, counsels and manages the teaching learning processes. S/he is both a resource and a researcher. In a nutshell, the teacher plays two major roles: facilitating the communicative process and acting as an interdependent participant within the teaching learning group. It is thus possible to conclude that communicative classroom demands a teacher of remarkable abilities (Richard-Amoto, 1988).

With regard to learners, they no more receive what teachers impose upon them. They participate actively and contribute their share to the content of the curriculum. They discover approaches on how to learn language. They negotiate between themselves, their language process and the gradually revealed object of learning. They contribute as much as they gain, and there by learn in an independent way. In general, students are responsible managers of their own learning (Rogers and Richards, 1986; Larsen Freeman, 1986).

The syllabus of CLT is flexible. In CLT, prescription of content is not commendable for the following reasons. First, specification of content will make language items static which clashes with the dynamic nature of communication.

Second, the syllabus of CLT presupposes continual adjustment and differentiation. The communicative syllabus places content within methodology. Being a vehicle, the syllabus facilitates the learning teaching process, providing opportunities for meaningful communication to occur which in turn develops the target language competence (Richard-Amoto, 1988).

When it comes to instructional materials, they should have authenticity: authenticity in terms of texts, activities and tables. They should encourage independent learning, being presented in a suggestive rather than definitive manner. Instructional materials should also exhibit the social context in which they will be used appropriately (Nunan, 1988).

During the teaching learning process, CLT makes use of any activity which engages learners in authentic communication. Littlewood (1981), however, has identified two major types of activities: functional communication activities which aim to develop certain language skills and questions through communication, and social interaction activities which apply conversation, discussion (pair or group), dialogue, role play, etc.

C. Misconceptions of CLT

Despite its eclectic nature, CLT is misperceived by both teachers and learners (Thompson, 1986; Madgyes, 1986; Lie, 1998). Lie (1998) points out that CLT lacks uniform understanding among language learners and teachers. The shift in language teaching from situational language teaching to

CLT has brought a significant change in terms of perception from both learners and teachers.

Everyone is conditioned to some form of beliefs of language learning. In language learning, beliefs and attitudes result from educational environments that learners and teachers experience. They serve to appraise new approaches by either promoting or constructing new methods of language learning (Gardner and Miller, 1999).

In line with CLT, as Holliday (1994) spells out, the approach has been so much misunderstood probably because it is not in line with the old beliefs and attitudes. There are prevalent wrong assumptions or misunderstandings regarding the approach, which puts its implementation at stake, leading "teachers and students alike to every sort of trouble, from internationalization of a wrong picture of CLT to resistance to applying CLT principles in the classroom" (Farjami, 2001, p.4). In fact, the misconceptions are of various types, which deter the teaching learning process. Some of the misconceptions are the following:

1. Nature of Language

There is an inherent misconception about how language should be learnt in such a way that learners should be thought specified body of rules (Farjami, 2001). This assumption is ingrained in Ethiopian students and teachers too; consequently, grammar is given an overemphasis at the expense of other language components. The excessive training of grammar, nevertheless, fails to engage learners

in simple conversations. Since the approach gives due regard to all the four skills, there are also people who claim that CLT avoids the teaching of grammar which is mere myth.

2. The Role of Teachers

The other misunderstanding which deters the execution of CLT is teachers' misperception of power. They assume that CLT fails to make teachers authoritative (Breen and Littlejohn, 2000). The approach views language as a natural yet unpredictable process of development, and it rejects teacher centered styles of teaching. Teachers no more exercise their power. They are rather expected to involve learners actively in their learning (Collies and Lacy, 1996). Medgyes (1986, p.104) further clarifies saying, "the communicative classroom requires a teacher of extraordinary abilities but above all he or she must be a learner centered". In doing so, the assumption is, it can pave the way for independent learning. Some teachers refute the idea for two reasons: if they give up their power, they feel that they are in danger of losing control. Similarly, if they apply CLT, they point out that it will be taxing (Breen and Littlejohn, 2000).

3. The Role of Learners

Traditionally learners are encouraged to focus on attaining the immediate targets, passing the hurdles set by the educational institution. To this end, CLT seems to be in conflict in its attempt to engage learners actively in the teaching learning process for learners perceive learning English in a different way from the way

CLT perceives. Since it clashes with learners' perception, the approach has become a source of confusion (Stern 1992; Colles and Lacy 1996; Gardner and Miller, 1999).

4. The Syllabus

The other extreme notion says that CLT lacks specified syllabus (Smith, 1997). It is common to hear people saying CLT falls short of prescribed syllabus as a result of which it can lead to content anarchy. CLT has specified content to be implemented by both teachers and learners. However, CLT reverses the view that "language is not something that we access like a baggage of information taking out the bits and pieces to suit our needs..." (Grenfell, 1994, p.58).

5. Instructional Materials

There are also people who claim that CLT does not have instructional materials. This is because they believe in the use of a textbook alone. CLT manifests itself in the teaching materials used by a teacher and students viewing language development as an ongoing process rather than a static product (Prabhu, 1990). In fact, it has instructional materials, but it does not limit itself only to the 'off the shelf' materials. It, therefore, recommends the use of various materials with the intention of offering choices for learners and promoting meaningful interaction.

Conclusion

The above five points are simply misunderstandings of CLT which require change of views since they have been affecting the teaching learning process negatively. CLT, which covers grammatical competence, sociolinguistic competence, discourse competence and strategic competence, encourages the active participation of students in

their learning, and teachers are expected to empower their students in the teaching learning process so that students will be independent language learners. Besides, CLT has a syllabus and instructional materials, but it also encourages the use of additional tasks and materials as far as they pave the way for the improvement of students' communication skills. It also gives due regard to meaning based grammar teaching but not to mere dry form of grammar explanation. Hence, there is a need to drop our misperceptions and replace them with the right views of CLT.

This writer can be reached via his email: getaye.atlabachew@yahoo.Com

References

- Breen, M and A. Littlejohn.(2000). Classroom Decision Making: Negotiation and Process Syllabuses in Practice. Cambridge: Cambridge University Press.
- Brown, D.(1994). Principles of Language Learning and Teaching. London: Prentice Hall International
- Canale, M. and M. Swain .(1980). "Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing". Applied Linguistics1(1).
- Collis, M and P. Lacey .(1996).Interactive Approaches to Teaching: Approaches to Teaching: A Framework for INSET. London: David Fulton Publishes.
- Farjami, H.(2001). "Misconception Analysis: A Necessary Complement to Foreign Language Teaching". 39 (2): 14-19.
- Gardner, D and L. Miller.(1999). Establishing Self Access: From Theory to Practice. Cambridge: Cambridge University Press.
- Grenfell, M.(1994). "Communication: Sense and None Sense". In Swarbrick (ed.): Teaching Modern Languages. London: Routledge.
- Holiday, A.(1994). Appropriate Methodology and Social Content. Cambridge: Cambridge University Press.
- Larsen-Freeman, D.(1986). Techniques and Principles in Language Teaching. Oxford: Oxford University Press.
- Lie, D.(1998). "Difficulties in Introducing the Communicative Approach in South Korea". TESOL QUARTERLY 32: 677-703.
- Littlewood, W. (1981). Communicative Language Teaching: An Introduction. Cambridge: Cambridge University Press.
- Macro, E. (1997). Target Language Collaborative Learning Autonomy. Clevedon: Multilingual Matters LID.
- Medgyes, P .(1986) ."Queries from a Communicative Teacher" ELT Journal.40(2): 107-133.
- Nunan, D .(1988). The Learner Centered Curriculum: Cambridge: Cambridge University Press.
- Prabhu, N,S. (1990) ."There is No Best Method-Why?" TESOL Quarterly. 24/2: pp. 161-79.
- Richard- Amato, P.(1988). Making it Happen: Interaction in the Second Language Classroom. London: The Alpine Press, Inc.
- Richards, J. and T.S Rodgers.(1986). Approaches and Methods in Language Teaching: A Description and Analysis. Cambridge: Cambridge University Press.
- Smith, C. (1997). Middle Education in the Middle Kingdom: The Chinese Junior High School In Modern Taiwan. London: West Post.
- Stern, H.H. (1992). Issues and Options in Language Teaching. Oxford: Oxford University Press.
- Thompson, G. (1996) "Some Misconceptions about Communicative Language Teaching". ELT Journal 50 -1/9-15.
- Whitely, M. (1993). "Communicative Language Teaching: An Incomplete Revolution". 26(2): 137-151.

Educational Technology: A Personal Reflection on Ethiopian Situation

Melaku Girma, PhD, SMU, E-mail Melaku_Girma@SMUC.edu.et

The appraisal of the definitions given by different educators makes it clear that Educational Technology may be defined as the application of technology to education in order to further the cause of the learner and is;

- * Just a science and technological help in providing efficiency to the task of teaching and learning;
- * Used to provide technical guidance and solution to the problem of education;
- * Vitally important in understanding the teaching situation, teaching strategies and teaching material, and learner's difficulties to make students learn effectively.

In brief, educational technology is both technology in education and technology of education to solve certain problems in education. The major objective of educational technology is to study the need of the community, the learner and the teacher so that the content of knowledge in the

form of course material may be framed in a systematic order. The process of arranging the course material in an order and the rational utilization of gadgets like, radio, TV, video, and computers for effective learning out comes. Besides, the objectives of educational technology in the field of non-formal and distance/open learning is to maximize the reach of information for the welfare, development of mankind, and the enrichment of cultural heritage.

From my investigation into the literature, I feel that educational technology can simply and most comfortably be defined as an array of tools that might be very helpful in advancing student learning and may be measured in how and why individuals behave. Educational Technology relies on a broad definition of the word "technology". Technology can refer to material objects of use to humanity, such as machines or hardware, but it can also encompass broader themes, including systems, methods of organization, and techniques. Some modern tools include but are not limited to overhead projectors, laptop computers, and calculators. Newer tools such as "smart phones" and games are beginning to draw serious attention for their teaching potential. By and large, Educational Technology is intended to improve education. Some of the claimed benefits are

mentioned here below.

- Easy to access course materials.
- Student motivation.
- Wide participation.
- Improved student writing.
- Subjects made easier to learn.

Differentiated instruction.

The traditional mode of education in which I passed through, is burdensome and boring for the learners. Use of Educational Technology can make it interesting and learner-centered. The style of education which we want to institute should hence be different from the course of education in which we are living till this time. It is definitely clear that the current system of education in Ethiopia does not fulfill the intentions at present and certainly not going to cater for the needs in the coming decades.

Politicians, policy makers & educators nowadays must fully be convinced that in education "learning" is more important than "teaching". Learning is concerned with pupils whereas teaching is concerned with teachers. In the olden days, even still today, a teacher has been the only source of knowledge in Ethiopian schools. The students learn what the teachers teach. Students in many Ethiopian classroom situations, including higher education, passively receive information. The emphasis is on acquisition of knowledge outside the context in

which it will be used. The teacher's role is to be the primary information source and primary evaluator. Power and control is in the hands of the teacher. But as Galileo puts it "you can teach a person nothing, you can only help them discover it within themselves." Actually students construct knowledge through gathering, synthesizing, and integrating information with the general skills of inquiry, communication, problem solving, critical thinking, and so on. As a result students are actively involved. The emphasis is on using and communicating knowledge effectively to address enduring and emerging issues and problems in real-life contexts. The teachers' role is to facilitate and to coach. The balance of power is democratic, less hierarchical and egalitarian. Thus, in order to meet the demands of the 21st century educators in the country need to navigate the difficult space between letting go of old patterns and grabbing on to new ones.

With the coming of textbooks & other instructional aids, the teacher's personal knowledge though important, ceased to be the only or even the paramount source of learning. Hence, other instructional materials and people now assist in the learning process. Especially the information explosion coupled with the population growth is bringing about changes in the developing countries. This situation has presented serious problems for education more than ever before.

There are more individuals to learn and more things, which cannot be solved by conventional means, to be learnt. As a solution, educational technology consisting of various media of communication, student-oriented process and modern testing & evaluation techniques are required. In developing countries like Ethiopia, educational technology has to be wide spread & effectively used by educators, if they are to keep pace with each other & catch up with developed countries. Both qualitative and quantitative improvements of education can be secured with the help of educational technology. Although in a narrow sense educational technology means little more than the use of sophisticated hardware in teaching, including overhead projectors, tape-recorders, televised films, cassettes, video-dices, etc, in a broader sense it may be interpreted to mean the use of any new technique or methods of teaching. Technology of education would include the entire process of developing the goal, the continuous renewal of curriculum & syllabus, the use of new methods & techniques and materials, the evaluation system and the resetting of goals in view of the changing circumstances. It is also often identified with various devices and means or recording, storage, manipulation, retrieval, transmission & display of data and information with high efficiency & speed.

As hinted by different authorities

Online Education, which is a recent phenomenon & privilege of the few in Ethiopia, has been heralded as the next democratizing force in education, particularly in higher education. By opening access to populations which have not had access either because of geographical location, job status, or physical handicap, the rhetoric of online education suggests that this new technology will democratize education, breaking down the elitist walls of the ivory tower. As different literature indicated, Ethiopia (pop. 80 million) is currently undertaking major public higher education expansion. To this end, at present there are 31 public universities and a growing number of private institutions. Although Ethiopia's higher education gross enrollment ratio has risen significantly, of course with the emergence and expansion of private higher education institutions, it is considered to be the lowest worldwide, ranking ahead of only a few low-income countries in Africa. Computer-based learning in its various generations has acted to open up the world of knowledge to everyone and its most powerful variant, online e-learning, has become a catalyst that has enabled huge changes in what is learned and who is able to learn it. The public and private sectors have a duty to invest in improving access to education and knowledge for all citizens and, as a result education systems are evolving to cope up with or exploit massive changes in a number of key areas including.

- Access to more knowledge than ever before;
- New learning skills for twenty-first century;
- The maximizing of learning opportunities through e-learning;
- The emergence of a society of lifelong learners;
- A recognition of the interests and needs of the “internet generation”;
- The implications of globalization for cultural diversity;
- Greater inclusivity in education through e-learning;

The removal of time and location and limitation; Although there are some encouraging signs in implementing technology in the few Ethiopian higher education institutions, there are several obstacles clearly observed. Just a few of the reasons that technology is often not used properly and extensively are: lack of interest and proper training, limited access to sufficient quantities of a technology, the extra time required for many implementations of technology and insufficient budget to run the technology.

A teacher affects eternity. Henry Adams

There are various types of technologies currently used in traditional classrooms. Among these, there are

- Computer in the classroom
- Class website
- Wireless classroom microphones
- Mobile devices
- Interactive white boards

• Online medic Digital games
Finally, it is the wish of the writer that modern technology should become a major resource for the delivery of educational services in Ethiopian schools as soon as possible, since it can be an effective delivery mechanism for most existing forms of education. Moreover, it provides capabilities for responding to new demands that traditional classroom situation cannot meet adequately. Furthermore, the cost of information products and services for educational applications will continue to drop. Surely, Ethiopian classrooms in the 21st century have to be modern in every aspect.

References

Carr-Chellman, A.A. (2005). **Global Perspectives on E-Learning: Rhetoric and Reality**. London: SAGE Publications.
Chand, T. (2004). **Educational Technology**. New Delhi: ANMOL Publications.
Holmes, B. and Gardner, J. (2006). **E-learning: Concepts and Practice**. London: SAGE Publications.
Sharma, S.K. and Verma, R. (2004). **Modern Trends in Teaching Technology**. New Delhi: ANMOL publications.
[http:// en,Wikipedia.org/wikj/ educational – technology](http://en.Wikipedia.org/wikj/educational-technology). Educational technology- Wikipedia, the free encyclopedia.

General Vs. Specialize ...

Cont'd from page 31

I did poorly in school my first nine years, but it's due to a lack of reading. I just didn't apply myself in the classroom. I continued to read voraciously and *accumulated* a big base of *general information*. That served me well in the tenth, eleventh, and twelfth grades, when I finally got serious about my studies.

3. Repetition of Specialized Knowledge

The purpose of repetition is the comprehension of a select body of knowledge. It's how you become an authority in particular field. The sheer volume of the information age makes it impossible to act on every idea. Specialization breaks down learning into manageable chunks. The art of mastery is often a gravitation toward a God-given talent or aptitude.

When a high school teacher named Eloise Penn found out about my love of reading, she encouraged me to write book reports as a way to make learning more real. I fell in love with writing. Miss Penn thought I had a way with words and worked tirelessly with me on this *specialized knowledge*. The *repetition* of looking up words in the dictionary and thesaurus, diagramming sentences, editing, and endless rewriting were invaluable to me throughout high school and later in life.

4. Formation of Purpose Linked to Specialized Knowledge

The bridge between specialized knowledge and action is purpose. Learn all you can about your life's passion to help you discover why you are here [on Earth]. Expertise isn't enough. It has to be connected to a reason for living in order for you to use what you know in the most satisfying way.

To be continued on page 22

A Comparative Study on Primary School Teacher Education Program and Curriculum of Ethiopia in Relation to India and Japan

Getachew Lemma, PhD Candidate, Lecturer at Kotebe University College

I. Introduction

It is well known that the quality and extent of learner achievement are determined primarily by teacher competence, sensitivity and teacher motivation. It is common knowledge that the academic and professional standards of teachers constitute a critical component of the essential learning conditions for achieving the educational goals. The length of academic preparation, the level and quality of subject matter knowledge, the repertoire of pedagogical skills teachers possess to meet the needs of diverse learning situations, the degree of commitment to the profession, sensitivity to contemporary issues and problems and the level of motivation critically influence the quality of curriculum transaction in classrooms and thereby pupil learning and the larger social transformation.

According to Quality Assurance Agency (1998), Teachers' quality is a function of several factors; i.e. teachers' status, remuneration and conditions of work, teachers'

academic and professional teacher education is often divided into the following stages:

Initial teacher training/education (a pre-service course before entering the classroom as a fully responsible teacher);
Induction (the process of providing training and support during the first few years of teaching or the first year in particular school);
Teacher development or continuing professional development (CPD), (an in-service process for practicing teachers).

system through its initial and continuing professional development programs is expected to ensure adequate supply of professionally competent teachers to run the schools. Initial teacher education, especially, has a major part to play in the making of a teacher. It marks the initiation of the novice entrant to the calling and as such has tremendous potential to imbue the would-be teacher with proper motivation, knowledge, skills and attitudes. One way say, the bottom line of teacher education is the quality of teacher performance in terms of its impact on the learner and indirectly on large social transformation.

This paper tries to survey the Primary School Teacher Education Program and Curriculum of Ethiopia by comparing to India and Japan Teacher Education Program and Curriculum.

II. Teacher Education

2.1 Concept of Teacher Education

Teacher Education refers to the policies and procedures designed to equip prospective teachers with the knowledge, attitudes, behaviors, and skills they require to perform their tasks effectively in the classroom, school and wider community (Ashby, et.al. 2008).

According to Ashby, et.al. (2008);

3.1 Teacher Education Program Mission Statement

MoE (2003, P.5); in TESO document stated the following as mission statements of Teacher Education:-

The Ethiopian Teacher Education Program is committed to producing competent teaching staffs that have the desired academic knowledge, sufficient professional skill, appropriate citizenship, aptitude

and skill, and those ethical values enshrined in the Ethiopian constitution.

The Ethiopian Teacher Education Program also strives to achieve gender equity, undertakes relevant research, creates and leads transparent, democratic and cost effective institutional behavior.

Above all, the Ethiopian Teacher Education Program aims at the implementation of Ethiopia's short and long term plans of providing quality universal primary education for all of its citizens by 2013 and producing staff both in quality and quantity for the entire education system.

3.2 Profiles for the Graduate Teacher MoE (2003, p.6); in TESO documents; profile for the graduate teacher is suggested as follows:

a. *Competent in producing responsible citizens:*

b. *Competent in the subject(s) and the content of teaching:-*

C. *Competent in the classroom:*

d. *Competent in class organization and management*

e. *Competent in assessment*

f. *Competent in areas relating to the school and the Education System.*

g. *Competent in the values, attributes, ethics and abilities essential to professionalism.*

h. *Be committed to high standards of personal conduct, ability to evaluate the quality of his/her own teaching, etc.)*

3.4 The Curriculum and Primary School Teacher Education Program of Ethiopia

The program of Teacher Education has three components; these are (a) the practicum; taking

its place at the centre (b) professional studies (PS) and (c) Integrated Subject Teaching - this will enable student teachers to achieve the learning objectives of each phase of the practicum (I, II, III & IV). The three components are interdependent. Professional studies and Integrated Subject Teaching must work together to provide the theories and methods for student teachers to apply in their classroom experience.

According to MoE (2003, pp.26-28); in the TESO document the program breakdown of the courses is indicated as follows:-

The program areas are

- 1) Practicum
- 2) Professional studies, and
- 3) Integrated Subject Teaching

According MoE (2003, pp. 39-41); TESO document suggests that the 10+3 diploma program will consist of four streams, but no major and minor areas of courses. Student teachers will follow one of the four academic streams: Natural Sciences, Social Sciences, Languages, and Aesthetics.

IV. Primary Teacher Education Program and Curriculum of India and Japan

4.1 Primary Teacher Education Program and Curriculum of India

NCF (2009) requires a teacher to be a facilitator of children's learning in a manner that the child is helped to construct his/her knowledge. It also opens out possibilities for the teacher to participate in the construction of syllabus, textbooks and teaching-learning materials. Such roles demand that teachers be equipped with a better

understanding of curriculum, subject, content, and pedagogy on the one hand and community and school structures and management on the other. According to the National Curriculum Framework for Teacher Education (2009, p. 9), there are a number of degree programs for the preparation of elementary teachers both within and outside the country which need to be looked at and adopted to Indian needs keeping the rigour of these programs intact. The Bachelor of Elementary Education (B.EL.Ed) program of the University of Delhi is a case in point.

Teachers are supposed to be trained in such a way that they fit a system in which education is seen as transmission of information. They take the school curriculum and text books as a 'given' and train teachers to adjust to the needs of the existing school system through fastidious planning of lessons in standardized formats and fulfilling the ritual of delivering the required number of lessons.

It has been taken for granted that the existing arrangements for teacher preparation at different stages would do as well for teacher educators too. B.Ed is for elementary teacher educator and M.Ed for secondary teacher educator.

The National Curriculum framework for Teacher Education (2009 pp. 18-28) suggests that teachers who get prepared to teach in the elementary school will be equipped with three broad curricular areas.

Foundations of education which include courses under three broad rubrics, namely, child studies, contemporary studies and

educational studies (understanding oneself as a person and as a teacher and of theories related to child development and learning and the social and cultural context of education),

Curriculum and pedagogical theory which include courses under two broad rubrics, namely, curriculum studies and pedagogic studies (understanding of the nature of subject disciplines in the social context of learning and ways of transacting knowledge with children in formal contexts, and

School internship leading to the development of a broad repertoire of perspective, professional capacities and skills. Together, these areas constitute the common core curriculum for teacher education programs across stages; - pre-schools, elementary, secondary and higher secondary.

Area 1: Foundations of Education

1.1 Child studies

a) Childhood, child development and learning curricular provision:-

Course work: two to three courses designed around key concepts and research from psychology, philosophy, and sociology to engage learners with theoretical concepts and frame works.

Through workshops, seminars and assignments, student teachers are given opportunities to:

* Observe and study children at play and at work in diverse socio-economic, cultural, linguistic and regional contexts.

* Observe and analyze learning and thinking processes of children.

* Understand children's questions and their observations of natural and social phenomena in order to appreciate the developmental

process as a continuum.

b) Child contact practicum

1.2 Contemporary studies

a) Teacher and learner in society

b) Other critical social issues; human and child rights, environment and development, reservation.

Course work:- One or two courses to engage learners with theoretical concepts and issues; such as: classroom as a social context, issues and concerns of contemporary Indian Society; pluralistic culture, identity, gender, equity, poverty and diversity; ideas of educational thinkers, Gandhi, Tagore, Dewey and others to be examined in their socio-historical contexts.

1.3 Educational Studies

a) Aims of education, knowledge and values

Course work: One or more courses focused on philosophical thinkers in education, theoretical constructs that help to question and debate issues around aims of education and questions of epistemology.

b) Developing the self and aspirations as a teacher

Course work: One course with focused workshops through link with theory that would require specific inputs from professionals who have engaged with self-development, theatre and creative drama. Theoretical study with complementary workshops need to focus on issues of identity development, recognizing one's Own strength and limitations and developing social sensitivity and skills of empathy.

Area 2: Curriculum and pedagogical theory

a) Curriculum studies

b)

Pedagogic studies

Course work: Two to four courses on knowledge's curriculum and pedagogy; knowledge as constructs through experiences, nature of disciplines, critical understanding of school curriculum and pedagogy as the integration of knowledge about the learner, the discipline and the societal context. This would include -

1. Revising /reconstructing concepts
2. Learning to assess children's progress

Area 3: Practicum and School internship:

It is common knowledge that practice teaching which constitutes the most functional part of the teacher preparation has suffered severe neglect and erosion in quality. The common complaint is that theory dominates the curriculum and practice teaching continues to suffer from inadequacies of different kinds of important components such as practices of mechanical routine like observation, micro teaching, teaching practice and examination) and exhibit no variety or original thinking, rigid lesson plan format, lack of variety and context, specifying in teaching, and evolution of student teaching in terms of number of lessons. No attempt towards comprehensive, qualitative evaluation covering professional attitudes, values, lack of provision for internship and total school experience, inadequate mentoring and supervision.

The NCF (2009 p. 26) points out that:

Current practices in teacher education take the school curriculum and text books as a

'given' stuff and train teachers to adjust to the needs of the existing school system through fastidious planning of lessons in standardized formats, fulfilling the ritual of delivering the required number of lessons.

* Repeated practice in the teaching of a specified number of isolated lessons is considered a sufficient condition for professional development.

* There is no opportunity for teachers to examine their own biases and beliefs and reflect on their own experiences as part of classroom discourse and enquiry.

* Theory courses have no clear articulation with practical work and ground realities.

* The evaluation protocol is too theoretical, excessively quantitative and lacks comprehensiveness.

4.1.1 Comparing Primary Teacher Education Program and Curriculum of Ethiopia with that of Indian

4.1.1.1 Similarities

- In both countries practicum courses are offered.
- In both countries curriculum and pedagogy courses are provided.
- In both countries trainees learn how to prepare and use lesson plans.
- In both countries trainees learn how to assess the progress of the students.
- In both countries the would-be teachers are equipped with a better understanding of curriculum, subject content, and pedagogy.
- In both countries trainees learn theories related to child development, learning, and the social and cultural contexts of education.

- In both countries trainees learn philosophy and psychology.

- In both countries Environmental science courses are designed to be offered to the trainees.

- In both programs the parts of the program which need an improvement to enhance quality are:-a) theory dominates the curriculum and practice teaching continues to suffer from inadequacies of different kinds like practices follow a mechanical routine (observation, micro teaching, teaching practice and examination) and exhibit no variety or original thinking, b) rigid lesson plan format, c) lack of variety and context, specify in teaching, evaluation of student teaching in terms of number of lessons d) No attempt towards comprehensive qualitative evaluation covering professional attitudes, values, lack of provision for internship and total school experience in adequate mentoring and supervision.

4.1.1.2 Differences

- Teacher Education program in Ethiopia has enshrined Teacher Education Program Mission statement, General Objectives of Teacher Education and profile for the graduate teacher, whereas Indian Teacher Education has enshrined context, concerns and vision of Teacher Education.

- In Ethiopian Teacher Education program, teachers are trained at the level of certificate and diploma to teach in the primary schools, whereas in India teachers are trained at the level of B.Ed and M.Ed to teach in Elementary and Secondary Schools.

- Courses offered for trainees in the Teacher Education of India differ in scope and depth from that of Ethiopia.

- Sociology courses are offered to train teachers for elementary school in India, whereas such courses are not designed in Ethiopian Teacher Education program.

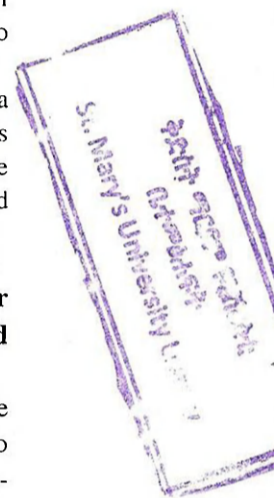
- Aesthetics and Physical Education fields are designed to be studied in

Ethiopian Teacher Education as a stream of the program, whereas these courses are offered as an integrated and shared courses in India.

4.2. Primary Teacher Education Program and Curriculum of Japan

As the source <http://www.u.ryukyu.ac.jp/en/for-examinee/faculty-edu/faculty-edu-st.htm/> indicates the program of teacher education in Japan aims to cultivate teachers who have advanced practical teaching ability, who possess expert knowledge and leadership qualities with regard to the subject they teach and who are able to accurately deal with the burning issues in education today. In principle, students are able to obtain basic teaching certification in the form of a second-division elementary or junior high teaching license. Additionally, students study specialized education courses in order to obtain a first division teaching license.

In Japan the elementary and secondary school teacher-training program is comprised of

the following majors:-

1. Japanese Language Education

This major aims at turning out national language teachers (elementary, junior and senior high school) with the ability to design and teach classes that are both well-rounded and interesting based on their in-depth expertise of the subject. The faculty teaching courses in this major come from the fields of classical Japanese literature, modern Japanese literature, and national language education. Classes boast an at-home atmosphere with students limited to just eight per year. There are also classes in modern Japanese language and the Okinawan dialect, as well as classical Chinese literature. The Japanese language major welcomes individuals who wish to master the power of the language and enter a career as a national language teacher.

2. Social Studies

This major aims to prepare teachers, based on the results of social science research, to pursue world peace from an Okinawan point of view as part of Japan. The courses of history, geography, economics, and sociology are studied and researched as a base for passing the fruition of these labors on to the world through social studies education and making a contribution to the peaceful existence of making as a whole.

3. Mathematics

This major endeavors to cultivate mathematics teachers who possess flexibility in their thinking and who:

- a. Have a passion for the

subject.

- b. Understand the subject well, and

- c. Can explain the subject in terms that are easy to understand.

4. Science

Students learn about the intrinsic nature of the natural world and scientific phenomena. The goal of this major is to cultivate teachers who recognize nature as an excellent teacher and who are fond of both theoretical knowledge and practical ability in elementary and secondary education.

5. Music

Through the study and research of each specialty in the field of music, this major aims to develop teachers by molding their technical ability to impart both the depth and fun of music to the children they teach using the high degree of knowledge and skill that is necessary to cultivate rich aesthetic sensitivity.

6. Art

This major seeks to develop in our students the ability to express their freedom and individuality, and the ability to pass that on, in turn, to their students. Individuals have their own tastes, which are dependent on their individuality. In art, if you believe that you can, you can do anything.

7. Health and Physical Education

In addition to the in-depth study of such specialty fields as teaching methods for health and physical education, school health, movement theory of sports, and studies of physical education, this major aims to instill in students a broad knowledge of the teaching profession and to produce highly talented teachers.

8. Technical Education

From the world of technology, subjects that include computer science, electricity and electronics, machinery, and metal and wood processing are selected as areas of study and research for students. Development of teachers with a high level of ability in information processing and in making things is the aim of this major.

9. Home Economics

The aim of this major is to produce able and responsible teachers who are individually aware, considerate, and active in finding solutions to the various problems that are present in daily life, such as environmental problems, gender equity questions, the ageing society, and problems for consumers. This major will impart in students a specialized knowledge of childcare, lifestyle management, clothing, diet, and shelter.

10. English

In addition to the basics of developing and improving communicative ability in the English language, this major aims to cultivate teachers with the practical ability to impart to their students an interest in different cultures and languages. The goal of the major is for students to obtain a broad education in such specialized areas as modern language instruction and contrastive analysis of Japanese and English with regard to both American and British English.

11. Education

A broad range of topics relevant to the teaching profession such as teaching methods, moral education,

guidance, vocational guidance, education systems, and lifelong learning, are studied and researched by students. Furthermore, the major aims to foster in teachers the ability to conduct meaningful and enjoyable classes that will contribute to the growth of their students.

12. School Psychology

The focus of the school psychology major is helping children resolve educational and developmental problems, personality and social problems, and career problems. Students in this major learn the theory and-practice of school psychology in order that, when they become teachers, they will be able to help children grow. This major will encourage students to acquire broad vision regarding educational practice and lead them toward a career in the educational field.

13. Child Education

The starting point for understanding children is the ability to think and act with the child. This major aims at producing teachers who possess this very ability. In order to turn out such teachers, the major uses expressive and experience-based education as a base and incorporates social experience and volunteer work at a variety of different locations outside of the school. This incorporates learning-research in a comprehensive, practical education.

14. Special-Needs Education

This major focuses on producing the teachers needed to conduct special-education classes in schools that specialize in teaching intellectually challenged children

and at elementary and junior high schools that include such classes. Students must choose either elementary or junior high school education, which will then be the focus of their studies. For students completing the major, it is possible to obtain an elementary, secondary, or special education first-division teaching license.

Licensure/Qualifications

The following licenses may be obtained:-

First-division / Second-division elementary school teaching license

First-division / Second-division junior high school teaching license

First-division / Second-division senior high school teaching license

First-division / Second-division special-education school teaching license

School librarian accreditation

Community-education director accreditation

4.2.1: Comparing Primary Teacher Education Program and Curriculum of Ethiopia to Japan

4.2.1.1 Similarities

- In both countries Teacher Education objectives are stated and streams to be studied have been categorized in different departments.
- In both countries teaching languages as a stream have been part of the curriculum.
- In both countries Music, Arts and Health and Physical Education are eparately studied as a stream.
- In both countries English is separately studied as a stream.
- In both countries Mathematics is

separately studied as a stream.

4.2.1.2 Differences

- In Ethiopian teacher education in the department of Natural Sciences, students learn Physics, Chemistry and Biology separately as a stream, whereas in Japan students learn science in general as a field, which they learn about the intrinsic nature of the natural world and scientific phenomena.
- In Ethiopian teacher Education in the department of Social Sciences trainees study History, Geography, Civics and Ethical Education separately as a stream, whereas in Japan trainees study History, Geography, Economics and Sociology as separate streams in the department of Social Studies.
- In Japan Teacher Education program, would-be teachers learn Computer Science, Electricity and Electronics, Machinery, and Metal and Wood Processing in the Department of Technical Education. Whereas in Ethiopian Teacher Education, Technical Education training is excluded from the program.
- In the teacher Education program of Japan trainees learn Home Economics as a stream, whereas it is excluded from the Teacher Education program of Ethiopia.
- In Japanese teacher education, the field education is offered as a stream including teaching methods; moral education guidance, vocational guidance;

education systems and lifelong learning are studied and researched by students. Whereas in Ethiopian Teacher Education program the above mentioned streams are offered as professional studies in a form of common courses.

- In Japanese Teacher Education Program school psychology is studied as a stream. Whereas in Ethiopian Teacher Education program, it is offered as a common course.
- In Japanese Teacher Education Program, Child Education is offered as a stream. Whereas in Ethiopia, it is offered as a common course.
- In Japanese teacher education trainees are assigned to teach after completing the program and should be certified to obtain the following licenses; First-division / Second-division elementary school teaching license First-division / Second-division junior high school teaching license First-division / Second-division senior high school teaching license First-division / Second-division special-education school teaching license. But in Ethiopian Teacher Education program teaching license has not yet started.

V. Concluding Remarks

The major purpose of teacher education program in Ethiopia is to produce teachers who are:-

- * Competent in producing responsible citizens.
- * Competent in subject(s) and the content of teaching.
- * Competent in the classroom.
- * Competent in areas relating to the school and the education system.
- * Competent in the values,

attributes, ethics and abilities essential to professionalism in upholding the professional ethics.

To fulfill the above mentioned purposes of Teacher Education, MoE (2003) has designed a new program and curriculum in the TESO document. Thus, I found it essential to compare Ethiopian Teacher Education program to those of India and Japanese teacher education programs. Some similarities and differences which I observed are as follows. The major similarities of Ethiopian and Indian Teacher Education Programs are:-

Practicum courses are offered in both countries.

Curriculum and pedagogy courses are provided.

Trainees learn how to prepare and use lesson plans.

Trainees learn how to assess the progress of the students.

In both programs the would-be teachers are equipped with a better understanding of curriculum, subject content and pedagogy.

In both countries trainees learn theories related to child development and learning and the social and cultural context of education.

In both countries trainees learn philosophy and psychology.

In both countries environmental science courses are designed to be offered to the trainees.

In both countries parts of the program which need an improvement to enhance quality are theory dominated; the curriculum and practice teaching continues to suffer from inadequacies of different kinds like practices follow a mechanical routine (Observation), micro-teaching, teaching practice

and examination), exhibit no variety or original thinking, rigid lesson plan format, lack of variety and context, specify in teaching, evaluation of student teaching in terms of number of lessons. No attempt towards comprehensive qualitative evaluation, covering professional attitudes, values, lack of provision for internship and total school experience, inadequate mentoring and supervision.

The major differences of teacher education program of Ethiopia and India are:

In Ethiopia teachers are trained at the level of certificate/diploma to teach in the primary schools, whereas in India teachers are trained at the level of B.Ed and M.Ed to teach in Elementary and secondary schools.

Sociology courses are offered to train teachers for elementary school in India, whereas sociology courses are not designed in Ethiopian teacher education program.

Aesthetics and Physical Education fields are designed to be studied in Ethiopian Teacher Education as a stream of the program, whereas these courses are offered as an integrated and shared courses in India.

In this paper Ethiopian Teacher Education Program has been compared to Japanese as follows.

Similarities

- In both countries, teacher education objectives are stated and different fields to be studied have been categorized in different departments.
- In both countries teaching language as a stream has been

part of the curriculum.

- In both countries Music, Arts and Health and Physical Education are separately studied as a stream.
- In both countries English is separately studied as a field.
- In both countries Mathematics is separately studied as a stream.

Differences

In Ethiopian Teacher Education in the department of Natural Sciences, students learn Physics, Chemistry and Biology separately as a stream. Whereas in Japan students learn science in general as a field, which they learn about the intrinsic nature of the natural world and scientific phenomena.

In Ethiopian teacher education in the department of social sciences trainees study History, Geography, Civics and Ethical Education separately as a stream. Whereas in Japan trainees study in the department of Social Studies; i.e. History, Geography, Economics and Sociology as separate streams.

In Japan teacher education program the would-be teachers learn Computer Science, Electricity and Electronics, Machinery, and Metal and Wood Processing in the Department of Technical Education. Whereas in Ethiopian teacher education Technical Education training for teachers is excluded from the program.

In the teacher education program of Japan trainees learn Home Economics as a stream. Whereas it is excluded from the Teacher Education Program of Ethiopia.

In Japanese Teacher Education Program, school psychology is studied as a stream. Whereas in Ethiopian teacher education program it is offered as a common course.

In Japanese Teacher Education Program Child Education is offered as a stream. Whereas in Ethiopian Teacher Education, it is offered as a common course.

In Japanese Teacher Education on trainees will be assigned to teach after completing the program and should obtain the teaching licenses at their level by fulfilling the standard criteria.

From the above comparative analysis the following points are recommended:-

In Ethiopian Teacher Education Program, particularly teachers who will be assigned to teach at primary schools need to be qualified with a minimum level of B.Ed. degree. Because at this level the training program will have the scope and depth of courses to be offered and the trainees will be competent in versatile professional and subject matter content courses.

In Japanese teacher education program the would-be teachers specialize computer science, electricity and electronics, machinery, and metal and wood processing, Home Economics in the department of Technical Education. However in Ethiopian teacher education program the above mentioned streams are excluded. I suggest that the above mentioned fields are essential if they restart in the teacher education program.

In Ethiopia teacher education program some subjects like Mathematics and Basic Science

will be significant for all trainees if they are designed to be provided for all streams.

In Ethiopian teacher education program, the recruiting/selecting criteria of trainees need to be improved, because the criteria should at least consider the academic status of students and it should involve students who are eligible to join the universities.

The would-be teachers teach what they learned during pre-service teacher education training. However in Ethiopian teacher education program, particularly in subject areas, they learn different matters from the subject contents of the grade levels they will be assigned to teach and then they face difficulties in the actual teaching-learning activities after graduation. For instance, new graduates from the teacher education colleges have difficulties in teaching particularly subjects like Mathematics, Physics and Chemistry at grades 7 and 8, the problem is that they don't learn the specific subject matter contents of subjects they will be assigned to teach at a particular grades. Most probably the new designed teacher education curriculum (PCK) may solve it, if it is designed by considering these problems.

References

- Anderson, Chris (2009). What is Quality in Education? (<http://www.bitmanuaz.com>)
- Ashby, P., Hobson, A. Tracey, L. Malderez, A. Tomlinson, P. Roper, T. Chambers. G. and Healy, J. (2008). Beginner teachers' experiences of initial teacher preparation, induction and early professional development: a review of literature. London: DCSF.

Bridges D. (1996). "Teacher education and the reconstruction of the university: in ed. Furlong J. and South R., The role of higher education in initial teacher training, London, Kogan page.

Bridges D. (1993). "School based teacher education" in ed. Bridges D. and Kerry T. Developing Teachers Professionally, London, Routledge.

Cecil H. Allen (1940). In-service Training of Teachers in Review of Educational Research.

Garet, Porter, Desmoine, Birman, Kwang (2001). What makes professional development effective? American Research Journal 38(4) 915-946.

General Teaching Council for England (2005). Teachers' Professional Learning; London.

Hodgkinson, L. (1996). Changing the higher education curriculum towards a systematic approach to skills development, (Milton Keynes, The Open University Vocational Qualifications Center)

Huling-Austin J. (1988). A synthesis of research on teacher induction programs and practices; paper presented to the Annual Meeting of the American Educational Research Association, New orleans LA.

MOE (2003). A National Curriculum Guidelines for Pre-service Teacher Education Programmes, by TESO Pre-service Sub Committee (Unpublished material).

Quality Assurance Agency (1998), Higher Quality: Bulletin of the Quality Assurance Agency, Vol. 1 No. 3, (London QAA)

Richard Ingersoll, Thomas M. Smith (2004). Do Teacher Induction and Mentoring Matter? (<http://repository.upenn.edu/gse-pubs/1341>)

Rosser and Massey (2013). Educational leadership: The power of oneself. Peter Lang.

Rosser-Cox, Michelle (2011). Cultural Responsiveness and Motivation in Preparing Teachers: Pre-service teachers: Does Cultural Responsiveness Affect Anticipated Self-determination to teach in specific

settings. Lambert Academic Publishing, p. 172. ISBN 3844384693.

Snow-Renner and Lauer, (2005). Professional Development Analysis (synthesis of 54 studies), MCREL.

Wong H. (2004). Induction Programs that keep new teachers teaching and improving; NASSP Bulletin, Vol. 88 No. 638.

የ"ማለት ነው" ዘመን

እያንዳንዱ ዘመን በሁሉም ዘርፍ የሚታወቅበት አንዳች ነገር አያጣም። በሥነ ልማትም ይሁን በአለባበስ ወይም በአጠቃላይም ተገኝቶ በቴክኖሎጂውም ይሁን በፖለቲካው ... በሁሉም ረገድ አንድን ዘመን በታሪክ እንዲታወስ የሚያደርጉ ቁም ነገረኛ እና/ወይም ዜቀኛ ከሰታቶች ብዙውን ጊዜ እንታዘባለን።

ሌላ ሌላውን ትተን ከቋንቋ አጠቃቀም አንጻር ዘመን ወለድ አባባሎችን ከማግኘት ፈሊጦች ማግደር ትንሽ ጨለፍ አድርገን ብንመለከት ከፍ ሲል ለጠቀስነው አጠቃላይ እውነት ዋቢ የሚሆኑን በርካታ አብነቶችን መጥቀስ እንችላለን።

ቀደም ባለ አንድ ወቅት "ምን ታደርገዋለህ? ምን ታደርገዋለሽ" የሚል ወቅት አፈራሽ ፈሊጥ አገር ምድሩን አጥለቅልቆ በጥላሁን ገሠሠ እስከመዘፈን ድርሶ ነበር። ትንሽ ትልቁ እየተነሣ በአስፈላጊም በአላስፈላጊም በታ "ምን ታደርገዋለህ! ምን ታደርገዋለሽ ምን!" ይል ነበር። "ለዚህ ነዋ!" የሚለውና በፀሐይ የተሰጠ ቀደምት ዘፈኖች እንደኛው ላይ ሊቀነቀንለት የበቃው አባባልም በተያያዥነት ሊጠቀስ የሚችል ነው።

ትዝብት

አንዚህ መሰሎቹ እንግዲህ ከሞላ ጎደል ሙሉ ስሜት ሊሰጡ በሚችሉ ማለትም በዐረፍተ ነገር ደረጃ ይባሉ የነበሩ ናቸው።

በቃላት ደረጃ ከወሰድን በእያንዳንዱ ዘመን በተለይ ደግሞ በወጣቶችና በማግኘት ስንድ በ"ዱርይነት" በሚፈረጁ የጎበረተሰብ ክፍሎች አካባቢ የሚዘወተሩ እንዳንድ አባባሎች አሉ - እንዳንድቹ እንዲያ የሚያደርጉት ምሥጢራቸውን ሰው እንዳያውቅባቸው መሆኑን እንዘነጋም። ከአንዚህም ውስጥ አንዳንድ አባባሎች ድንበር ተሻግረው ብዙ ዘመናትን ሲያጠላልፉ ወደ ገጽ 30 ዞሯል

General Vs. Specialized

Cont'd from page 13

After graduating from high school, I worked that summer as a sportswriting intern for the *Atlanta Constitution*. As I mentioned earlier, I spent a year writing for the Associated Press before going into sales. I always wanted to write for a living, but I had to make it work financially. I didn't link my specialized knowledge to a workable *purpose* until thirteen years later when I started my business.

5. Application of Specialized Knowledge

The purpose of application is to make a difference with your life. Practice daily what you know and love to do until you become an expert. A doer without knowledge is a fool. A career student without action is an intellectual. An intellectual without a purpose is lost. Specialized knowledge, purpose, and action are a winning combination.

Since my high school days and early journalistic training, I've *applied my specialized knowledge* in ways that have allowed me to earn a decent living doing what I love to do. I have written several books. I have written scripts for audio albums and content for seminar workbooks. I edit a newsletter. I write keynote speeches and deliver them to audiences across America and around the world. And it all started with an awareness of reading.

Thomas Macaulay, a nineteenth-century English historian, said, "Knowledge advances by steps, not by lips." I first heard these words in high school and wondered how many steps would be necessary. Now, I understand the truth of Macaulay's statement because I've lived out these five steps over many years. ...

(Excerpted from) Richard Biggs. (2002). Burn Brightly without Burning out, PP. 24-28

Reflection

Health and Nutrition Strategy of MoE

Elleni Kasa, Gulele Subcity Education Bureau

I. Introduction

Ministry of Education recognizes the impact of poor health and nutrition for effective learning which in turn affects poverty reduction, one of the millennium goals. Thus, intervention at schoolchildren considering health and nutrition status is vital. In relation School Health and Nutrition (SHN) schoolchildren have ill health and nutrition deficiency. There is also lack of awareness and feeling ownership in the community. Thus, a strategy has been developed taking into account universal access to basic education and opportunity to all.

SHN Strategy: School Health and Nutrition Strategy targets education for all, improving attitude to health and nutrition by providing knowledge and bringing behavioral change. Since there is a fact that schoolchildren are stunted and underweight and have impaired cog-

nitive ability, SHN strategy focuses on structuring the inefficient and ineffective program delivered by SHN intervention such as disease prevention, promoting equity, and benefit the disadvantaged.

SHN strategy within its scope sets aims and objectives. The scope incorporates students, teachers, other staff, and training institutions which are under formal and informal education. Aiming at improving educational access to schoolchildren, the strategy has its own objectives. It promotes joint planning with the education sectors and strengthens linkage of SHN interventions with ministries, communities and other stakeholders.

II. Supporting policies

The National SHN strategy is supported by a number of existing sector policies from education, health and water resource in Ethiopia. The support in the education sector provides different benefits. It has objectives to develop the physical and mental potential by expanding basic education. It can increase schoolchildren's educational achievement by reducing repetition and absenteeism.

To this effect training institutions address health, nutrition, water and sanitation concerns. Health sector is the other supporting dimension. It participates in SHN programs and provides relevant information to SHN. Moreover, the sector calls

for nutrition education, sanitation issues to be integrated in the curriculum and endorses capacity building efforts. Thus, it focuses on skills based health education and school based health and nutrition services. The three ministries (i.e. education, health and water resource) are; therefore, granted to work together for the program effectiveness.

III. Guiding Principles

The guiding principles which are derived from existing international conventions include leadership, access to all and free education from any discrimination. The Ministry of Education is the prominent leader of the program for providing SHN intervention so that it prepares policy framework. In addition, health and nutrition take a multi sectoral approach such as MoE, MoH, and Water Resource including private sectors and community services.

The principles consider better access for different matters for schoolchildren since every child has the right to quality health and nutrition services; to access safe drinking water and adequate sanitation. There should also be access to quality education and information considering vulnerable groups.

Learning institutions should be alert for equality and non-discrimination SHN programs. Schoolchildren health status should

be confidential. They should get safe and accessible physical environment considering gender sensitivity. To this effect, joint fun raising and advocacy strategies should be set for effective planning and implementation.

IV. SHN Strategic Framework

4.1 FRESH and SHN Strategy

The National SHN strategy will adapt the FRESH (Focusing Resources on Effective School Health) framework as guideline to organize SHN responses in the country focusing on four prioritized areas: SHN -related policies, safe and sanitary school environment, skill-based health and nutrition education, school-based health and nutrition services. In light of this, MoE incorporates SHN in school curriculum to ensure quality of life of schoolchildren. It also develops skill based learning experience to educators. To sum up, SHN stands by the side of learning to reduce class repetition and absenteeism in a cost effective way.

4.2 Strategic components

The SHN strategic framework gives both short- and long- term solutions to the problems using main and supportive strategic components. One of the main components is school health and nutrition related policies. MoE along with MoH prepares guidelines to promote the over-all health, hygiene and nutrition of student children. It ensures safe and secure physical and psychosocial environment. It also works to make teachers be a good model. The second major component is safe and sanitary school environment. The three ministries provide standard guideline on clean water and sanitary facilities (e.g. toilet) considering construction policies for gender and privacy.

The third major component that deals with skill - based health and nutrition education focuses on life skills related with physical and psychosocial environment and mental health issues. It also focuses on HIV/ ADS, gender equality, and peer pressure. Thus, it targets preparing materials and training professionals in colleges. The last component is school based health and nutrition services within the community. It monitors student children's nutritional status and school feeding programs. As a result, the community sees teachers and schools positively .

There are supportive strategic components of SHN. Firstly, country-wide SHN capacity building which shifts from purely medical approach to FRESH targets school-children to address the nation's health and nutrition programs. MoE, MoH and Water Resource sector work together for effectiveness. They work on equipping staff, motivating coordination staff like data collector on need based activities. Secondly, SHN Planning structure focuses on "bottom up" approaches to have ownership at community level. School SHN teams identify problems and set annual plan. The *woredas* identify resources and allocate budget to allow school's plan implement. Technical advice as top down approach will be provided by MoE.

V. SHN Strategy's Focus Areas and Activities

5.1 Major Focuses

The national SHN strategy has major focus areas and activities. SHN issues will be incorporated in the curriculum. Provision of health service, and counseling at school are also issues to be considered. Since diseases negatively affect learning and lead to absenteeism, prevention and

controlling mechanism should be set. For example, eye health promotion should be incorporated to create awareness. Tuberculosis, HIV/AIDS and STOS, and other parasitic diseases should be addressed. Identification of children with visual impairments and providing vitamin A are activities. Spacious classroom is of the essence to prevent airborne diseases. Hygiene facilities, working together with HIV positives (e.g. teachers, learners, staff) are some focuses in SHN strategy intention.

Food policy is another focus of SHN strategy. Feeding program and selling food are included in the strategy. School garden, for example, is a means for production. Brainstorming and providing lesson regarding the importance of nutrition for learning are incorporated. Thus, community participates in the feeding program to build positive image and feel ownership on the program. Finally to optimize school nutrition services, forming linkages and referral services will be arranged.

5.2 WASH and Vulnerable Children

WASH (water, sanitation and hygiene) is important to realize healthy school environment. It advocates using safe and adequate water, proper sanitation and hygiene promotion. To this effect, school management and the community should work together to boost awareness and construct facilities (e.g. toilet) .Giving value to parents, friends, culture and religion help to build positive experience so that the SHN strategy should be smart to integrate the points during the implementation which in turn brings social inclusion and integration of children with learning difficulties. Children are the most vulnerable part of the society because of their age and maturity. Because of this,

the strategy focuses on assuring children's right protection, preventive mechanism; feeding program to the children who live in poverty should be given. Schools should have proper infrastructure for safety like first aid kit. The school environment needs effective community partnership. This leads to collaboration, commitment and communal ownership. School children should also be active participants in adopting healthy lifestyle for the successful accomplishment of 'Education For All'.

5.3 SHN Strategic Implementation

When SHN intervention is delivered in an integrated way, it has maximum benefits so that by 2015, every primary school child will have health and nutrition service with safe and sanitary school environment.

To this effect, firstly, it is important to establish institutional framework for concerted action. Members of government sectors, development partners, communities, parents, teachers and students should work together to achieve the goal. The education sector will lead planning coordination and implementation of SHN activities in collaboration with other stakeholders. A steering committee and technical committee will be established where the first one encompasses key decision makers like MoE and MoH, and the latter one focuses on the day to day changes at the bottom level.

Secondly, networking matters is effective method to coordinate related issues at various levels considering a need to partners and other stakeholders. The networking helps advocacy work and resource mobilization using taskforces for program implementation.

Monitoring and evaluation is

another SHN strategic issue which helps implementation by keeping database for accurate and relevant information. In light of this, schools shall be equipped with data collection- and monitoring tools so that they can record their SHN activities. Then they report the progress to the *Woreda*. The data will be sent to regional and federal levels accordingly.

VI. Roles and Responsibilities

Different parties have roles and responsibilities for achieving a Millennium Development Education goal incorporating aspects of schoolchildren's health. The first body is government ministries. MoE and MoH review guidelines, coordinate SHN stakeholders at national level, mobilize and utilize resources linking with communities. MoE takes responsibility for curriculum designing, teacher training, and education policies in schools in light of SHN programs. MoH also has its own responsibilities: conducting health control services at schools (e.g. safe water, vaccine program.) providing technical advice like training for staff personnel.

Other stakeholders take their roles and responsibilities. Communities, for example, participate in the school management. They counter check whether there is safe school environment. The stakeholders advocate and strengthen matters related to SHN programs. To sum up, there should be a memorandum of understanding among MoE, MoH and water Resource to have proper operational guideline for SHN program implementation.

VII. Summary and Conclusion

7.1 Summary

Incorporation SHN program in schools education pipe line has

brought its own advantages. It helps school children to be healthy and learn effectively by reducing repetition and absenteeism. This fact, however, is realized with reckoning efforts and cooperative work among different parties for implementation. MoE takes the leading role followed by MoH and water resource. There should be guideline and curriculum preparation. There should also be trained man power (e.g. teacher, staff personnel) and communities should feel ownership which may arise from effective work of schools and *Woredas*. Since the program focuses on "bottom up" approach, schools should identify children's problems and set annual plan. The *Woreda* approves the plan and propose resources and budget for the implementation. Data and outcomes will be reported to regional and federal- level which in turn helps to "top down" approach for proper assistance.

7.2 Conclusion

To put it in a nut shell, setting schoolchildren's friendly environment in schools is important. It is going to be ensured when there is defined strategy and serious follow ups for the implementation. Thus responsible bodies should tell their sense that their roles heighten the target laid down. All these with the provision of health and nutrition service at school have impact on achieving the millennium development goal of poverty reduction.

Respect & sympathy- where have they gone?

Mulualem Dembegna

COMMENTARY

The other day I was queuing up waiting for a taxi heading from the place commonly called *Abinet* to piazza, considered to be the heart and downtown of Addis Ababa. It was around 8:00 a.m. in the morning- a rather foggy and misty morning. The dark cloudy sky was pregnant with a seemingly imminent downpour. People were rushing to their destination hurriedly both not to be late for their respective businesses and scary of the prospect of being pelted by the looming heavy rain.

Suddenly, the much-dreaded rain started. Everybody instinctively began to run and jog to escape the thunderous rain and find a temporary shelter. The long taxi queue, which I was part of, broke up unceremoniously to the dismay of many of us. The queue was composed of all sorts of people including elderless, muscular youngsters, smartly dressed pretty girls, young children (probably going to school for supplementary summer courses); and even mothers carrying their babies on their back.

The sad disintegration of the queue was immediately followed by ego-centric pushing, pulling and shoving to get on a taxi. Some urged for calm and order. The site's

self-appointed taxi turn-keepers (famously known as '*tera askebariwoch*', transliterated from the local language) also warned people in a threatening voice to keep the line intact. But, all the efforts were an exercise in futility. As the rain got stronger, the hustle grew harsher and nastier. The younger and physically stronger ones got on the taxies brutally trampling on the older and the weaker ones. The strongest and the "bravest" showed no mercy to the weakest. Young men didn't care when they used the shoulders of the elderly as a comfortable springboard to jump into the taxies. Men displayed no sympathy when they pulled back and threw aside helpless women and children in their selfish act of boarding a taxi.

The downpour continued. So did the disrespectful pushing and the uncaring shoving. Mothers implored youngsters to help them get on the taxies. Fathers pleaded for respect. Children instinctively screamed for a supporting hand. Office ladies and other girls in the queue begged not to be cruelly nudged and walked over by muscular ones. But, all these pleas from the "weaker ones" ended up on deaf ears. The strongest... the youngest and the "bravest" seemed blind, deaf, pitiless and nonchalant to the desperate calls of the "weakest". What is so amazing and infuriating was that the "bravest" who managed to get on the taxies on the backs of weak mothers and frail fathers displayed a broad and treacherous smile, as if they won a fierce battle and beat an archenemy.

The tragic drama continued for a while. The writer, who took shelter under the roof of a nearby mini-shop after the breakup of the queue, was watching this appalling episode with a sense of bewilderment. Several questions were roaming around his mind. "Where has the long-held Ethiopian culture of respecting and sympathizing with each other gone?"... "Where did sympathy and compassion vanish?"... "What has happened to this young generation, which is supposed to be part of the God (Allah)-fearing people, who are known for respecting the divine word that says 'love thy neighbor?'...."

On that specific day, the writer observed in awe the massacre of respect and sympathy on broad day light. The writer recalls how the so-called '*tera-askebariwoch*' acted against their fellow citizens. First, their language was so profane accentuated by so much swearing and taunting. I wonder who gave these guys the mandate and the power to meddle in the city's transportation system. Secondly, they look untrained (at least for me). In addition, the majorities of them are disrespectful and appear much often threatening and aggressive. Worst still, a considerable number of the '*tera-askebariwoch*' are most of the time high on 'khat' (a mild stimulant leaf). It is not uncommon to see many '*tera-askebariwoch*' with (be it bonny or chubby) cheeks bulged with 'khat'. The funniest part exhibits itself when the "*tera-askebariwoch*' try to utter out an order and chew 'khat' simultaneously. This euphoric, most probably

daily experience, exercise ends up in showering the faces of people in the queue with tiny nibbles of the stimulant green leaf.

The writer also recalls how the young and the strong acted against the old and the weak just to board on a taxi. Although this is a very limited instance, it can be the manifestation of the slowly fading away culture of respect and sympathy especially among the younger generation. Indeed, the younger generation appears to be moving towards attaching more importance to self-interest and less emphasis on social values of helping and being there in time of need for each other. It is unfortunate and sad to say that the younger generation is increasingly ascribing higher ratings to the values of individualism and lower ratings to collectivism, patience, and compassion. The writer of this piece wishes to exercise maximum caution not to jump to hasty generalizations or broad conclusions and put every young man in the same basket. This short article is aimed simply at emphasizing on the need to maintain our long-held Ethiopian tradition of respect and sympathy, which had been serving as the basis of our communal social fabric.

To conclude, we Ethiopians are known for unselfish motives of respecting each other and devotion or concern to the welfare of others. Respecting and being sympathetic with each other are traditional virtues of our culture and core aspects of our religious traditions. We are also distinguished for our feelings of duty and loyalty to our fellow citizens. Our forefathers and fathers are reputed for sharing, helping and sacrificing something for someone other than the self with no expectation of any compensation or benefits, either direct or indirect. Hence, the public in general and the younger generation in particular should maintain these good societal values that are helpful in promoting collective work and ultimately achieving collective growth.

ለፈገገታ ያህል

ጥቁርና ነጭ

ይህ ድረ-ገፅ የሚባል ነገር የማያሳየውና የማያስነብው ጉድ የለም። ፌስቡክ፣ ትዊተርና መሳሪያዎች የድረ-ገፅ አገልግሎቶች ለሰው ልጅ የሚሰጡት ጥቅም በመሠረተ ሃሳቡ ምትክ የለሽ ሆኖ በዚያው ልክ እያሠራጩት ያለው ትውልድን የሚባል በተለይ የልቅ ወሲብና ኢግብረገባዊ የምስልና የጽሑፍ ቅሬታዎች ግና ሀገራችን ተተኪ ትውልድ እስከማሳጣት ሊደርስ በሚችል ከፍተኛ ቅጣት እየመታቸው እንደሆነ መረዳት አይከብድም። ከፋውን ከደገና ምርቱን ከግርዱ በመለየት በአግባቡ መጠቀም ካልተቻለ "ለዐይን ይበጃል ያለት ኩል ዐይን አጠፋ" እንደተባለው ይህ ድረ-ገፅ የሚሉት የዘመናዊ ቴክኖሎጂ ውጤት ዳፋው በዙ ሊሆን እንደሚችል ከግምት ባለፈ በማስረጃዎችና መረጃዎች አስደግፎ ማስገንዘብ ይቻላል።

ለማንኛውም ስለጥቁርና ነጭ ቀለማት የዚህምብዌው ፕሬዝዳንት ርብርት መጋቢ እንደተናገሩት ተጠቅሶ በዚህ የኤሌክትሮኒክስ የዜና መረብ የተለቀቀትን እንዲት ብጫቱ ወረቀት ከእንግሊዝኛ ወዳማርኛ ተርጉሙን ብናቀርባት ፈገግታን ታጭር ይሆናል ብለን አስበናል። ይህንን አጭር ጽሑፍ መጋቢ እንደተናገሩት ይገለጽ እንጂ በርግጥ ከአርሳቸው አንደበት እንደወጣች ለመረዳት ተጨማሪ ማጣራት ሳይከፈልግ አይቀርም። ምክንያቱም ድረ-ገፅ ማለት አስተማማኝ መረጃ ሊገኝበት የሚያስችግርና ማንም የፈለገውን በፈለገው የውሸት ስም ሊለጠፍበት የሚችል በመሆኑ ከዜናው ወይም ከመረጃው የእውነትነት ጥያቄ በተጓዳኝ የዜና ምንጩም በዚያው መጠን አደናጋሪና አምታት ሊሆን ስለሚችል ነው። ለማንኛውም ተጠቃሪ ግለሰብ ስለጭና ጥቁር ቀለማት በዚያውም አሳብ ስለጥቁሮችና ነጭ የሰው ዘር ልዩነት በቀልድ መልክ ተናገሩት የተባለው የሚከተለው ነው፡-

1. ነጭ መስፈርት ጎማቸውን ጥቁር ማድረጋቸው እስከቀጠለ ድረስ በነጭና በጥቁር የሰው ልጅ ፍጡራን መካከል ያለው የሰው ዘር ቀለም ላይ የተመሠረተ መድሎ አይቀርም።
2. ልብስ ስናጥብ በመጀመሪያ ነጭ ልብሶችን ቀጥሎ በነሱ ዕብዛድ ጥቁር ስጦታን ማጠብ አስካልቀረ ድረስ በጥቁርና በነጭ መካከል ያለው መድሎ እንዳለ ይቀጥላል።
3. ሰዎች ጥቁር ቀለምን ለመጥፎ ዕድል፣ ነጭ ቀለምን ለመልካም ዕድል መግለጫነት ማዋላቸውን እስከቀጠለ ድረስ በጥቁርና በነጭ ዘር መካከል ያለው መድሎ አይቀርም።

4. ሰዎች ጥቁር ልብስን ለልቅሶና ለመከራ፣ ነጭ ልብስን ደግሞ ለሠርግና ለደስታ መልበሳቸውን እስከቀጠለ ድረስ በነዚህ ሁለት ሕዝቦች መካከል ያለው የዘር መድሎ አይቀርም።

5. ጥፋተኛ የሚባሉ ሰዎች ስማቸው በነጭ ሳይሆን በጥቁር መዝገብ የሚያዘበት ሁኔታ እስካልተወገደ ድረስ የሁለቱ የሰው ዘሮች ልዩነት ይቀጥላል።

6. በጉል ጨዋታ ጊዜ ነጭ ኳስ የጨዋታው ሜዳ ላይ ተከፍሶ እየተንገማለለ ካልቀረና ጥቁር ኳስ ግን ወደጉድጓድ ካልገባ ተጋጣሚው እንዳሸነፈ አይቆጠርም። ይህ ጥቁርን ኳስ ከነጭ ኳስ አሳንሶ የማየትና ጥቁርን ጉድጓድ ውስጥ ካላሰገቡ አሸናፊነት የደስታ ስሜት መፈንደቅ የማይቻል መሆኑ እስካልተወገደ ድረስ በሁለቱ ዘሮች ያለው ከፍተኛ አይጠጋጋም።

7. ሰይጣንን በጥቁር ፡ መላእክትን በነጭ መመሰሉ እስከቀጠለ ድረስ በሁለቱ የሰው ዘሮች መካከል ያለው ከፍተኛ ይቀጥላል። (ይህኛ እንኳን ከተርጓሚው የተጨመረች ናት)

ይሁንና ከፍ ሲል የተጠቀሱት ነገሮች ሁሉ እንዳሉ ሆነው የምጠቀመው የመጻፍጃ ቤት ወረቀት ነጭ መሆኑ በቻውን በሚሰጠኝ የማስተዛዘኛ ያደስታ ስሜት ምክንያት በዙም ሳይከፋኝ መኖር እችላለሁ።

“መማር ከንቱ”

“ሁልጊዜ ሲሪየስ መግጨት ጥሩ አይደለም” ይል ነበር አንድ ቀልደኛ ጓደኛዬ - አፈሩን ገለባ ያድርግላትና። ይህን የሚለው ቀልድ ሲያምረውና የምናወራው ሁሉ የቁም ነገር ጨው እየጠበቀ ስሜት ጎናን ሲልበት ወይም ጓደኛዎች ስንገናኝ በተለያዩ ስሜት ቆንጣጭ ነገሮች እንመሰገና ሳይሆን ፈገግታ ብርቅ እየሆነበት ሲመጣ ነው። ቀልድ የመውደዱ ነገር ደግሞ አይነሳ። እርሱ መዘናናትንና በቡድን እየጠጡና እየበሉ መጨዋውን እንጂ ቁም ነገር ይገሰራሽርባል ተብሎ የሚነገርለትን የሠራተኛ ወይም የሌላ ስብስባ እንኳን አይወድም። አንዳንዴ ሳስበው እውነቱን ነው እላለሁ። ዝንታለሙን በቁም ነገርና ፊትን በሚያኮሳትር ነገር ተጀብኖ መኖር መልካም አይመስለኝም። እናም ፈታ ማለት ዕድሜን ይቀጥላል እንጂ መጥፎ አይመስለኝም። ፈታና ዘና ለማለት ደግሞ ቁም ነገረኛ ንግግሮችና ስብከቶች በዙም አይጠቅሙም። የፈጠራም ሆኑ እውነትነት ያላቸው የሚከተሉትን የመሰሉ ታሪኮች ግን አስተምህሯቸው እስከዚህም ነው ባይባልም ፈገግታን በማጫር ረገድ ግን ወደር አይገኝላቸውም፤ ንጉሡ አፄ ምኒልክ እንኳን ሚኒስትሮቻቸውን ሲደብታቸውና የሰብሰባቸው “መ-ድ” ሲጠይምባቸው አንዱን በቀልድ የሚታወቅ ሚኒስትር በሰም ይጠሩና “አንተዬ ወደ ገጽ 60 ዞሯል”

Book Review

Habtamu Lemma, Lecturer, Ethiopian Civil Service University

Title of the books: *The Ethiop's Scrolls I - The Othering, Xolisa and Asinara & The Ethiop's Scrolls II - Kassa, A thousand and One Votes and Five Days in Cairo*

Author of the books: Book I is authored by Michael Daniel Ambachew and Book II is co-authored by Michael Daniel Ambachew & Nithuhi Haileab

Date of publication: 2013

Number of pages: 148 each

Those of us who are in one way or another involved in English language teaching and learning in Ethiopia know Michael Daniel Ambachew very well. Apart from being an excellent English teacher (I happen to be one of his students), he was also a prolific writer. He wrote and published scores of stories, readers, articles, research papers and teaching materials. It is very unfortunate that he passed away so young when he could do so much, but the fact that he was able to accomplish what he did within a short time is exemplary and inspirational to all his students and colleagues alike.

Michael believed in working a lot on young learners of Ethiopia with as much dedication as we do on grownups if we have to bring change in education. In addition, unlike other local writers in English, the stories, readers and materials he had written are informed by the research he had done over the years.

He can be taken as an example for those who get discouraged and stop doing research just because there is no one to use the results for practical purposes. Michael teaches us a les-

son that one can use their own research findings to solve problems on their own. A case in point here is what he did with the result of his PhD research.

In his research work for his PhD, titled *The Effect of Primary English Readers on Reading Skills in Ethiopia*, Michael came up with many findings. Among these were the inability of students who complete 2nd cycle education to read in English; and despite this fact, when they join secondary schools, English

The late Michael Ambachew, (PhD).

becomes medium of instruction. Compounded with this, students can't access readers from their school libraries and there is also lack

There are many reasons why novelists write, but they all have one thing in common—a need to create an alternative world.

John Fowles

of books in line with their interest. After Michael found out these problems, he didn't simply wait for others to solve the problem. He did his best to alleviate the problem by writing stories, readers and materials to the interest and level of students and made them accessible to others to solve the problem. He did his best to alleviate the problem by writing stories, readers and materials to the interest and level of students and made them accessible to schools. *The Ethiop's Scrolls I & II*, the focus of today's review, are extensions of the same effort.

The Ethiop's Scrolls I

This book is a collection of three short stories viz., *The Othering*, *Xolisa* and *Asinara*. In fact, one of the stories, *The Othering*, which I believe is Michael's masterpiece, can be considered a novella if published alone. The three stories in the book are preceded by a prologue which is about a girl who happened to come in contact with a collection of manuscripts written by members

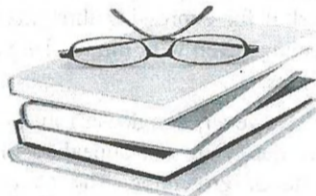
of her family. The girl reads up the stories one by one and writes her own short story inspired by what she reads, and we readers follow her trail of activities all the way from book I to book II.

The *Othering* talks about the story of an Eritrean who was born, raised and educated here in Ethiopia during the former regimes. According to the novel, that Eritrean national was forcibly repatriated to Eritrea after the border dispute between these two nations. Through the ups and downs Andom, the Eritrean, undergoes, the writer vividly shows us how devastating some forced repatriations are both to the victims and their families, whatever sound causes or reasonable grounds the repatriation might have. As is well mentioned in this novel, amongst the ones who were sent back to their country, most probably those who might have elected independence at the time of the referendum, some didn't even speak the language of their country for they had never been there. So, the repatriation meant many bad circumstances; as a matter of fact, many of them were not fully accepted as Eritreans and were left in confusion looking for their true identity. Worst of all, the novel depicts that some deportees were even considered Ethiopian spies for they had nothing in common with the new nation and were tortured and sent back to Ethiopia.

The *Othering* also offers the readers a lot of knowledge about the two countries and the people. The historical ties of both nations are lucidly presented in the book in a manner that seems to be based on a research. The reader can't help but appreciate the distance the writer has travelled to show his readers the whole picture. Other issues raised in this beautiful story are the causes of the war, the role

of the Italians and Brits in Eritrea, the good and bad things the two governments (Ethiopia and Eritrea) did for their people and the shift in identities, which the author referred to as the 'othering'. All these issues are presented in a simple and eloquent manner through dialogue, monologue and narration tinged with humor and funny incidents.

The second story- *Xolisa* - which is about 18 pages long - is about a 16 year old girl who is interested in writing an award winning story. It shows the difficulty involved in writing with freedom while still meeting the criteria for an award-winning story. *Xolisa* seems to be intended to encourage kids not only to read but also to

write in English. But the problem is the complex technique with which the story is narrated; there is a reader of a story about Xolisa and Mohammed (called Selam) and Xolisa writes a story about a little girl called Medina. Then the story of Xolisa and Mohammed continues after a while with occasional comments by Selam. This makes it a bit complex for young readers to follow who is doing what.

The third story in *The Ethiop's Scrolls I* is *Asinara*. The story is titled after an island in Italy where the main character in the story (a little girl of about 17), her father and other Ethiopian prisoners were taken to right after the assassination attempt on Genera' Rodolfo Graziani in Addis Ababa in 1937. It narrates a story of a long and arduous journey by plane, truck and ship to Asinara and life as a prisoner of war. The hopes of returning

to one's homeland and the possibility of doing something useful for one's country even in exile are themes the writer skillfully tried to convey.

The Ethiop's Scrolls II

There are four stories in this collection-*Kassa*, *A Thousand and One Votes*, *The Historic Route* and *Five Days in Cairo*. Again, in this book, as in the first, we follow the reader, Selam, as she reads through manuscript after manuscript and dares to write her own following her inspiration.

Kassa is a story of a teenage boy whose parents were Italian but was raised in Ethiopia by an Ethiopian parent. He accidentally finds out about his real parents and goes into a conflict with himself. The teenager then engages in a quest for his identity and the meaning of parenthood and race. These powerful themes are presented in the story enmeshed with humor and a typical village life of Ethiopia.

A Thousand and One Votes, the second story in this collection, is a story written by a teenage girl who was inspired by the story of *Kassa*. The setting of this story is the elections held in Ethiopia in 2005 G.C. As the story progresses, the little girl who wasn't able to cast a vote due to her age, eventually succeeds in doing a more useful thing for a thousand and one voters.

The Historic Route covers more than 2/3rd of *The Ethiop's Scrolls II*. As the title implies, the story is intended to give young readers a glimpse of the historic places in Ethiopia and their attractions and inspire them to visit, appreciate and be proud of their beautiful country and their heritage. The historic places and attractions shown in this piece are Tarma Ber, Debre Sina, Dessie, Lalibela, Alamata and Ambalage, Mekele, Adigrat, Debre

Damo, Adwa, Axum, Shire Endaselassie, Gondar, Bahir Dar, The Abay Gorge and Debre Libanos.

We readers cruise from Addis Ababa to the northern most part of Ethiopia and back to Addis enjoying these places and the attractions along the way. This long visit was made very interesting through the captivating story of Mignote (a 17 year old girl), Mulugeta (Mignote's uncle), Alemseged (Mulugeta's friend) and Samuel (Alemseged's son).

The story has a lot to entertain and educate young readers. The love and attraction, nostalgia and pain the travellers experience have the power to create a lasting impression on the readers. On top of this, the historic places and their beauty are described in such a picturesque manner that readers realize how little they know of their own country and its beauty. They finally come to appreciate that every geographical cite in Ethiopia is a page in its long history that deserves to be visited at least once in a life time.

The last story in this book Five Days in Cairo, talks about the paradoxical nature of Cairo where the old is mingled with the new, modernity with tradition, hospitality with mischief, Christianity with Islam etc. as narrated through a keen Ethiopian observer. Ethiopian readers easily identify themselves with the author and do not feel that they are reading about an alien or remote land with no interest to themselves.

Conclusion

We can say that The Ethiop's Scrolls I & II are mainly intended for young Ethiopian learners of English. The first reason I say this is that the language of the stories is simple, precise and less abstract. This fact, coupled with the native-like proficiency with which they are written, makes the books palatable

to students of secondary and even freshman learners of English. In the course of reading, however, students can also learn new words and idioms. Second, the main characters in the stories are between the ages of 14 - 17. Youngsters can easily identify themselves with the main characters and share their hopes, fears, dreams, frustrations and aspirations. Third, the books encourage readers to experiment with the language by writing their own stories. We read in the stories that a young girl of 16 reads some stories and experiments with the language in producing her own stories. The intention of the author here seems to show youngsters that writing is not as intimidating a task as many learners of English think. It rather is a skill for expressing thoughts and feelings even with limited language ability.

However, this doesn't mean that the books are not appealing to the taste of grownups. The Othering, for example, raises the issue of Ethiopian and Eritrean identity and history. Some of the historical facts mentioned in the story, for instance, I must admit, are new to adults like me who boast of having some basic knowledge on the issue. The Historic Route and Five Days in Cairo can also be a challenge to our knowledge of our country and the similarities of African life.

Unlike most other books written in English in Ethiopia, The Ethiop's Scrolls I & II can be delightful and educative reading materials for both young learners and grownups alike. I believe the books contribute their share in alleviating the shortage of relevant and interesting books especially for Ethiopian learners of English.

የ“ማለት ነው” ዘመን

ከገጽ 22 የቀጠለ

እንዳንደች ደግሞ በዚያው ከስመው ይቀራሉ። እንዳይች እንዲያውም በጽናዊ ወሰናቸውን በማለፍ ከአመደበኛ የጓዳ ደንቅነት ወደመደበኛ አጠቃቀም ይገቡና ከፍ ያለ የክብር ቦታ ይጎናጸፋሉ። የሆነ ሆኖ “መደየም፣ መጫር፣ ማቅጠን፣ ጮባ፣ ዛጋ፣ ጅላ፣ ይብራብኝ፣ የክፍ፣...” የመሳሰሉት “ቃላት” እዚህ ላይ ለምናነሳው ማነበራዊ ቁም ነገር እንደአብነት ሊጠቀሱ የሚችሉ ናቸው። በዚህ ጉዳይ ዙሪያ የመመረቂያ ጽሑፎችን ወይም ለተለዩ ዓላማ ጥናት የሠሩ ሰዎች ስለማይጠፉ የነሱን ጽሑፎች በማየት ይበልጥ መረዳት ይቻላል።

አሁን በምንገኝበት ዘመን በአግርኛ የንግግር ሥልት ውስጥ በኢተዮጵያውያን ዘንድ በዓለም ዙሪያ ገንነው ከሚገኙ ማነበራዊ ፈሊጦች መካከል እንደ “ማለት ነው” የሚሆን ስሙጥር አባባል የምናገኝ አይመስለንም። ከገጠር እስከ ከተማ ልብ ብላችሁ የሰዎችን አነጋገር አድምጡ። ሚዲያዎችንም እንዲሁ ተከታተሉ። “ማለት ነው” ብሎ በአብዛኛው ባለስራሊ ሁኔታ - በንግግር ውስጥ የማይሞክር ተናጋሪ ካላገኛችሁ ታዘቡኝ። በሚገርም ሁኔታ ከሞላ ጎደል በሁሉም ተናጋሪ ዘንድ ይዘወተር ይዟል። በመሠረቱ “ማለት ነው”ን በአግባቡ ከተጠቀሙበት ችግር የለውም፤ ይቻላልም። እኔን የሚገርመኝ ግን እንደፋሽን ሆኖ በተለይ ጭራሽ አላስራሊ በሆነበት የንግግር ዐውድ ውስጥ ተዘገቆ ሲነገርና ስለማው ነው። ግን ግን ማንና መቼ ጀመረው? አንድ ነገር መቼስ አንድ ቦታ ይጀመራል፤ እንደሰደድ አሳትም በአንዴ በብዙ ቦታዎች ይዘመታል - የመጥፎም ይሁን የመልካም ነገር መበፋፋተ በዙውን ጊዜ በዚህ ሂደት ያልፋል። ከዚያም ዕድገቱን ማጠናቀቅ አይቀርምና ሲጨረስ አንዱ ሥፍራ ላይ ከወቅቶች በአንደኛው ጎልፈቱን ሊያስተናግድ ይገደዳል። ለምሳሌ ዱር በኛ ዘመን “አወረዳት” ወይም “ጠበሳት” ከተባለ ተርጉሙ ሌላ ነበር፤ አሁን ምናልባት እንዲህ ቢባል ከፎቅ ወደ ምድር ቤት ተሽከሞ አወረዳት ወይም በላስቲክ/በአሳት ጠበሳት እንደማለት ሊሆን ይችላል። “ሸለለ” ስንል ከመጭከፍ ጎራ በወጣ ፍቺው “ዘነጠ” እንደማለት ነበር። አሁን ግን ቃሉ ከጭቸው ሞቶ የተገነዘና ወደታሪክ መዝገብ ቤት የተወረወረ ይመስለኛል። ሰው ብቻ የሚሞት እንዳይመስልህ - ቋንቋም ጭምር እንጂ።

እንጂ - “አቤቴ አትምጡብኝ” ብሎ መደንፋት ምን ማለት ነው? “አሃ፣ አንዲህ ዐይኑ አየተንከራተተ አሥሬ የሚያያት ከሆነ በጣም ይወዳታል ማለት ነው።” “በዚህ አያያዘህ ከጥቂት ጊዜ በኋላ አንቱታውን ትተህ አንተ ልትለኝ ነው ማለት ነው” ወዘተ. ቢባል ይህ የ“ማለት ነው” ጉዳይ እስከዚህ ባላነጋገረን ነበር ማለት ነው።

ወደ ገጽ 55 ዞሯል

General Information Vs. Specialized Knowledge

Let's Mind our Business

General information is the focus of your early school years. You're taught history, geography, mathematics, writing, and other basics. It's the shotgun approach to learning, which is necessary to be well-rounded academically.

Later, the focus shifts to specialized knowledge. The goal is to learn all you can about a specific field of study. It's the rifle approach to learning, which is essential to acquire a particular expertise.

When I went from sportswriter to salesman, I had a lot of general information but no specialized knowledge of the sales profession. As a journalist I relied on my limited writing skills and love of sports. It was fun working for the Associated Press, but I was eking out a living on \$400 a month.

In January 1970, my first month in sales, I made \$1,600 with no specialized training. I earned more than \$20,000 that year. This "overnight" success had nothing to do with my sales skills and everything to do with my sales manager, who shepherded my every move. I was blinded by this sudden prosperity; my head swelled, and I failed to give the boss his rightful credit.

Have you ever seen an arrogant salesperson? I was so cocky, I could strut sitting down. Then I had the good fortune of doing business with Jim Porterfield. Two days after the sale, Jim called and said, "Dick, you have a lot of talent, and I am delighted to be one of your customers. But I have been wondering how better you could be with some formal sales training. I'd like to talk with you about

developing your full sales potential."

His comments made me furious. The nerve of this guy telling me I needed sales training after such a tremendous first year. Who does he think he is? Well, Jim worked for Sales Training, Inc., STI. "We have a five-month training course designed to take you to the next level in sales," explained Jim. "Your investment is \$1,100. Dick, and our next class starts in a week. Why not take advantage of this opportunity to learn and grow?"

I fought Jim all the way. His course wasn't necessary because I knew what I was doing. I was already earning an excellent income. I was working too many hours and didn't have time for training. I'd rather invest the money elsewhere.

The consummate professional, Jim Porterfield had done his homework and handled my objections. "You'll be even better after taking the STI course. You can do home study courses and come to the classroom on your night off. As a Marine veteran, you'll not have to pay anything because it's covered by the VA."

Jim prevailed. I signed up and finished first in my class with a 98.4 grade averaged. My sales soared. My income jumped dramatically. More important, Jim taught me that learning never stops for the professional. Profession is defined as "a calling requiring specialized knowledge and often long and intensive academic preparation." I'd never thought of sales as profession. Professionals were [to me] doctors, dentists, lawyers, CPA's, bankers, and airline pilots.

"Not only is sales a

profession," said Jim, "but we're all selling something regardless of our calling." I started reading articles on sales. I bought books and tapes on sales. I attended sales seminars. I asked veteran salespeople for their advice. I was on the path to becoming a sales expert. I was naive to think success could be attained overnight without the help of others. The road to specialized knowledge is a process, a work in progress, a journey we can't make alone.

The challenge, of course, is to be more than a career student. Otherwise, your head is full of theories that are never used. To make learning more practical, you should understand these five steps of knowledge.

1. Awareness of general Information

The purpose of awareness is stimulation of thought. This is an exciting time of discovery. It's when you're exposed to a world of possibilities through learning. It's the difference between mere existence and a life of abundance.

When I was a kid, my mother made me *aware* of books, and I read constantly. Mom used to catch me reading books under the covers late at night with the aid of a flashlight. She forced me to go outside and play ball with the neighborhood kids because all I wanted to do was read.

2. Accumulation of General Information

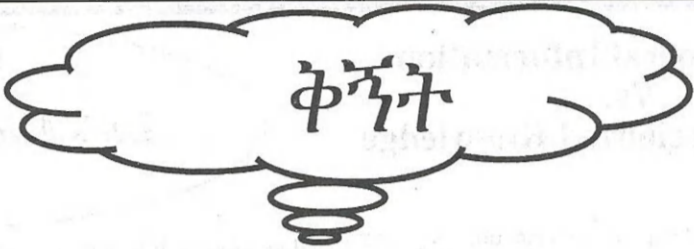
The purpose of accumulation is to provide an educational foundation. You learn a little a lot of things. These basic building blocks enable you to take learning to a higher level.

To be continued on page 13

እማሆይ ጽጌ ማርያም ገብሩ

ኢትዮጵያዊቷ ፋና ወጊ የቫዮሊንና የፒያኖ ሙዚቃ ጠቢብ

ያሲን ዑመር (ኢ.አ.ን.ድ)

መግቢያ

ለዕውቀት ያደላች ድንቁርናን የጠላች ብልህና ብሩህ ሴት አካባቢዋን በተመስጦ መመልከትን፣ ማሰብና ማስተዋልን ታዘወትራለች። ባላት ዕውቀት ላትዘናጋና ላትኩራራ ለተጨማሪ ዕውቀትና ጥበብ ፍለጋ ትተጋለች። የቀደሙትን ሲቃውንት ዕውቀትና ጥበብ ታጠራቅማለች። ከቀደሙት አዋቂዎች የዕውቀትና የጥበብ ማዕድ በመቋቋም ከነ ጥበብን ገንዘብ ታደርጋለች። ከነ ጥበብን ገንዘብ ያደረገች ሴት የአስተሳሰብ አድማሷ ይሰፋል። በማስተዋል ላይ ማስተዋል ትጨምራለች። ልቅ አንደበቷ በዕውቀት ልጋም ይገራል። ባላዋቂነት እንዳይዘላብድም ይቃናል። ስብዕናዋ በቅንነት፣ በትዕግስትና በማስተዋል ፅኑ መሰረት ላይ ይነታጻል። በዓለማችንም ሆነ በአሁን-ራችን አፍሪካ ሴቶች ለከነ-ጥበብ ውልደት፣ ዕድገትና ማብብ ከወንዶች ያልተናነሰ ድርሻ እንዳበረከቱ ዕውቀት ነው።

በኢትዮጵያም በልዩ ልዩ የከነ ጥበብ ዘርፎች ተሰማርተው ጉልህ አስተዋጽኦ ያበረከቱና በማበርከት ላይ

ያሉ አያሌ ታዋቂ፣ ዐዋቂና አንጋፋ (ዳዊት፣ 1985፣ ገፅ 35)። ሴቶች መኖራቸው የአደባባይ ምሥጢር ነው። ይህ እውነታ ሕጻኗ የውበዳር ተፈጥሮን በተመስጦ የማብ(ም)

በመሆኑም በዚህ ጥናት ሰ ል ሰ ል ፣ ቀ ር ቦ በሀገራችን የዘመናዊ ሙዚቃ ጥበብ የማስተዋልና የማድነቅ ልዩ ተሰጥፎ እንዲያብብ የላቀ አስተዋጽኦ እንዳላት በጉልህ ያሳያል። የተፈጥሮ በማበርከት ላይ ያሉት እማሆይ ጽጌ ክስተቶችን በተመስጦ ማብ(ም) ማርያም ገብሩ (በቀዳማው የዓለም ሰልሰሎና ማድነቁ በተንሸዩ የሕጻን ስማቸው የውበዳር ገብሩ) ሰፊና ወጊ መንፈሳዊ ያሰረጸባትን የደስታ ስሜት የቫዮሊንና የፒያኖ ሙዚቃ ጠቢብነት በሙዚቃ ኅብረ-ዜማ የመግለጽ ዝንባሌ ደረጃ የበቁበትን የልጅነት ሕይወትና እንዲያድርባት ምቹ አጋጣሚ አስተዳደግ፣ የትምህርት፣ የሥልጠናና አንደ ማ.ፈ.ጥር ላትም መገመት የሕይወት ልምድና ተሞክሮአቸውን አያዳግትም። ለመዳሰስ ጥረት ይደረጋል። የሙዚቃ አጀማመር

የልጅነት ሕይወትና አስተዳደግ የውበዳር ገብሩ(በኋላ እማሆይ ጽጌ ማርያም ገብሩ) በ1915ዓ.ም. ተወለደች። በዘመኑ ስሙ-ጥር የነበሩት አባቷ ከንቲባ ገብሩ ዘመናዊ ትምህርት የማደግ፣ በመሆናቸው ሕጻኗን የውበዳርን በስዊዘርላንድ አገር በሚገኝ አዳሪ ትምህርት ቤት እንድትማር በ6 ዓመት ዕድሜዋ ከታላቅ አህቷ በንዱ ገብሩ ጋር ላኳት። በትምህርት ቤቱ ውስጥ የሕጻኗ የውበዳር የዕድሜ እኩዮች የሚሆኑ ስላልነበሩ ብቸኝነት ያጠቃት ጀመር። ወደሙዚቃ ማዘንበል ጀመረች። ብቸኝነቷን ለማስረሳት ወደሙዚቃ ማዘንበል በጀመረችበት የልጅነት ዕድሜዋ በጻፈችው የግል ማስታወሻዋ “አበቦች ውብ ልዕልቶች፣ ዛፎች ክቡር ዘበኞቻቸው፣ ነፋስ መልዕክተኛ እና ፀሐይ የዓለም ሁሉ ንጉሥ መስሎ የሚታዩኝ፣ ከሥነ-ፍጥረት ጋር የጠበቀ ወዳጅነት ነበረኝ” የሚል አስገራሚና በልጅነት ዕድሜ ላይ ከምትገኘው የውበዳር ብዙም የማይጠበቅ ዘገባ ተጽፎ ማየታቸውን ወንድማቸው ዳዊት ገብሩ ይጠቅሳሉ። የተፈጥሮ ወብትና ክስተት አድናቂ፣ የብቸኝነት ተጠቂ የሆነችው ሕጻኗ የውበዳር የአዳሪ ት/ቤቱ አስተዳዳሪ የቅርብ ዘመድ ፒያኖ የሚባለውን የሙዚቃ መሣሪያ ስትጫወት መመልከት፣ ቀረብ ቀረብ እያለችም በተመስጦ ማዳመጥ ጀመረች። በሌትዮዋ የሙዚቃ አጨዋወት መሳብ ጀመረች። በሕጻን አዕምሮዋ ውስጥ “ምነው እኔም እንደሷ ሙዚቃ መሣሪያ መጫወት በቻልኩ” የሚል መንፈሳዊ ቅንጋት አደረገባት። በመንፈሳዊ ቅንጋቷ ቆስቋሽነት ፈራ ተባ እያለች ፒያኖና ቫዮሊን የተባሉትን የሙዚቃ መሣሪያዎች ለመጫወት ጥረቷን ጀመረች። በተደጋጋሚ ልምምድ ብዛት ጥረቷ ሰምሮ፣ ሙከራዋ ተሳክቶ በ10 ዓመት ዕድሜዋ በቫዮሊን የመጀመሪያ ሙዚቃዋን ቀመረች። እከታትላ በፒያኖ “The Storm” የሚል ስያሜ የሰጠችውን ሙዚቃ ሥራ አስከተለች። በትንሿ የሕጻን ልቧ ውስጥ ኃያል የሆነ የሙዚቃ ፍቅር ተጠነሰሰ። በሕጻንነት ዕድሜዋ የጀመረችውን የሙዚቃ ቅንነት

ሕይወት በአጭር የሚገታ አጋጣሚ ተፈጠረ። የውብዳር በ11 ዓመት ዕድሜዋ ወደ አዲስ አበባ ለመመለስ ተገደደች።

ጨቅላዋ የውብዳር የሙዚቃ ፍቅርን በልባ ቀብራ በአዲስ አበባ ውስጥ ዘመናዊ ትምህርቷን ቀጠለች። የትምህርት ጉዞዋ በ1929 ዓ.ም. የጣልያን ወረራ ተደናቀፈ። በጦርነቱ ምክንያት መጀመሪያ ወደ ነቀምትና ጎራ ተሰደደች። በመቀጠል በአስር ወደ ጣልያን ተወሰደች።

የጣልያን ወራሪ ጦር በአርበኞች ተጋድሎ ከአገራትን ተባርሮ ሲወጣ የውብዳር የጽሕፈት መኪና መምታት ትምህርት ለሌተክታተሎች በውጭ ጉዳይ ማኒስቴር በጸሐፊነት የሥራ መደብ ሥራ ጀመረች።

በጸሐፊነት የጀመረችው ሥራ በልባ ቀብራ ያኖረችውን የሙዚቃ ፍቅር ግሬት መቋቋም አልቻለም። የውብዳር ወደ ውጭ አገር በመሄድ የሙዚቃ ትምህርት ለመከታተል መፈለግን ገልጿ የገዛ ፈቃድ ጠየቀች። የገዛ ጥያቄዋ በንጉሠ ተቀባይነት አግኝቶ ወደ ካይር ተጓዘች። በ21 ዓመቷ ከግብፅ ስትመለስ ኢትዮጵያ ካሏት የተማሩ ሰዎች አንዷ ለመሆን ቻለች። ሆኖም ግን የውብዳር ትምህርት ማሳደግ የለውም የሚል ፅንፈኛ ምክንያትና ጥልቅ የመማር ፍላጎት ነበራት። ይህንን ፅንፈኛና ጥልቅ ፍላጎቷን የተገነዘቡ ከንጉሣዊ ቤተሰብ አንዱ ወደ አንግሊዝ አገር ሄዷል እንደ ትምህርቱ የሚያስፈልገውን ወጪ ከፈለገች። ይህንን ድርጊት ንጉሡ አልወደዱቱም። በመሆኑም የውብዳር ከበላይ ፈቃድ አልተገኘም በሚል የአገዳ ትዕዛዝ ለከፍተኛ ትምህርት ወደ አንግሊዝ አገር እንዳትሄድ ተከለከለች።

ወርቃማውን የከፍተኛ ትምህርት ዕድል በንጉሡ ፍጅጃ ትዕዛዝ ማጣቷ የየውብዳርን የመኖር ተስፋ አጨለመው። ያለ ፍላጎት ተገዶ ከመኖር መሞት እንደሚሻል በማሰብ ከ15 ቀናት በላይ ምግብ ሳትመገብ ቆየች። የውብዳር አቅማ እየከዳት መጣ። ጊዜ ሞቷ የቀረበ ሲመስላት

እንዲያቆርቧት ጠይቃ ቆረበች።

ዳዊት እህታቸው የውብዳር በዚያን ጊዜ የነበረችበትን ሁኔታ “የዚህ ዓለም ፍቅርና የመኖር ፍላጎት ከጎሊናዩ ተወገደ” በማለት በጽሑፍ ያስፈረችውን ኑዛዜ ዋቢ በማድረግ ይገልጻሉ።

ከሁለት ዓመት በኋላ ማለትም በ1940 ዓ.ም. ወደ ግሽን ማርያም በመሄድ መልኩሰው እማሆይ ፅኔ ማርያም የሚል ስያሜ አገኘች። በመቀጠል ወደ ጎንደር ሄዱ። በጎንደር ማኅሌት ዝማራ ልባቸው ይማረካል። አንድ ቀን ከማለዳ የቤተክርስቲያን ጸሎት ሲመለሱ ሌሊት በየቤተክርስቲያኑ ፍጆታና ቀን ቀን በየሜዳው የሚተኙ የባላገር ተማሪዎች ያዩና ልባቸው በሀዘን ይሰበራል። እማሆይ ልባቸውን በሀዘን የሰበረውን የባላገር ተማሪዎችን የጎዳና ተዳዳሪነት ሰቆቃ አይተው እንዳላዩ ማለፍ አልፈለገም። እንደ በርካታ ወገኖቻቸው ሀዘናቸውን በከንፈር መጠጣ ብቻ መግለፅም አልፈቀዱም። በተቃራኒው “እኔ ሀብት የለኝም፤ ያለኝኝ ሀብቴ ያጅው ሙዚቃ ስለሆነች የሙዚቃ ሽክላ ላስቀርጽና በሽያጩ ተማሪዎች ገብተው የሚያደሩበት ቤት የማሰጣቸውን ድርጅት ላቋቋም አልኩና ሽክላው ተቀረፀ፤ መከረኞቼም አሉ፤ በዚህ መሃከል ወሬው ንጉሡ ዘንድ ስለደረሰ ሃሳብ መና ሆኖ ቀረ” በማለት በጽሑፍ ማስፈራቸውን ዳዊት ይገልጻሉ።

እማሆይ ጽጌ ማርያም በንጉሡ ጣልቃ ገብነት ያሰቡት ሠናይ ምግባር መና በመቅረቱ ጤናቸው መቃወስ ጀመረ። ከጎንደር ወደ አዲስ አበባ መጡ።

እማሆይ ለሠናይ ምግባር የተፈጠሩ በመሆናቸው አዲስ አበባ ከተመለሱ በኋላም ገቢያቸው ለዕርዳታ የሚሆን ጥቂት ኮንሰርቶትን አቅርበዋል። ሙዚቃዎችን አቀናብረዋል። ከነዚህ መካከል ገቢው ለሌሎ ድርቅ የሚሆን ኮንሰርት አቅርበዋል። እማሆይ ከሙዚቃ ተሰጥዖአቸው፤ ዕውቀታቸውና ከሠናይ ምግባራቸው በተጨማሪ

አማርኛ፣ የግዕዝ፣ የዕብራይስጥ፣ የፊረንሳይኛና የጀርመን ቋንቋ ተናጋሪ መሆናቸውን መስታወት (1998/2006 እ.ኤ.አ) ባቀረቡት ጽሑፍ ተገልጿል።

እኚህ ታላቅ ሴት በሕይወታቸው የገጠማቸውን ውጣ ውረድ የሚያባብስ መራር የሕይወት አጋጣሚ ተከሰተ። ወላጅ እናታቸው በ1964 ዓ.ም. ከዚህ ዓለም በሞት ተለዩ። የእናታቸውን ሞት ሀዘንና ተደራራቢ የሕይወት ውጣ ውረድ ለመሸሽ ወደ ኢየሩሳሌም ሄዱ። ኢየሩሳሌም በሚገኘው የኢትዮጵያ ገዳም ለ24 ዓመታት ድምፃቸው ሳይሰማ ቆዩ። ከ24 ዓመታት የዝምታ ቆይታ በኋላ-

በታህሳስ 19/2000 ዓ.ም. እማሆይን የተመለከተ መረጃ በድረ-ገጽ ተሰራጨ፤

እማሆይም በአሜሪካን አገር ከሚገኘው የአማርኛ ቋንቋ ፕሮግራም (VOA) አዘጋጅ ጋር ቃለ ምልልስ አደረገ፤

በአዲስ አበባ በፋና ብሮድካስቲንግ ኮርፖሬሽን አዘጋጅነት ከሚቀርበው የኤፍ ኤም 98.1 ፕሮግራም አዘጋጅ ሡራፌል ወንድሙ ጋር በስልክ ቃለ-ምልልስ አደረገ፤

በድረ-ገጽ በተሰራጨውና እማሆይ ከጋዜጠኞች ጋር ባደረጉት ቃለ-ምልልስ የእማሆይን ለዘመናት የዘለቀ የሙዚቃ ሕይወት ይፋ የሚያደርግ መረጃ ተገኘ። እማሆይ አሁንም ሙዚቃ እያቀናበሩ እንደሆነ፤ አሥራ ስድስት የሚሆኑ በመሣሪያ ብቻ የተቀነባበሩ የሙዚቃ ሥራዎች እንዳሏቸው የሚጠቁም ዘገባ ቀረበ።

ከቀድሞ ሥራዎቻቸው መካከል በፈረንሳይው ፍራንሲስ

ፋልሴቶ ተሰብስቦ በሲ.ዲ. የተቀረጸ የሙዚቃ ቅንብራቸው ለገበያ የቀረበ ሲሆን ከነዚህ መካከል የሙዚቃ ባለሙያው ሠርፀ ፍሬ ስብሃት(2000:16) ባቀረበው ጽሑፍ ውስጥ የተዘረዘሩት "The Song of Abay";The Homeless Wanderer";The Last Tears of the Deceased";"A Young Girl's Complaint";"Golgotha"; እና

ትረካ ማጀቢያ የሆነው "The Song of Abay" የሚባሉት በመሣሪያ ብቻ የተቀነባበሩ የሙዚቃ ሥራዎች እማሆይ ጥልቅ የሙዚቃ ዕውቀት፣ ተሰጥጦና ፍቅር እንዳላቸው ጠቋሚዎች ናቸው።

እማሆይ ለሙዚቃ ጥበብ ያላቸው ጥልቀ ፍቅር የግላቸውን የሙዚቃ ሥራ በመቀመርና በማቀነባበር ብቻ የተወሰነ

የሚኖሩ ሲሆን የሙዚቃ ጥበብን በውጭ አገር ለመማር የመጀመሪያዋ ኢትዮጵያዊት መሆናቸውንና በመሣሪያ ብቻ የተቀነባበረ ሙዚቃ ለመሥራት በቀዳሚነት ተጠቃሽ ፋና ወገ የአገር ልጅ መሆናቸውን መግለጽ እንወዳለን።

ዋቢ መጻሕፍት

መስታወት ለራጊ(2006)."The Hidden Female Ethiopian Pianist"; A

እማሆይ ጽጌማርያም ጉበኛ እኚህ ናቸው

Short Biography.

"The Jordan River Song" የሚባሉት ቅንብሮች ይገኙበታል።

በተጨማሪም እማሆይ ሁለት የሙዚቃ ሥራዎችን በጀርመንኛ ቋንቋ ያቀናበሩ መሆኑን መስታወት የተባሉ ሰው (1998/2006እ.አ.አ) ገልጸዋል።

በ አ ጅ ግ በ ር ካ ታ ኢትዮጵያውያን የሚታወቀውና ፍቅር እስከ መቃብር የሚባለው የክቡር ዶ/ር ሀዲስ ዓለማየሁ ረጅም ልብ-ወለድ በሬዲዮ ሲተረክ ማጀቢያ የሆነው The Homeless Wanderer. እና የደወዲያነሽ

አይደለም።

በተቃራኒው እማሆይ በአሜሪካን አገር ቨርጂኒያ ግዛት ውስጥ የሙዚቃ ተሰጥጦ እያላቸው የመማር አቅም የሌላቸውን ሕጻናት በገንዘብ የመደገፍ ዓላማ ያለው የሙዚቃ ማዕከል አቋቋመዋል። ማዕከሉ

የአሜሪካን ወጣቶች ወደ አፍሪካ በመሄድ ሙዚቃ እንዲማሩ ሁኔታዎችን የማመቻቸት ዓላማንም የሰነቀ ነው።

በመጨረሻም በአሁኑ ሰዓት እማሆይ በኢየሩሳሌም ገዳም

ሰርፀ ፍሬ ስብሃት (2000):ክላሲካል ፎካላት እማሆይ ጽጌ ማርያም ጉበኛ። አዲስ ነገር፣አ.አ.

ዳዊት ገበየ ደስታ (ኮ/ል) (1985) ። ከንቲባ ገበየ-የኢትዮጵያ ቅርስ፣ባሌ ማተሚያ ቤት፣አ.አ.

አሸናፊ ከበደ(ፕ/ር)። የሙዚቃ ሰዋሰው። ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት፣አ.አ.

Contribution and Achievements of Emahoy Tsegemariam Gebru.Unpublished Term Paper,A.A.

Let's Mind our Language

በዐማርኛ እልፍኝ ትንሽ ቆይታ

ፋንታ አያሌው፣ ቅ.ማ.ዩ፣ መምህር

እንደመነሻ

በየትኛውም ማኅበረሰብ ቋንቋ ያለው ሚና እጅግ ወሳኝ መሆኑ ለማንም ግልጽ ነው። ቋንቋ ባይኖር ኖሮ ምን ይውጠን እንደነበር ማለብ ራሱ የሚቻለው ቋንቋ ሲኖር በመሆኑ ከማለቁም የሚታሰብ አይደለም፤ ባጭሩ ጎበድተሰብም አይኖርም ነበር። ሰዎችን ከሌላው የእንስሳት ዓለም የሚለያቸው ዋናው ነገር የቋንቋ ባለቤት መሆናቸው መሆኑ ደግሞ የታወቀ ነው። በየትኛውም የዓለማችን ክፍል የሚኖሩ ሰዎች እርስ በርስ ለመግባባት፣ ለማሰብ፣ ለማለም፣ ለማቀድና በጠቅላላው የተሳሳተ ግለሰባዊ ሕይወተኝ ተርጉም ያለው ማኅበረሰብአዊ መስተጋብርን ለመምራት ቋንቋ በግድ ያስፈልጋቸዋል። ሰብአዊ ሕይወትን ካለቋንቋ ማሰብ ፍጹሙን የሚቻል አይደለም። እንዲያ በሆነ ዕድላኛት በሆነ።

በዓለማችን ወደ አምስት ሺህ የሚገመቱ ቋንቋዎች እንዳሉ ይገመታል። ከነዚህም መካከል መንደሪን(ቻይና)፣ እንግሊዝኛ፣ ፈረንሳይኛና ዐረብኛ በተናጋሪ ብዛት በዋናነት የሚጠቀሱ ናቸው። እነዚህ ቋንቋዎች በቅኝ ግዛትና በሃይማኖት መስፋፋትም ይሁን በንግድ ልውውጥና በኢኮኖሚ ትስስር ምክንያት ከመነሻቸው ተነስተው ወደሌሎች አካባቢዎች ሕዝቦች በመዛመዳቸው ሳቢያ በተለያዩ ቋንቋ ተናጋሪ ማኅበረሰብ ዘንድ ብዙ ተናጋሪ በማፍራታቸው እንጂ በሥነ ልሳናዊ ተፈጥሯቸው ከሌሎቹ የተለዩ ሆነው የተባበሩት መንግሥታት የጋራ መግባቢያ ቋንቋዎች ሊሆኑ እንዳልቻሉ የታወቀ ነው - እንዲያ ባይሆንና በአፍ መፍቻነት የተናጋሪ ብዛት ቢሆን ኖሮ የቻይናውያን የመንደሪን ቋንቋ ቀድሞ የዓለም መግባቢያ ቋንቋ ሊሆን የሚችል አንድም ሊላ "ደፋር" ቋንቋ ሊኖር ባልቻለ ነበር። የሰውና የቋንቋ ሕግ ለዩቆል በመሆኑ ተጠየቀ ወይም ሎጂክ

ባለፉት ሦስት ያህል ጎትመቶቻችን በዚህ ቋንቋ ነክ ዓምድ ሥር በሩቀ ሀገር ስለመጣው ግን የሁሉም የሰው ልደት ሀብት ስለሆነው የእንግሊዝኛ ቋንቋ የተወሰኑ ዝግጅቶችን ስናቀርብ መቆየታችን ይታወሳል። ዛሬ ደግሞ ለለውጥ ያህልና የኛ የምንለውንም የኢትዮጵያውያን የጋራ ሀብት በማሰብ ስለዐማርኛ ቋንቋ ጥቂት ነገር ለማስታወስ ወደድን።

በሥነ ልሳናት የልደት፣ የዕድገትና የሞት ታሪካዊ ሂደት ላይ አይሠራም።

አንድ ቋንቋ ያለው የተናጋሪ ብዛት የሆነውን ቢሆን፣ የጽሑፍ ባህል ይኑረውም አይኑረውም ከማንኛውም ቋንቋ ጋር እኩልና ለቋንቋው ተናጋሪ ምሉዕ በኩልህ መሆኑ ግን የተረጋገጠ ነው። ሁሉም የዓለም ቋንቋዎች እኩል ናቸው የመባሉ ምሥጢር ደግሞ ማንኛውም ቋንቋ በአፍ መፍቻነት ለሚያገለግልበት ማኅበረሰብ የተሟላ አገልግሎት መስጠቱ ነው፤ የዘርፉ ምሁራን ቋንቋና ማኅበረሰብ በመደጋገፍ አብረው የሚያድጉ እንጂ እየተላለፉ በማደግ አንዱ ለአንዱ የሚጠብ ወይም የሚሰፉ እንዳልሆነ በማስረጃ የተደገፈ ማኅበረሰብ ይህም ማለት ለምሳሌ የማኅበረሰቡ አስተሳሰብ ከቋንቋው ቀድሞ በማደግ አንዱ የማኅበረሰብ አባል "ወይኔ፣ እንዲህ እንዲህ ያለ አዲስ ነገር አስቦ ቋንቋ ስለጠረገኝ ልገልጸው አልቻልኩም" ሊል እንደማይችል እነዚሁ ምሁራን ከተጨባጩ ማኅበራዊ እውነታ በመነሣት ያስረዳሉ። በባህል፣ በሥልጣኔና በኢኮኖሚ ዕድገት መለያየት እንደመኖሩ በቋንቋ አገልግሎት ስፋትና ጥበት ረገድም ከቋንቋ ቋንቋ ልዩነት መታየቱ ያለ ነው። ይህ ዓይነቱ ልዩነት ከአገልግሎትና ከማኅበረሰብ ዕድገት ጋር የተያያዘ ልዩነት እንደ መሠረታዊ ሥነ ልሳናዊ ልዩነት እንዳልሆነ ግልጽ ነው።

በዓለም ከሚነገሩ በሺት የሚገመቱ ቋንቋዎች ውስጥ ከሰማንያ የሚበልጡት በሀገራችን በኢትዮጵያ ይነገራሉ። ከነዚህም መካከል ቀደም ካሉ ምዕተ ዓመታት ጀምሮ ዐማርኛ ቋንቋ የሀገሪቱ የሥራ ቋንቋ እንዲሆን ቀደም ካለ ምዕተ ዓመት ጀምሮ በዐዋጅ ጭምር ጸድቆ እየተገለገልንበት እንገኛለን፤ የየዘመናቱ መንግሥቶቻችን መሪዎች በተናጠልም ይሁን በቡድን የየትኛውም ሀገርኛ ቋንቋ ተናጋሪ ይሁኑ ሕዝባቸውን አስተባብረው የሚያስተዳድሩት ግን ዐማርኛን በጋራ መግባቢያነት በመጠቀም እንደሆነ የቅርብ ጊዜውን የዐጫ የሕንጻ አራተኛን ዘመነ መንግሥት በማስታወስ መግለጽ ይቻላል።

በርካታ ቋንቋዎች በሚነገሩባቸው እንደኢትዮጵያና ህንድ ባሉ ሀገራት ሁሉንም የየሀገራቱን ሕዝቦች በጋራ ሊያገናኝ የሚችል አንድ ወይም እንዳስፈላጊነቱ ከአንድ በላይ ቋንቋዎችን በመምረጥ ብሔራዊ ወይም የሥራ ቋንቋ(ዎች) ማድረግ በብዙ ሀገሮች የተለመደ አሠራር ነው። ለምሳሌ በቆዳ ስፋት በጣም ትንሽ ከሆኑ ሀገሮች ተርታ የምትመደበውና (41 ሺህ 285 ካሬ ኪሎ ሜትር) ወደስምንት ሚሊዮን ገደማ ሕዝብ ያላት ስዊዘርላንድ አራት የሚደርሱ ብሔራዊ ቋንቋዎች እንዳሏት ይነገራል።

እንደ እውነቱ ከሆነ ቋንቋ የመግባቢያ መሣሪያ እንደመሆኑ ብዙ ቋንቋዎች በሚነገሩባቸው ሀገሮች አንዱን ወይም የተወሰኑትን ለጋራ መግባቢያነት ማዋሉ ጠቀሜታው የጎላ ነው። ምክንያቱም ሁሉም ዜጋ የሁሉንም ነገድና ጎሣ ቋንቋ መልመድ ስለሚከብደው በአንድ ወይም በተወሰኑ ጥቂት ድልድዮች አማካይነት ሁሉም መግባባት ይችላሉ። ቋንቋን ደግሞ ከመግባቢያ መሣሪያነቱ ባለፈ ማየት ጥቅም እንደሌለው መገንዘብ ጠቃሚ ነው። የቋንቋ ውልጸተኛም ሆነ ዕድገትና ሞት የራሱ ሂደት ስላለው አሁን ወደዚያ መግባት አያስፈልግም። ሆኖም ቢሆን አንድ ቋንቋ በአደገሽ እንጂ በተወለዱሽ ሊገኝ እንደማይችል ይህም ማለት ቋንቋ ከተወለዱ በኋላ በመልመድ ወይም በመማር ወይም በሁለቱም የሚገኝ እንጂ በደም ከዘርያ የሚወረስ አለመሆኑን ማስታወስ ተገቢ ነው። የአባት እናትን ኩርማን መሪት ወይም የጎተራ እህል ከወንድምና አሁቶች ጋር ተጋርቶ መውረስ ሲቻል የእናት አባትን ቋንቋ ግን በቦታው ተገኝተው እንደማንኛውም ሰብአዊ ፍጡር በኑሮ ትስስር ካልለመዱት በዘር ፈጽሞ አይገኝም። ለዚህም ነው አንድ ቋንቋ በፈጣሪም ይሁን በተፈጥሮ ለተወሰነ ዘር የሚቸር ልዩ ስጦታ ሳይሆን ቋንቋውን የፈለገ ሰው ሁሉ ሊያገኘው የሚችለው የወል ቅርስ ሊሆን የቻለው። ይህን ዘላለማዊ እውነታ በቅጡ ባለመገንዘብ አንዳንድ ችግሮች በዓለማችን ዙሪያ እዚህና እዚያ ሊከሰቱ ቢችሉ ችግሩ ሰው ሠራሽና ከግል ጥቅምና

በዐማርኛ(በአማርኛ) ቋንቋ ቅጥያዎች ነው። ቴሌቪዥኖች እንጂ ቴሌቪዥንስ አንልምና። ግዕዝ ቋንቋ ቃላትን ለማብቃት እንደ “-አት” እና “-አንን” የመሳሰሉ መነሻና መድረሻ ወይም ውስጠ ግንድ ቅጥያዎችን ይጠቀማል። ዐማርኛ ደግሞ “-ዎች”፣ “-አት” እና “-ት”ን የመሳሰሉ ቅጥያዎችን በማብቃት ይጠቀማል። ሁለቱንም በአንድ ቃል ላይ መጠቀም ግን አስተዋይነት አይደለም።

አንድ ዓለም አቀፍ ትዝብቴን ልጠቁምና ወደተነሣሁበት ነጥብ ልመለስ። እንግሊዝኛ ቋንቋ የተሠራው ላቲንን በዋናነት ጨምሮ ከብዙ የዓለም ቋንቋዎች እንደሆነ ይነገራል። አንድ ቋንቋ በሩን ወለል አድርጎ ከከፈተ በቶሎ የማደግ ዕድሉ የሰፋ ነው። “ንጽሕና”ውን ለመጠበቅ በሩን ቆልፎ ከተቀመጠ ግን ዕድገቱ ይንቀራፈፋል ወይም ቢያንስ በጥናቱ ምክንያት የሚጠበቅበትን ያህል አያደግም። አናም እንግሊዝኛ በከፈተው በርቃቃ በር የሁሉም ቋንቋዎች ቃላት እየተሰጡበት አሁን ያለበት ትልቅ የአገልግሎት ደረጃ ላይ ደረሰ። አንድ ትግር ግን ይስተዋላል። እንግሊዝኛም ሆነ ሌላ ማንኛውም ቋንቋ ቃላትን ከቅርብ ወይም ከቅርብ ቋንቋዎች ሲዋሰን ተጠቃሚዎች መጠቀሞች ያለባቸው አንድ ነገር አለ። ለምሳሌ እንግሊዝኛ ከላቲን ቋንቋ የወሰደውን formulae የሚል ቃል እንመልከት። ይህ ቃል በእናንተ ቋንቋው በላቲን ሲባል formulae ነው። በእንግሊዝኛ ሲባል መሆን ያለበት ደግሞ formulae ነው። ከነዚህ ሁለት አማራጮች በወጣ ሁኔታ አንድ ተናጋሪ ለዚህ ቃል ብዙት formulae ብሎ ቢጻፍ ወይ ቢናገር ግን አግባብ አይደለም። ምክንያቱም የአንደኛው ቋንቋ የወረሸ ወይም የአውራሽ) አብገር ሲበቃው በልማዳዊ አጠራር ጠያፍ ብዙት በምንለው መንገድ የሁለቱም ቋንቋዎች አብገርዎች እንዳይቀሩበት ከሚል ይመስላል የሁለቱም የማብቃት ቅጥያዎች አላግባብ ተደርገውበታል። በሌላም በኩል የተለዩ የአብዛዝ ሕግ የሚከተሉ ቃላትን በድራቦሽ በሌላ በጣም የተለመደ የእንግሊዝኛ አብገር ቅጥያ ብናገር ያም ጠያፍ ነው። ለአብነት child - children; mouse - mice; foot - feet; goose - geese - ማለቱን ትተን በነጠላውም ሆነ በደንብ መሠረት በባዛው ቃል ላይ “-s” “-es” ብንጨምርበት ስህተት ነው። (childs, childrens; mouses, mices; ...) ከዚህ አንጻር ለአሁኑ ጉዳዮችን አይደለም እንጂ ብዙ ስህተቶችን ለቀመን ማውጣት በተቻለን ነበር።

ወደዐማርኛ ለንመጣ በእንግሊዝኛና በላቲን የምንታዘበው ስህተት በዐማርኛና በግዕዝ ተወራራሽ ቃላት ዘንድም ይታያል። ይህ ዓይነቱ በስፋት የሚሰተቀል የብዙት ስህተት ጠያፍ ብዙት ይሰኛል። ስለዚህ ከሞላ ጎደል ሁሉም - የተሟረውም ያልተሟረውም - ሰው ሲናገረው ሲጻፈው የሚታየውን ይህን ልማዳዊ ስህተት ማስወገድ እንዲቻል አጠር ያለች መጠቀሚያ መስጠት አስፈላጊ ሆኖ ታይቶኛልና ጥቂት ለስተግር።

ብዙዎቻችን እንዲህ ስንል

እንደመጣለን ወይ እንነበባለን፡- መምህራኖቻችን ፡ መጻሕፍቶቻችሁን፣ እርዕሰቶች፣ ካህናቶች፣ አብያተ ክርስቲያኖች፣ ሊቃውንቶች፣ መዘምራኖች፣ ሕጻናቶች፣ ቀሳውስቶች፣ አድባራቶች፣ አዕዋጆች፣ አዕዋጃች፣ ... ዝርዝሩ ኪስ የሚቀድና ሥፍር ቁጥርም የሌለው ነው። አንደበታችንን ልብ ብለን ብንታዘብ ብዙ የአገገርና የብዙት ስህተቶችን እናገኛለን። ትግሩን ካወቅነውና የእርምጃ እርምጃ ለመውሰድ ፍላጎት ካለን ግን በቀላሉ ማስተካከል እንችላለን። “ከልብ ካቀሱ ዕንባ አይገድም” ይባል የለም?

አያችሁ - “መምህር” የግዕዝ ቃል ነው። አማርኛ እንዳለ ወስዶታል። ሲሆን መሆን ያለበት ግን አንድም ባይሆን “መምህራን” ወይም በዐማርኛው “መምህራኖች” ነው እንጂ መምህር + - አን + - አች = መምህራኖች ሊሆን አይገባም። እንዲህ ከሆነ ከፍ ሲል በሌሎች ቋንቋዎች እንደጠቀስነው ያለ የጠያፍ ብዙት ትግር ይጠናወታል ማለት ነው።

ይህ ዓይነት ትግር በዙጦን ጊዜ የሚታየው መሠረታቸው ግዕዝ ብዙም ቃላት ነው። ለምሳሌ “አስተማሪ” የሚለው ቃል እንደሚገባኝ ይበልጡን ዐማርኛዊ መሠረት ያለው ይመስለኛል። ስለዚህም ይህን ቃል በዐማርኛው አብዛዝ “አስተማሪዎች” ከማለት ባለፈ “አስተማሪዎች” ወይም “አስተማሪዎች” ብሎ የሚረቀቅ ተናጋሪ የማግኘት ዕድላችን የጠበቀ ነው። በነገራትን ላይ የግዕዝ ቋንቋ ከዐማርኛው የበለጠ ርቃቆት እንደነበረው መገንዘብ የምንትልባቸው ምልክቶች አሉ። ለምሳሌ “ከብራንና ከብራት አትዮጵያውያንና አትዮጵያውያት” ወይም “ውድ የትምህርት ቤታችን መምህራንና መምህራት” ሲባል ብትሰሙ ግዕዝ ቀመስ እንጂ ዐማርኛ ብቻ እንዳይመስላችሁ። እኔ አስከማውቀው ድረስ በዐማርኛ ለሴትና ለወንድ የተለዩ የቃላት አብገር አልገጠመንም። በአንድ ምሳሌ ይህን ነገር በቀላሉ ለማስረዳት ያህል “ሴት” የሚለው ቃል ሲባል “ሴቶች”፣ “ወንድ” የሚለውም ሲባል “ወንዶች” ነው እንጂ ልክ እንደግዕዝ የታገ አመላካች የቃል አብገር የለም። በግዕዝ ግን “ካህናት”ን ከመሰሉ ጥቂት “በስተቀሮች” በስተቀር ለተባዕትና ለአነስታይ የታዎች ለየግላቸው አብገር አላቸው - ምሳሌ፡- መዘምራን - መዘምራት፣ ቅዱሣን - ቅዱሣት፣ መምህራን - መምህራት፣ ... ።

ወደቀደመው ነገራችን እንመለስና በጠያፍ ብዙት ላይ ትንሽ ትኩረት ሰጥተን በማንቀራበጥ ወደዚህ ንዑስ ክፍል ቁጩት እናምራ። የቃላትን ብዙ ቁጥር ለመናገር ወይ ለመጻፍ ስንፈልግ እንዲህ ብናደርግስ? የዐማርኛ ሥርወ-ቃላትን በዐማርኛው አብገርዎች ማብዛት፣ የግዕዝ ሥርወ-ቃላትን ከተቻለ ቃላቱ በሌላው በግዕዝ አብገርዎች ማብዛት። በተለይ በተለይ ግን በግዕዝም በዐማርኛም ማለትም አንድን ቃል በሁለቱም አያበዙ ከመጠቀም መቆጠብ። እስኪ እነዚህን ምሳሌዎች በእንግሊዝኛ ቋንቋ በአንድ ወይ በሌላ መንገድ የጠያፍነታቸውን ደረጃ እንመልከት፤ “How are your childrens?”

How are your childse? One has to fulfil only one criteria to join this group. Can you tell me some criterias about how to go fasting? Some people(men) have more than two wives. (መሆን የነበረባቸው :- children, children, criterion, criteria, wives)”

በቋንቋ ስህተት መሣቅ ፈጽሞ አግባብ ባይሆንም እንግሊዝኛው ላይ በሰው ልንስቅ እንትል ይሆናል። በዐማርኛው ግን የቤታችን ገመና ስለሆነና ምናልባትም በልማድም ይሁን ባለማወቅ ብዙዎቻችን እየደፈጠጥነው ስለምንገኝ ማንም በማንም ሊስቅ አይቃጣም - ቀድሞ ነገር ግንዛቤው ሲኖር አይደል?

እስኪ እነዚህን ልማዳዊ የጠያፍ ብዙት ስህተቶች አስተውል፤ (የተሠመረባቸው ጠያፍ ብዙቶቹ ሲሆኑ በቀንፍ የተሰጡት ትክክለኛቸው ቃላት ናቸው)፡- “ስሜቱን ለመግለጽ ቃላቶች ያጥፍኛል(ቃላት/ቃሎች)”፤ “በሚከተለው አርዕስት (ርዕስ) አንድ አጭር ድርሰት ጻፍ”፤ “ከሚከተለው አርዕስቶች (አርዕስት/ርዕሶች) አንዱን መርጣችሁ አጠር ያለ ድርሰት ጻፉ”፤ “አዲስ አበባ ውስጥ በሚገኙ አድባራቶቻችን (አድባራት)በርካታ ካህናቶችና ዲያቆናቶች እንዲሁም መንኲሣቶች አሉ(ካህናት/ካህናት፣ ዲያቆናት/ዲያቆናት፣ መንኲሣት/መንኲሣት)”፤ “በዚህ ዓመት ብዙ ቃላቶችን ለቃውንቶች መንፈሣዊ መጻሕፍቶችን ጽፈዋል(ቃላቶች/ቃላቶች)፤ ሊቃውንት/ሊቆች፣ መጻሕፍት/ መጽሐፎች”፡፡ “የቀድሞ ነገሥታቶች መሣፍንቶችና መኳንንቶች (ንጉሥቶች/ነገሥታት፣ መሣፍንት/መሣፍንት፣ መኳንንት/መኳንንት)”

በሕዝብ ላብና ገንዘብ ብዙ ይቀልዱ ነበር”።

ጥቂት ምሳሌዎችን ዘርዘር አድርገን እንይ፡- (የመጀመሪያዎቹ ጥቂት ጠያፍ ብዙቶች ግርጌያቸው ተሠምርባቸዋል—የትኛቹ ስህተት እንደሆኑ ለመጠቀም ያህል፤ ብዙዎቹ ስላልተሠመረባቸው አንተው ለያቸው።) አባል አባሎች/አባላት አባሎቹ፣ ነገደ ነገዶች/ነገዶች ነገደኞች፣ ቀን ቀኖች/ቀኖት ቀ ና ቶ ች ፤ ዓመት ዓመቶች/ዓመታት ዓ መ ታ ቶ ች ፡ ስለትሰዓቶች/ስላታት ስላታቶች፣ ሰዓትሰዓቶች/ሰዓታት ሰዓታቶች፤ (ብዙውን ጊዜ ይህ ቃል በዝቶ ሲነገር አይደመጥም፤ በዚህ መልክ ብዙ ቁጥር ሳይሰፈራቸው በነጠላም በብዙም አንድ ዓይነት ቅርጽ ያላቸው ቃላት መናገራቸውን ልብ ይሰል። ምሳሌ፡-“ሁለት ወይም ሦስት ሰዓት ጠብቄህ ሄድኩ”። “ሁለት ብርጫቆ ወተት ስጭኝ” ይባላል አይደለም?)

አትዮጵያዊ/ት ኢ ት ሶ ጵ የ ወ ያ ን / ት አትዮጵያዊያኖች/አትዮጵያዊያኖች ፡ ወር/ወርጎ ወሮት/ወሮት ወራቶች ፡ ሀገር/አገር ሀገሮች/ሀገራት ሀገራቶች ፡ መምህር/ት መምህሮች/መምህራን/ት መምህራኖች/ መምህራቶች፣ ሣምንት ሣምንቶች/ሣምንታት ሣምንታቶች፣ ቃል ቃሎች/ቃላት ቃላቶች፣ ንጉሥ ንጉሥቶች/ነገሥታት ነገሥታቶች፣ መኳንንመኳንኖች/መኳን ንት መኳንንቶች፣ መስፍን መስፍኖች/መሳፍንት መሳፍንቶች፣ ርዕስ ርዕሶች/አርዕስት አ ር ዕ ስ ቶ ች ፣ ቀን ቀኖች/ቀኖት ቀ ና ቶ ች ፣ ዓመት ዓመቶች/

1. ሙግድ(አክንባሎ) ማለት በባህላዊ የምግብ አሠራር እንደራ ከተሰፋ በኋላ ምጣዳ ላይ የሚከደን ነው።

2. ሬዲዮ (ድምፅን ከአየር ሞገድ ተቀብሎ የሚያሰማ የቴክኖሎጂ ውጤት ነው) ለሰው ልጅ በጣም ጠቃሚ ነው።

3. የኢኮኖሚ ግድብ (economic depression)፣ የብዙ የዓለማችን ሀገሮች የወቅቱ ወረርሽኝ ከሆነ ሰነተ።

- (ጭረት) ከሁለት ቃላት የተገኘ ጥምር ቃላትን ለመጠቀም በተለይ በጣም እየተለመዱ መጥተው የአንድ ቃልነት ያ ህ ል በቋንቋው እስኪሠርፁና ይህን ምልክት እስኪተው ድረስ በዚህ ምልክት እንጠቀማለን። ምሳሌ፡- ኪነ-ጥበብ፣ ቤተ-መዘከር፣ ልብ-ወለድ(ልቦለድ)፣ ከታ-ገጠም፣ ሥራ-ፈት...

- (ሠረዘ) ከጭረት ረዘም ይላል። "ከዚህ እስከዚህ" ለማለትና አንዳንዴም በጽሑፍ ውስጥ ተጨማሪ ነገር ለመስጠት ይገባል። ለምሳሌ፡-

1. ከአዲስ አበባ - አሥመራ ያለው ርቀት 1080 ኪ.ሜ. ነው።

2. የበላቸውን ሚስት ከፋኛ ደብቷትና ተንቆርገዛ ከምድጃው ዳር አሳት ስትሞቅ ነበር ያገኘችት- 0መለ ወርቅን።

3. 200-200=100 (ይዘት) ቃልን አሳጥሮ ለመጻፍ እንጠቀምበታለን። ምሳሌ፡- ት.ቤት (ትምህርት ቤት)፣ ወሮ. (ወይዘሮ)፣ ወር. (ወታደር)፣ ዶር. (ዶክተር)፣ ኢ.ዜ.አ. ቅ.ማ.ዩ፣ ዩ.አ.ሲ.ኤ፣ ወዘተ.

" " እና ' ' (ድርብና ነጠላ የጥቅስ ምልክቶች) የጥቅስ ምልክቶች ዓይነታቸው ሁለት ነው። በተለይ ጸሐፊዎችና ጋዜጠኞች የእነዚህን ምልክቶች ልዩነትና አጠቃቀም በአግባቡ ሊረዱ ይገባቸዋል። የጥቅስ ምልክቶችን በሚመለከት በተለይ በወጣቱ ትውልድ አካባቢ የምንታዘባቸው የአጠቃቀም ግድፈቶች አሉ። በአግባቡ ለሚጠቀሙባቸው ሌላው ቀርቶ ዕውቅና ላለመስጠትና ለማጥላላት እንዲሁም "ይህን እኔ አልወጣኝም፣ አይወጣኝም፣ የእኔ እምነት አይደለም" የመሳሰሉትን የአንድምታ መልእክቶች በተዘዋዋሪ ለመግለጥ እንኳን ጥቅም ላይ ሊውሉ ይችላሉ። የጥቅስ ምልክት በመሠረቱ አንድ ጽሑፍ ስንጻፍ የኛ ያልሆነንና ከሌላ ምንጭ የወሰደነውን (ትዝብዌና ግለሰባዊ አባባልም ሊሆን ይችላል) ሃሳብ የኛ አለመሆኑን የምንጠቁምበት ነው። ነጠላ የጥቅስ ምልክት የምንጠቀመው ደግሞ በድርብ የጥቅስ ምልክት ውስጥ ሌላ ጥቅስ ሲገጥመን ነው፤ አንድ በድርብ የጥቅስ ምልክት እየተገለጸ ያለ የሃሳብ ነጻና ተከፋይ ያ ሳይዘጋ ሌላ ድርብ የጥቅስ ምልክት አይከፈትም። በዚህን ጊዜ ታዲያ ያለን ብቸኛ አማራጭ ነጠላውን መጠቀም ነው። ይህንና ሌላው የጥቅስ ምልክቶች አገባብ በምሳሌዎች እንይ።

1. የ"ፍቅር እስከ መቃብር" ልቦለድ መጽሐፍ ደራሲ ሀዲስ ዓለማየሁ፤ "ሀገርን መውደድ ማለት ተራራና ወንዝ ሸንታረሩን

ማፍቀር ማለት አይደለም። ሀገርን መውደድ ማለት ሕዝብንና የሀገር አንጠራ ሀብት የሆነውን ሁሉ - ሕይወት ና ረ ወ ም አልኖረውም - እንደራሰ መውደድ ነው። ስለዚህ በሆዳምቷ እንደምትታወቀው እንስሳ 'እኔ' ከሞትኩ ስርዶ አይብቀል' እንዳለችው ሳይሆን እንደ አንድ ቅን አሳቢ የሀገር ተቆርቋሪ ዜጋ አንዳችን ለሌላኛችን ማዘንና ርስ በርስ መዋደድ ይገባናል።" በማለት የተናገሩት ቁም ነገር መቼም አይረሳኝም።

2. ራሱን "የሦርያ-ኢራቅና አካባቢው መሬቶች እስላማዊ ካሊፊሬት" ብሎ የሚጠራው የአሸባሪዎች ቡድን ...

3. የከሬሚያ መንግሥትና የራሺያ መንግሥት ለድርድር ተቆጣጥረው (ዕውቅና አለመስጠትን ለማመልከት)

4. አዲስ አበባ ላይ "ሰንሰል" በሚል ስም የሚታወቀው ተክል በኛ አካባቢ "ስሚዛ" ይባላል።

5. "ሲሮጦ የታጠቁት ..." እንዲሉ እንዳይሆንብን ይህን ነገር ረጋ ብለን ተወያይተንበት እንወሰን።

6. የ"አውሊያ ፈጥሽነት" በባለሀፋ ካዳሚ አገደበት በራዲዮ መነገሩን ተከትሎ ካደረገቸው ህመም ለ"መዳን" የፈለጉ ሰዎች የባለአውሊያውን ቤት እየጥለቀላቸው መሆናቸው ተሰማ። (ጸሐፊው የማያምንበትን ሃሳብ በጥቅስ ምልክት ሲጠቀም) ... (ነጠብጣብ) በጽሑፋችን ውስጥ ከራሳችን ወይም ከሌላ ከጠቀስንዎ ምንጭ ውስጥ የሆነ ሃሳብ ተነጋሪዎ መቅረቱን ወይም እየዘረዘርነው ያለው ነገር የትዩሊሌ መሆኑን ለመጠቀም ይህን ምልክት እንጠቀማለን፤ እንዲህ ስናደርግ ግን ተነጋሪዎ በቀረው ሃሳብ ምክንያት ምንም ዓይነት የሰዋስዎም ሆነ የሃሳብ መደንቃቆና ሊከሰት አይገባም። የሃሳብ ፍሰትን የሚያጣርስ ነገር እንዳይፈጠር መጠንቀቅ ተገቢ ነው። የምናነጥበው ደግሞ ሦስት ነጥቦችን ብቻ መሆን አለበት። በእንግሊዝኛ ከሆነ ግን አራት ሊሆን የሚችልበት አጋጣሚ ሊኖር ይችላል - ያኔ እንደኛው ልክ እንዳማርኛው አራት ነጥብ ሆኖ ሲያገለግል ሦስት ግን ነጠብጣብ ናቸው። ምሳሌ፡-

1. አዳምና ሔዋን ከነት ተባርረው ወደ ምድር ከተጣሉ ወዲህ ... የሰው ልጅ ዕጣ ፋንታ ልፋትና ድካም ብቻ እንደሆነ እስካሁን ድረስ አለ። ፈጣሪ አዳምን "በወዘህና በላብህ ... ጥረህ ግረህ ብላ" ብሎ በእርግጥ መልክ ...

2. ስብለና በዙብህ በጥናት ከፍላቸው ብቻቸውን ሲያወሩ፣ ሲተሻሹ፣ ሲሳሳሙ ... ከቆዩ በኋላ ... ወደ ወጪ ሊወጡ ፈልገው በሩን እንደከፈቱ ... ።

3. አህመድ ሲራጅ በመጽሐፉ እንደጠቀሰው፣ "በስንዴ ማሣ ላይ ሌላ አህል ... በገኝ ልክ እንደአረም ተቆጥሮ መወገድ ይገባዋል። ... ይሁንና በጣም ጠቃሚ ስብል ሆኖ ከተገኘ በያንስ ለዘር መጥቀሙ አይቀርምና ..."

4. "አለባብሰው በያርሱ ..." እንዲሉ ...

5. ልጁ ከወይን ፍቅረኛው ጋር የነበረው ቀጠሮ

ሊደርስ ደቂቃዎች ብቻ ነበር የቀሩት። ነገር ግን ያቺ ቅጽበት ዓመት ሆነችበት። መገናኘታቸው አልቀረም። ተገናኙ። ከወትሮው በተለይ ሁኔታ ወደሚቀርበው ሆቴል ሄዶ አልጋ መከራየት አሰኘው። አፍታም ሳይፈጅበት በአንድ ሆቴል የሚፈልገውን ዓይነት መንታ ከፍል ተከራዩ። የሚገርመው ነገር ፍቅረኛው ከወንድ ጋር በአንድ ክፍል ውስጥ ስትገኝ ለመጀመሪያ ጊዜ ነበር። ልጃገረድ ነበረች ። ... ከዚያ በኋላ ሁለቱም ባልጠበቁት ሁኔታ ውስጥ መገኘታቸውን በማጠቃለያ ...

ከላይ የተመለከተናቸውና ሌሎችም ሥርዓተ ነጥቦች ለጽሑፋችን ደምቀት የላላ ጠቀሜታ እንዳላቸው በማሰብ ተገቢውን ትኩረት በንስጣቸው ጽሑፋችን ያማረ ይሆናል፤ በነገራችን ላይ ሥርዓተ ነጥቦች በንግግር ወቅት የሉም። የአነጋገራችን ደምፀት ከፍታና ዝቅታ ግና ልክ እንደሥርዓተ ነጥብ ያገለግላል። በዚህ አጋጣሚ አንድን የነጥብ ዓይነት መጠቀም ያለብን አንድ ጊዜ ብቻ መሆኑን ማስታወስ ይገባል። ጠይቅ ማግነን፣ አግንኖ መጠየቅ፣ ከአራት ነጥብ ቀጥሎ ጥያቄ ምልክት ባንድነት መጠቀም፣ ሦስትና አራት ቃል አጋኖ መጠቀም ወዘተ. ተገቢ አለመሆኑን ምሁራት ይመክራሉ። ለምሳሌ፡-

ከሰዓት በኋላ አልመጣም።? (መንገር ነው መጠየቅ?) ሰውን ማመን ቀብሮ ነው አለች ቀበሮ!። (ማጋነን ነው መንገር?) እናሸንፋለን!!!!!! (መቶ ቃሉ አጋኖ አንድ ጥይት ላይተከሰ ወይም አንድ ትራክተር ላይሆን ይህን ሁሉ ቃሉ አጋኖ መደርደር ለምን አስፈለገ?)

"ሲበሉ።ሲጠጡ።ሲጫወቱ።" እንዲህ የሚጻፍ ሰው መቼም የለም። "ሲበሉ።ሲጠጡ።ሲጫወቱ።ሲንሸራሸሩ ውለው ወደቤታቸው ተመለሱ።" ቢባል ግን ትክክለኛ አጻጻፍ ነው።

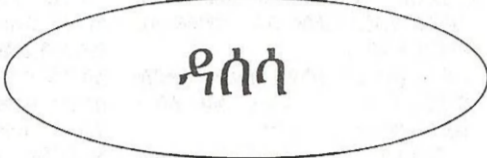
ምንም አልነገርከኝም!? (ማግነን ነው መጠየቅ?) ስንት ጊዜ ልንገርህ??? (ስንትም ጊዜ ይንገረው ስንትም ጊዜ የነገረውን ይርሳው በአንድ ምልክት ብቻ ይጠይቀው።)

ከእግዚአብሔር ፈቃድ ጋር በሚቀጥለው ዕትም በአንቀጽ አወቃቀርና በጉራማይሌ የቋንቋ አጠቃቀም እንዲሁም በሌሎች ሥነ ልሣናዊ ጉዳዮች ዙሪያ ለመገናኘት እንሞክራለን፤ አሁን በዚህ ድካማችሁ መቀጠሉ የሚመከር ሆኖ አላገኘሁትም - ሲቻልና አንዳንዴ ለሰው ማዘንም ጥሩ ነው። እንጂ አነሳሴ ጥቂት ወደፊት ለመጓዝ ነበር - እናንተን ይደክምበኛል ብዬ ፈራሁ። እስከዚያው ታዲያ ሰላም። ለቀብድ ያህል ግን አንድ ሁለተኛ ንዑሳን ርዕሰ ጉዳዮች እነሆ፡-

- የአንቀጽ አወቃቀርን በተመለከተ
- ጉራማይሌን በተመለከተ

የሕይወት ተሞክሮና ትምህርት ሊገራው ያልቻለ የሰው ልጅ ድንቁርና!

ታምራት ኃይሌ

"When education goes right, nothing goes wrong; when education goes wrong, nothing goes right." (the motto of SMU's Proceedings)

"ትምህርት በታላላቅ ዓለማዊ ግብ ለበጎ ስኬት ከበቃ ሁሉም ነገር አወንታዊ ይሆናል፤ ነገር ግን ከታላላቅ ዓለማዊ ግብ በተቃራኒው ከሄደ ሁሉም ነገር የዘሮ ድምር ውጤት ይሆናል።" (ከቅ.ማ.ዩ. ፕሮሲዲንግ ሸፋን ላይ የተወሰደ)

"You can swim all day in the Sea of Knowledge and still come out completely dry. Most people do." (Norman Juster)

"በዕውቀት ባሕር ውስጥ መላውን ቀን ተዘግብረህ በትውልድም አንዳትም አረጠብሳት ልትሰጡ ልትሰጡ ልትሰጡ ልትሰጡ።" (ኖርማን ጆስተር)

"Everybody is ignorant, only on different subjects." (Will Rogers)

"ምሉዕ በኩልሄ የሆነ ፍጹም ሰው የለም። የምንሳሳትበት ነገርና ደረጃው ይለያይ እንጂ ሁላችንም እንሳሳታለን።" (ዊል ሪጅርስ)

"It is so stupid of modern civilization to have given up believing in the devil when he is the only explanation of it." (Ronald Knox)

"ከዘመናችን ሥልጣን ማሳበረሰብ አባላት ብዙዎቹ የሰይጣንን መኖር አያምኑም፤ ይህ ደግሞ የጊዜው መገለጫ ራሱ ሰይጣን ብቻ መሆኑን እንደ መካድ ያህል ነው።" (ሮናልድ ክኖክ)

የዘተኛ መጽሐፍ ዝግጅት ከፍል እንደወጠው ሁሉ አንዳች ነገር ጽፎ እንዳቀረበው በተደጋጋሚ ሲጠይቀኝ ብዙም ፈቃደኛ አልነበርኩም። ምክንያቱ ግልጽ ነው። ይህም በዚህ ዘመን አንድ ሰው የራሳቸውን ያህል ቢጽፍና ቢናገር የሰው ልጆች በጠቃላይ ከዕውቀትና ከግብር ማዕድ የተፋታን ይመስል አብዛኛዎቻችን ለጸሐፍና ለንግግር ብዙም ቦታ የማንሰጥ መሆናችን ይበልጥ ግልጽ እየሆነ ስለመጣ ነው። የዘመናችን ትግር የሚጻፍበት ርዕሰ ጉዳይ መታጣት ወይም የአንባቢ አለመኖር ብቻ አይመስለኝም፤ የሚነበብን ነገር የማስተዋልና ወደ ቁም ነገርነት የመለወጥ

ትግርም እንጂ። በሌላ አባባል ማወቀና [any given society]. እንደሆነና አንድ ሰው ዕውቀትን ወደ ጥበብ መቀየር እንደሚለያየ ትምህርት የሚገባውም ማመን ይገባል። ብዙ ዐዋቂ ሰዎች ሲሳሳቱ ለማመን ሲያጠፉ የምናየው በለማወቃቸው ሳይሆን የሚያውቁትን ዕውቀት ትላ ብለው ትዝብትና ወንጀል ውስጥ ለሚከታቸው ግላዊ ፍላጎቶቻቸው ብቻ ስለሚንበረከቱ ነው። ለዕውቀት ለዕውቀትም በኛ ዩኒቨርሲቲ ውስጥ ከሰይጣን የበለጠ ማን በዕውቀት የዳበረ ለአምሮ አለው?

በዓለማችን ዘራያ በርካታ ዜጎች ቴክኖሎጂው በፈቀደው የሙያዎች ብዙነት የተለያዩ ጠቃሚ ነገሮችን በየቋንቋዎቻቸው ይጽፋሉ፤ በምስል ቀርጸውም ያሳያሉ። አሁን ባለው ሁኔታ ግን የነዚህ ጽሑፎችና ስዕላ ስዕሎች ተጠቃሚዎች በቁጥር እስከዚህም ናቸው ማለት ይቻላል፤ የማቴሪያሎቹ አስተማሪነት ከፍተኛ ቢሆንም ጉዳዩ ብሎ ዕውቀትና ግንዛቤ ሊገበይባቸው የሚሻ ወገን እየጠፋ ያለ ይመስላል። ይህም ማለት በቀኝ ጀሮ ሰምቶ ወይም በቀኝ ዐይን አይቶ በግራ ጀሮ ወይም በግራ ዐይን የተሰማንና የታየን ነገር ከአንገል አውጥቶ እንደመጣል ማለት ነው። ለዚህ ብዙዎች ፊት እንደማይነሱት ለምንምተው ደምዳሜ በአሁኑ ሰዓት በዓለም ዙሪያ በግልጽ የሚታዩት የርስ በርስና ድንበር ዘለል ግጭቶች፣ እንዲሁም የሰው ዘርንና ሃይማኖትን - ርዕዮተ ዓለምንና ባህልን መሠረት ያደረጉ የቅሬጌ ጠብቶች በዋናነት እንደመነሻ ሆነው ሊጠቀሱ የሚችሉ ናቸው። በመሆኑም ትግሩ ከፍ ሲል ለመጠቆም እንደግዛቸው የግንዛቤ ዕጥረት ሳይሆን ግንዛቤን ለማሳደግ ካለመፈለግ ወይም የተገኘን ግንዛቤና ዕውቀት ወደጥበብነት ለውጥ በአስተዋይነት ባሕርይን ለመግራት ካለመሻት የሚመኑም ይመስለኛል።

የሆነው ቢሆን ግን አንድ አንባቢም ተገኘ መቶ በበኩሉ የሚሰማኝን ለመጻፍና ይህን ቋንቋ ለሚናገሩ ወገኖቹ ለማድረስ በመጨረሻው ፈቃደኛ መሆኔ አልቀረም። በብሂሉም "ያለውን የወረወረ ፈሪ አይባልም" ይላልና በአንድ ወይ በሌላ መንገድ እኛንም የሚመክረውን ወቅታዊ ገጽታችንን በንጹሕ ልቦና ለማጠናና እንዳስፈላጊነቱም ራሳችንን ለማረም ከረዳን ይህችን ማስታወሻ በወፍ በረርም ቢሆን እንደንቃኛት ወዴታችሁን እጠይቃለሁ። መልካም ንብብ።

በአንድ ክፍተኛ የትምህርት ተቋም አንድ ትምህርት ነክ ኮርስ ስኬታተል የትምህርትን ብድኅነት (ደፈኒሽን) በሚመለከት ትምህርት "is the selected and cherished values of

behavioral and attitudinal changes" እንደሆነ ብያኔው የመማሪያ ጽሑፋችን (handout) ላይ መቀመጡ በርጅና ምክንያት እየደበዘዘ በመጣው የአእምሮ የሠላሳ ላይ አሁን ድረስ በጉልህ ተጽፎ ይታያል። ትምህርት የአንድ ማህበረሰብ የዘመናት የሕይወት ገጠመኝ ውጤትና ምርጥ ማህበረሰብአዊ ተሞክሮ ከሆነ ዘንድ ያን የተጣራ ባህላዊና ትውፊታዊ ዕድገት ከትውልድ ወደትውልድ የማስተላለፊያ መንገዱ በዋናነት በየትኛውም ደረጃ የሚቋቋም ትምህርት ቤት ነው ማለት ነው።

ወላጆች ልጆቻቸውን በእምነት ወደ ትምህርት ቤት የሚልኩት እንግዲህ ከነሱ አቅም በላይ የሆነውን የአብራካቸውን ከፋዮች በሁለንተናዊ ዕውቀትና ግንዛቤ እንደሚቋቋሙን የማሳደግ ኃላፊነት በሌሎች ማህበረሰባዊና መንግሥታዊ ተቋማት ለማሟላት ባላቸው ፅኑ ፍላጎት መሆኑን መረዳት አይከብድም። በዚህም ሂደት ወላጆች፣ ጭንቅላታቸው ከሞላ ጎደል እንደባደ ወረቀት የሚቆጠረውን ታዳጊ ሕጻናት የገንዘብ አቅማቸው በፈቀደ መጠን ከመኖሪያ ቤታቸው በሩቅም ሆነ በቅርብ በሚገኙ መሪዎች ወይም ኢ-መደበኛ ትምህርት ቤቶች በማስገባት ያስተምራሉ። አስተምረውም ለነሱው ለወላጆችና ለሀገር ለወገን አለኝታ የሚሆኑ ሀገር ተረካቢ ወጣቶችን ያፈራሉ። አንዱና ዋናው የትምህርት ጠቀሜታም ይኸው ነው።

የኢኮኖሚና የሃይማኖት እንዲሁም የሥልጣኔ ግርዶሽ የመሳሰሉትን ጨምሮ በልዩ ልዩ ሰበቦች ይህን ዕድል የማይገኙ በርካታ የዓለም ዜጎች መኖራቸውን በታላቢነት ይዘን ትምህርት ቤት ገብተው በትምህርቱ ዓለም የመጨረሻውን ደረጃ የደረሱትንና በመንገድ የተንጠባጠቡትን የዓለማችንን ዜጎች በጥቂቱ ቋንቋ ለሚናገሩ ወገኖቹ ለማድረስ በንቃኝ በዙ አነጋጋሪና አወዛጋቢ ነገሮችን መታዘባችን አይቀርም። ይህም ነው "በዓለማችን የሚሰጡ ትምህርቶች በርግጥ አብዛኛው የሰው ልጅ ዘር የተሰማግባቸው ገምቢና ጠቃሚ ናቸውን?" ብለን ራሳችንን ስንጠይቅ በምናገኘው ምላሽ አንጎላችንን የምናስጨንቀው - በትምህርት ተራዳኢነትም ተስፋ የምንቆጠው።

የልተማረውን እንርሳው - "አልተማረምና!" በሚል የማስተዛዘኛ መጥናኛ። አለመማር በራሱና ብቻውን ትግር አለመሆኑንም እና ለሰብ። እንዲያውም ከአለመማር ይልቅ አልፎ አልፎ መማር ለተለያዩ ትግሮች

ትግልጽ ለማለት እንዲሉ ገሥሩ ሁሉም ነገር በተመቻቸለት ያደገ ኢኮኖሚ ውስጥ የሚማር ቅንጦት ተማሪና ዛፍ ሥር ደንጋይ ላይ ተኮልኩሎ እየተጋፋ የሚማር ዕድል ቢሰጥ ተማሪ እኩል የትምህርት ወጤትና የሥራ ላይ አመርቂነት ሊኖራቸው ይገባል ብሎ መጠበቅም የሞህንነት ነው። ዓለማችን እንዲህ ናት፤ በጣም ጨካኝና ፍርድ-ገምድል። ...

ይህ የደክተሮች ቁጥር በቤዴና ኤምኤ (ሌሎች ቢኤስሲን) መሰል ዲግሪ አመለካከት የፈጸላት ጥምረትም በዚህ ስሌት ይካተታል። እንዲሁም በዲፕሎማና ሠርተፊኬት ደረጃ የተመረቁ፤ በየሃይማኖት ተቋማት በመደበኛም ይሁን በአ-መደበኛ መንገድ ጠሊቅ ዕውቀት የቀሰሙ እንዲሁም በግል ተምክሯቸውና በግል የማገብጠ ጥረታቸው ከፍተኛ ዕውቀት ያካቡቱ ዜጎችን አይጨምርም። እነዚህ ሁሉ ሲካተቱበት የዓለም ምሁራን ቁጥር በብዙ መቶ ሚሊዮኖች ይገመታል። በቀላል ግምት ሁለተኛዎቹን ዜጎች አንድ ቢሊዮን ብናደርጋቸውና ደክተሮቹንም አካትታን ዓለም አንድ ቢሊዮን ባለዲግሪ፣ ባለዲፕሎማና ባለሠርተፊኬት ምሁራን እንዳላት እንገምት። ከዚያ መለስ ብለንም ከአንደኛ ደረጃ እስከ ሁለተኛ ደረጃ በመንጠባጠብ ከትምህርት ባብር የወረደውን የትምህርት ቀኝ መንገደኛ ሁሉ በግምታዊ አኃዝ አንድ ቅርጫት ውስጥ ለማስቀመጥ እንሞክር። ሦስት ቢሊዮን እናድርገው ይሆን? ይሁንልን። ሦስት ቢሊዮን የዓለማችን ዜጋ ፊደል ከመቁጠር ባለፈ ትንሽ የትምህርት ብርሃን አይብለን እናስብ - በሀገራችን ከምናውቀው የመሠረተ ትምህርት ደረጃ ባለፈና ከሠርተፊኬት በመለስ ያለውን ሕዝብ አዳም ነው በዚህ ጥረዳ ውስጥ የምናስቀምጥ። ከፊተኛው ጋር ሲደመር አራት ቢሊዮን ገደማ ሆነልን ማለት ነው። የዓለም ጠቅላላ የሕዝብ ብዛት ቻይናን ጨምሮ ሰባት ቢሊዮን ነው ይባላልና ከቀሪው ሦስት ቢሊዮን የዓለማችን ሕዝብ ሁለት ቢሊዮን በጣት ከመፈረም የዳነ ማንበብና መጻፍ የሚችል ነው ብለን ደግሞ እንመኛ - ምኞት ስለማይከለክል። በዚህ ግርድፍ ስሌት ዓለማችን የሰድስት ቢሊዮን “ምሁራን” የጋራ መጠለያ መሆኗ ነው። ልብ አድርገ - ይህች ክብ ዓለም የሰድስት ቢሊዮን ምሁራን መኖሪያ ናት እያልን ነው።

የምሁራን ቤት ታዲያ መልኩ ምን መምሰል ነበረበት? ተጠያቂ ባይኖርም አብረን እንጠይቅ። በበኩሉ ግን ከምዕራብ እስከ ምሥራቅ፣ ከደቡብ እስከ ሰሜን ሲናፈስ እንደምሰራጭ የሰው ሠራሽ ሰቆቃና ስቃይ ዜና መሠረት ይህ ሁሉ ምሁር የሚመሰመሩበት ይህች ምድር ቅርጽም እንዲህ እንዳሁኑ የሚያስጠላና የሚዘገንም መሆን አልነበረበትም፤ ስለሆነም አንድ ነገራችን ወደተሳሳተ ንዳና እንደገባ አምኛለሁ። እስኪ እናንተም በዐይን ጎሊናችሁ ዓለምን ቃኙዋትና ትዝብታችሁን

መርምሩ፤ ከዚያም ሰዎችን ምን እንደነካን ለማወቅ ሞክሩ። ፊደል ሃይቆጥርና ምሁር ሳይባል አንድም የዓለም ሀገር መሪ ወንበር የያዘ አይመስለኝም። እውነቱን ለመናገር የብዙዎች ሀገራት መሪዎች ቢያንስ አሥራ ሁለተኛ ክፍልን የጨረሱ እንደሚሆኑ ብንገምት የምንሳሳት አይመስለኝም - እርግጥ ነው ስም መጥቀስ አያስፈልገውም እንጂ ከዚያ ያነሰ ትምህርት ያላቸው የሀገር መሪዎችን ማስታወስ ይቻላል። በአሁኑ ወቅት ዓለማችንን እንደነገሩ የሚያስተዳድሯትን “ውድና ዕንቁ” ልጆቿን ስንመለከት በጠሩም ይሁን በሲ.ቪ.ሲ. በፖለቲካውም ይሁን በሃይማኖቱ በተለይ በከፍተኛ አመራር ላይ ያሉት ወገኖች አብዛኛውን ጊዜ ከአብዛኛው የሀገሪቱ/የሀገሩ ዜጋ ምናልባትም በበለጠ እንዲያም ሲል ባልተናነሰ ሁኔታ የተማሩ እንደሚሆኑ መገመት አንችላለን።

ታዲያ ትምህርታቸውን ምን ስለበባቸውና ነው የዓለማችን ቅርጽ እንዲሁ ብልሽትሽቱ እንዲወጣና ብዙዎቹ ዜጎቻችን ተንከራታችን ሆነው በአካልም በመንፈስም እየተጨነቁ እንዲኖሩ ያደረጉት? መማር ለመቼ ነው? በጠረጴዛ ዙሪያ ቁጭ ብሎ በመወያየት ቅራኔና ግጭትን ማስወገድ እየተቻለ በውይይት ችግሮችንና አለመግባባቶችን ከማስወገድ ይልቅ በአልሽንነትና በግተርነት ጥፋትንና ውድመትን የምድራችን ዕጣ ፋንታ ማድረግ የምሁርነትና የሥልጣን ምልክት ነው ያላቸው ማን ይሆን? ከመቻቻልና በሰላም አብሮ ከመኖር አንጻር እነዚህ በየዘርፉ የሚገኙ የዓለም መሪዎች (በሁሉም ደረጃ ላይ ያሉ አመራሮችንም ጭምር እንጂ በግድ ርዕሳነ ብሔሮችን ብቻ ማለቱ እንዳልሆነ ይታወቅልኝ) አንዳንድና በሚያስተዛዙበት ሁኔታ ከቀሪው የእንስሳት ዓለም ሊያንሱ የቻሉት ለምን ይሆን? አልፎ አልፎ “የእነዚህን ሰዎች እያምሮ የተቆጣጠረ ሌላ ኃይል ይኖር ይሆን?” ብዬ እስከመጨረሻ አደርሳለሁ።

እስኪ አንድ ትልቅ ጥያቄ ራሳችንን እንጠይቅ። ይህ በአሁኑ ሰዓት በዓለም ዙሪያ እየተንባባገ የምናየው ሰደድ አሳት በአንዳንድ ሃይማኖታዊ መጻሕፍት እንደምናነበው በርግጥም የተንጠቀና የተንግርተ መገለጫ ድርጊት ነው ወይንስ ጥቂት ስግብግብ ሰዎች የፈጠሩት የመሳሪያ ማሻሻጫ ድሪያና የግል ጥቅም ማሳደጃ የጨረባ ተዘካር ነው? የዓለም ፖለቲከኞችና ታዛዥ ጠረኞቻቸው ከምርታማነትና ሀገርን በሰላም ከማስተዳደር ሥራ ፍጹም በማፈንገጥ ይልቁናም ገበሬው በሌሎች ሥራዎች ላይ የተሠማሩ የዓለም ዜጎችን እንዳይቀልብበት በየማሳው ለግብርና ሥራ ደፋ ቀና በሚልበት ወይም በሥራ ሲደከም ውሎ ዐርፎ በተኛበት ወቅት በአናቱ በምብ የሚያወርዱበትና እንደዐይጥ የሚጨፈጭቶት ለምን ይሆን? (እዚህ ላይ

በልዩ ልዩ ኃይሎች በየቀኑ የሚቀጠቁጡትን የመክከለኛውን ምሥራቅ ንጹሕ ዜጎች በተለይ ብናስብና ከዚህም ባለፈ የጎሊና ጸሎት ብናደርግላቸውም ደስ ይለኛል) ጥቂት ሀገሮች ጦርነትንና የኒኩሊር መሳሪያ ምርት ቅንሳ ወይም የጻዳ ብርብራ ድርድርን እንደዋነኛ ሥራ አድርገው በየቀኑ ሲጨቃጨቁና ውል የለሽ ስብሰባ ሲያደርጉ ሳይ “እነዚህ ሰዎች ሌላ ከዚህ የተሻለ ጠቃሚ ሥራ የላቸውም ማለት ይሆን?” እያልኩ በብርቱ አገረማለሁ - “ሰው እንዴት በዚህ መቆጫና አሻናፊና ተሸናፊ የሌለው ነገር ውድ ጊዜውንና አንጡራ ሀብቱን በከንቱ ያባክናል?” እልኩ ዘወትር አስባለሁ።

ዓለም የሚያስፈልጋት የምግብ እህልና ለሰው ልጅ ጎልውና አስፈላጊ የሆኑ የኢንዱስትሪ ውጤቶችን የሚያመርት የሰው ኃይል እንጂ ጦርነት አምራት አለመሆኑ እንዲገባቸው የሚፈጥሩት ጦርነት በወታደሮቻቸው መካከል ሳይሆን እንደጥንቱ ዘመን በራሳቸው በመሪዎች መካከል በሚደረግ ጉግሰና ሻምላ ቢሆን ደግ ነበር። እንዲያ ቢሆን ይህች ውብ ዓለማችን ፋታ ታግኝ እንደነበር ይሰማኛል - ያኔ በሰው ቁስል እንጨት መስደድ ይቀራል።

እስኪ እናንተም ልብ በላችሁ ከምር አስቡት። ብዙዎቹን የዓለም ፖለቲከኞች ሥራ አጦች እንበላቸው ወይንስ ሥራ-ፈቶቹ? ወይንስ ሁለቱም? “ሥራ ያጣች መክሰሴ ቆባን ቀድዳ ትሰፋለች” እንደሚባለው የዓለም ሕዝብ ያልበላውን እያከኩ ለውድመትና ለከፋ ድህነት የሚዳርጉት እነዚህ መሪዎቹ አደብ የሚዝቡበት ሁኔታ ካልተፈጠረ በስተቀር ትግር ውስጥ እንደተዘፈቅንና ሰላምን እንደተራበን ወደማይቀርልንና ወደተደገሰልን የሦስተኛው የዓለም ጦርነት መግባታትን ነው። “የጨው ተራራ ሲናድ ብልጎ ያለቅስ፣ ሞኝ ይስቅ”። ካለፈው መጨው ያሳዘናል። አስተዋይ ጎሊናና ቅን ልቦና ከየት ይገኝ? አቅል ይስጣቸው።

ልብ በሉ። ዓለም በምሁራን በመጥለቅለቅ እንደዚህ ዘመን አልታዩችም። ያለፉት አንድ መቶ ዓመታት ሩጫ የበዛባቸውና የሰው ልጅ ከአነስተኛ የሥልጣንና ዕድገት ደረጃ ተነስቶ በጣት በሚቆጠሩ ጥቂት ዓመታት ውስጥ ሰማይንና ምድርን ሊገለባብጥ የሚችል ቁሳዊ የዕድገት ጫፍ የደረሰባቸው ናቸው። “የማይደግ ልጅ ምንትሱ ትልቅ ነው” እንዲሉ ሆኖ ግን ባለፉት ጥቂት አሠርት ዓመታት ውስጥ ብቻ የሰው ልጅ ተዓምራዊ ሊባል የሚያንሰው - ከዚያ በፊት ካሳለፈው የሺዎች ዓመታት ሥልጣን ጋር ሲወዳደር ልዩነቱ ሰማይና መሬት የሆነ የቴክኖሎጂ ምጥቀት ማሳየቱ ለጤና አይመስልም - ሬዲዮ፣ ቴሌቪዥን፣ ስልክ፣ መብራት፣ ሞተር(መኪናም አውሮፕላንም ...)፣ ከምገውተር፣ ወዘተ. የተፈጠሩትና ዐረቦች በነዳጅ ግኝት መስክር የጀመሩት ካለፈው ምዕተ ዓመት መባቻ ወዲህ

ነው። ይህ አሁን በሁሉም ዘርፎች የምናየው ሥልጣንና ርዕዮተኝነት የተከፈለው ትናንትናና ከዚያ ወዲህ ነው። ይሁንና ከቀላይ ዕድገት በሚቃረን መልኩ የአለምጽዊ ሥልጣንና ስንመለከት የምንታዘበው አውነታ የሰው ልጅ መልካም አስተሳሰብና አለምጽዊ ጤንነቱን በሆነ ኃይል የተነጠቀ ይመስላል፤ ባጭሩ የሰው ልጅ ዕድገት ሥጋዊው ከጎሊጫው አልተመጣጠነም—እዚህ ላይ ሃይማኖትን ባታሰቡብኝ ደስ ይለኛል። የጎሊጫ ዕድገት ከሃይማኖትም ይበልጣልና።

እናም የሰው ልጅ በቁሳዊ ዕድገት ሲመጥቅ በአለምጽዊ ሥልጣን ግን እየከሰመነ መጥቶ በአሁኑ ወቅት የበርካታ ዜጎች “ነፍሱ” የጎሊጫ ምግብ ተርባ በዚህ ሰው-ሠራሰ ጠይ ከፋኛ እየታተተ ለመሆኑ በዓለም ዙሪያ የምናየው አስገራጭ የምግባር ብልሽቶችና የሰው ለሰው ጭካኔያዊ ድርጊቶች በገሃድ የሚመሠክሩት አውነታ ነው— እዚህ ላይ ቀደም ሲል በሀገሪቱ አገር በአንድ የሕዝብ መጓጓዣ አውቶበሱ ውስጥ በጠራራ ፀሐይ ለአራት ደረጃ ደቆረቆረ የሚሆኑት ወጣት ሀገራዊትና ሰዎችን ደግሞ በሀገራችን ለአምስት ደፍረዋት ሕይወቷ በሕይወት የተቀጠጨውን ታዳጊ ወጣት፣ ሃገራችን ማስታወስ ይቻላል፤ እነዚህ ደግሞ አጥር ዘለለው የወጡ እጅግ ጥቂት አብነቶች እንጂ በየሀገራቱ፣ በየሥፍራው፣ በየቦይቱ፣ በየጓዳው ... የሚደረገውን በዝርዝር የመስማት ዕድል ብናገኝ ጤነኛነት ነን ብለን የምናስብ ከሆነ ልናበድ እንችላለን፤ ቤቱ ይቆጠረው ተብሎ ሊታለፍ የሚገባው ጉዳይ እንዳልሆነ ግን ማስታወስ ይገባል። ይህን መጥፎ ድርጊት ለመግታትና ለማስቆም ራስን ከመመርመርና ባሕርይን ለማረም ከመጠቀም ጀምሮና ባለፈው ብዙ አውነታዊ ሚና ልንጫወት ይገባል። እንዲያው በአውነቱ ግን ይህ ዓይነቱ ከፍ ሲል የተገለጸው አስነዋሪና ከባህል ያልነገጠ ድርጊት መሻገው በርግጥ የሴት ዕጦት ነው ወይንስ ሌላ በጥልቀት ለመረመርና ለመረጋገጥ የሚያሻው መግፍኤ ድርጊት አለ?

ሰዎች ከምር ተጨካኝነታቸው አይተሰቡም፤ አይተዘዘኑም። ከሌሎች አንስሳት እጅግ በወረደ ሁኔታ በቃኝንም ረሰተው አንዱ ሌላውን - ትልቁ ዓሳ ትንሹን - ያለርህራሄ አየዋለው ነው። የሚገርመው ደግሞ ይህ ሁሉ መጨካኝነት መበላላት አንድ መቶ እንደሆነ ለማትሞላ “ሚጢጢ” የዕድሜ ዘመን ነው። ፍቅር፣ ገደል ከትቶ እርስ በርስ እየተፋጀ በቴክኖሎጂ ሰማየ ሰማያትን በ.ዳስስ የሰውን ልጅ ምን ይጠቅመዋል?

አቶ ማስተዋልና ወይዘሪት ጥበብ ወይት ገቡ? በአንድ ወገን በማይረቡ ነገሮች ላይ ሀገሮች አላግባብ የሚከሰኩትን ገንዘብና በሌላ ወገን በርሀብና በበሽታ አንደኛጠል የሚረገፈውን የዓለም ሕዝብ ስንመለከት የዓለማችን የዕውር ድንበር ጉዞ በጣም አሳሳቢ መሆኑን አንረዳለን። በዚህ የተደናበረና አቅሉን የሳተ አካሄድ ደግሞ መጨረሻትን ምን ሊሆን አንደሚችል ስንገምተው በሰው ልጅ ከንቱነት

አንገረማለን። መጥፎነቱ፣ የመጨረሻ ዕጣ ፋንታችን ምንም ይሁን ምን የተደገሰልንን ዕልቂት በመከራ ዳስና ድንኳን ውስጥ ታድመን ካለውድ በግዴታችን ከመከምከም ውጪ በአሁኑ ሁኔታ ሌላ አማራጭ ያለን አይመስልም።

ከፋዎች በሁለት ጎራዎች ተሠልፈው በገመድ ጉተታ ዓለም አቀፋዊ ፖለቲካው ወደ አንድኛቸው በማጣለፍ ሊፈጁና ሊያፋጁን ዝግጁታቸውን ያጠናቀቁ ይመስላል። ምዕራባውያን ብዙ ምሁራን አሏቸው፤ የመካከለኛው ምሥራቅ ሀገሮች ብዙ ምሁራን አሏቸው፤ ቻይናና ኮሪያዎች ብዙ ምሁራን አሏቸው፤ ኢራን ብዙ ምሁራን አሏቸው፤ አሥራኤል ብዙ ምሁራን አሏቸው፤ አዲስ የኢሳይያስ ካሊፊት ቡድን ብዙ ምሁራን አሏት፤ ራሺያና ቱርኪያም ብዙ ምሁራን አሏቸው፤ ... ግን ግን ይህ ሁሉ በምድራችን ላይ የሚረመሰመሰ ኖልቁ መሣፍርት የሌለው የምሁራን ምዕመን በዓለም ሰላምን ለማሰፈን ቅንጣት ሚና እንደማይጫወት እየተረዳን ነው። ለምን? መልስ የሚሰጠን ባናገኝም አንጠይቅ። ...

አሁንም ልብ በሌለ። በአሁኑ ወቅት በሁለትና ግፋ ሲል በሦስት የጥል ጎራዎች ተባብሮ እንዳመኙት ደስ ሲለው በመሣሪያ ሲፈልግ ደግሞ በሥነ ልቦና እየተራከተ የሚገኘው ተጻራሪ ኃይል የሚመራው በ“ተማሩ” ሰዎች መሆኑን መርሳት የለብንም። እነዚህ ወገኖች ቆም ብለው እየሠሩት ያለውን ነገር ቢያጡና የሕዝብን በሰላም የመኖር ፍላጎት በረዱ በዓለማችን ላይ አንዲትም ጥይት ሳትተኮስ በፍቅርና በሰላምነት የመኖር ዕድልን ሊፈጡና በቻሉ ነበር። ሁሉ በጃቸው፤ ሁሉ በደጃቸው ነው። የሚያስፈልጋቸው ነገር በጎ ፈቃድ ብቻ ነው። ይህም በጎ ፈቃድ ለውድመት የሚያውሉትን ዕውቀትና ሀብት አውነታዊ ወደሆነ የልማት አቅጣጫ እንዲያዘሩትና ረሀብንና ጥላቻን፣ ግጭትንና ጦርነትን ከዓለም ማጥፋት እንዲችሉ የሚያደርጋቸው የአስተሳሰብና የአመለካከት ለውጥ የሚያላብላቸው ሊሆን ይገባዋል።

ይህን መጣጥፍ ከማጠቃለላችን በፊት አለምርህን ስብሰብ አድርገን የምታውቀውን አንድ ሌላ መርዶ ለመስማት ተዘጋጅ። ከኒኩሊር መሣሪያ ሥጋት በበለጠ ዓለማችንን ወጥሮ የያዘትን ፈጣንና አደገኛ የሕዝብ ብዛት፣ በተለይ አደገ የሚባሉት ሀገራት በኬሚካሎቻቸው የሚያካሂዱትን የአዞን ንጣፍ መሸርሸርና የዓለማችንን ሙቀት መጨመር ያንም ተከትሎ የተፈጠረውን የበረሃዎች መስፋፋትና አደገኛ የአየር ንብረት ለውጥ፣ ብዙዎች የዓለም ሀገራት የገቡበትን የኢኮኖሚ ቀውስና ቀውሱ እያስከተለ ያለውን የሕዝቦችን የሀገሮች አለመረጋጋት፣ በየሀገሩ በሰፋት የሚታየውን የሥራ ዕጣትና የርሀብ አደጋ፣ ኃይለኛቸው ደካሞችን ለማስገበር የሚያደርጉትን ግጭትና ሥውር ጥረትና በጥረታቸው የሚያሳዩት የተፈጥሮና ሰው-ሠራሽ

የሀብት ሽግግር።...

ሦርያ የገባችበትን በቀላል ልትወጣው የማይቻላት የመከራ ማጥፊት አራቅ የተዘፈቀችበትን የጦርነት አዘቅት፣ ፓኪስታን የተከረረችበትን ታላቅና የሃይማኖት አፍጋኒስታን የተወሰቀችበትን መጥፎ የታሪክ ንቃት፣ የአልባሽር ሱዳን የተሰነቀረችበትን የአቢይና የዳርፍር ግዛቶች ጦስ፣ ከዚያው ግድም ሳንወጣ የሳልቫድር ማቻር ደቡብ ሱዳን የገባችበትን አዘቅት፣ ምድረ አውሮፓዊና አሜሪካዊ የሚያስፋፋውን ምግባር ብልሹነትና ከሃይማኖት ሥርዓት ፍጹም ያልነገጠ አ-ሞራላዊነት፣ የከሬና ራሽያ የገቡበትን አጣብቂኝ፣ አሜሪካ የበላይነቷን ለማረጋገጥ ስትል የዘረጋቻቸውን ዓለም አቀፍ የሰላም የጦር ሠራዊተ መረብ፣ ሰማሌና የመን የሚዳክፍበትን ረግረግ።...

ሊቢያ የገባችበትን አረንቋ፣ ናይጄር የገጠማትን በኮሃራም፣ ግብጽ የገጠማት ያለመረጋጋት ቀውስ፣ አስራኤል የከበባትን የዐረብና የፐርሺያ ግራሣ፣ ከራሳቸውና ከጎረቤታቸው በሁለት ስለት መካከል እንደሚገኙ የሚጠቀሱት ፍልስጥኤዎች የሚወርድባቸውን መከራና ስቃይ፤ ቱርኪ አራንና ሊባኖስ የገጠማቸውን በአካባቢያዊ ግጭቶች የመጠላለፍ ጦስ፣ በብዙ ሀገራት የድምበር አካባቢዎች የሚኖሩት ኩርዶች በአሁኑ ስዓት እየደረሰባቸው ያለውን መከራና ስቃይ። ...

ሚሊና ሴንትራል አፍሪካ የገቡበትን አዘቅት፣ ኒጅርና በተለምዶ አጠራር የሰሃራ በታች የሚባሉ ብዙ ሀገሮች - ኤዥያውያንና ላቲኖችንም ይጨምራል - የተሣፈሩበትን የድህነት መርከብ፣ ሰዎችን ጋብ እያለ በመጣም የምዕራብ አፍሪካ ሀገራት የሚጠበቁበትን አባላ፣ ምዕራባውያን የተከረቸውበትን ማግባራትና ምጣኔ ሀብታሚ ውጥንቅጥ፣ ላቲኖች የተዘረፈጠበትን የአደንዘዥ ዕዕ ዝውውርና መዘዙ፣ በባህርና ወቅያኖሶች አካባቢ የሚካሄደውን የባህር ላይ ዝርፊያና ውንብድና፣ በዓለም ዙሪያ በስደተኞች ላይ የሚደርሰውን የሰውነት የውስጥ ዕቃ ዝርፊያና አሰቃቂ ሞት፣ በለውጥ ስም መንግሥቶቻቸውን የቀየሩ የዓለማችን ሕዝቦች የገቡበትን ተስፋ የመቁረጥ ስሜትና የሚያንገሩበባቸውን የከፋ አደጋ፤ ...

በአልቃኢዳ - በአልቫባብ -በአልኑስራ - በአል ኢትሃድ፣ በአል አንትና ... የአጥፍቶ መጥፋት በምቦች ምክንያት በየቀኑ የሚረፈረፈውን የዓለማችን ዜጋ፣ ሰዎችን በጃፓን እንደደረሰው በየሀገራቱ ወቅት እየጠበቀ ብዙኃንን የሚጨርሰውን የመሬት መኖራትና ጎርፍ እንዲሁም የሰደድ አሳት፣ ዐውሎ ንፋስና ናዳ፣ በየሀገሩ ወርበሎችና ሞራሊቢስ ዜጎች በተለይ በሴቶችና በሕጻናት ላይ የሚፈጸሙትን አስገዳዶ መድፈርና የሰው በሰው ሽያጭና የጉልበት ብዝበዛ። ...

ከሚታወቁ ሃይማኖታዊ መጻሕፍት ትዕዛዛት ውጪ በዓለማችን እንደቅዱስ ተግባር

በወቅቱ ሳይቀር እየተደገፈ የመጣውን የተመሳሳይ ስራ ጋብቻ፤ ለምሳሌ ነጭ በጥቁር ላይ እንደሚሰማው ዓይነት በዓለም ዜጎች መካከል እየተስፋፋ የመጣውን መሠረተ-ቢስ የሰዎች በሰዎች የዘርፍ የቀለም ጥላቻና አርሰን ተመርኩዞ በየሀገሩ የሚከሰተውን ግድያና እየደበደቡ ከሀገር የማስወጣት ድርጊት ... ዝርዝሩ ከዚህም እጅግ የሰፊና የከፋም ነው።

... እነዚህን ሌሎችንም ዘግናን የወቅቱ የዓለማችን ዜናዎች አንድ ዓለም አቀፍ የሚዲያ አውታር አጠገብ ቁጭ ብለን የተመለከትን እንደሆነ የዓለማችን እስትንፋስ ህቅ ብሎ ለወጣ እንዲሁ ቀናትና ሃምንታት ደቂቃዎችም የቀረ አይመስልም። ግን ግን "ለላም ቀንደ አይከብዳት" እንዲሉ ሆኖ ዛሬ ሞተች ሲሊት ነገም እየታየች ዓለም ይሄውና በተለይ ከሁለተኛው የዓለም ጦርነት ወዲህም ቢሆን እንዲያውም ውስጠ ለቄስ ሆኖ ላይ ላይ ግን እየሚረባት አሁን ድረስ አለች።

አሚረትህ እንዳልባል አንጃ ከአሁን በኋላ ባሉት ጥቂት ጊዜያት ውስጥ ምን ሊከሰት እንደሚችል ግና ማንም አይውቀውም። ዓለም እንደዚህ ዘመን ከባድ ፈተና የተደቀነባት ዘመን ያለ አይመስለኝም። ዘመናችን የኒክሎርና የባዮ-ኪሚካላዊ ጦር መሣሪያ ዘመን እንጃ የቆመህ ጠብቀኝ የሞይዘርና የምንሽር ዘመን እንዳልሆነ ልብ ይልፈ። እናም በዚህ ዘመን ከተልቀ የጦር መሣሪያ ይልቅ አስተዋይ አእምሮ ማስፈለግ ለዚህ ነው።

ባለንበት ዘመን ሰው ተማሪም አልተማሪም ክፉ ሆኗል ውድ ወገኖቹ። አሁን ማን ይሙት የተከሰተ የበሽታ ባይረስን ለማጥፋት በላብራቲር መድኃኒት ለማግኘት ይመራመራል እንጂ ቁጥሩ እየበዛ መጥቷልና በተለይ ጥቁርን ሕዝብ እንጨርሰው ተብሎ ባይረስ ተፈብርኮ ወዳፍሪካ ይሠራጫል? በአንደበታቸው እንደሚናገሩት በልባቸው የሚያምኑበት ከሆነ ፈጣሪስ ምን ይላል? አንድ ፈረንጅ በዓለም አቀፍ የቴሌቪዥን ሥርጭት ይህን ጉዳይ በግልጽ ተቃውሞ ሲያጋልጥ ነው ስሞኑን የሰማሁት፤ እንዲህ ተደርጎ ከሆነ መገም እጅግ አሳፋሪና የመማርን ትርጉም እስከወዲያኛው የሚያጠለኝ ነው።

"ሞት ሲዘገይ የቀረ ይመስላል" ይባላልና ፈጣሪ ፍርድን በቶሎ ባለመስጠቱ ምክንያት ከካክቴው እንደሌለ ተቆጥሮ በዓለማችን ላይ እየየነው ያለው ግፍ ሁሉ ተጠረቃቅሞ በሚያስከትለው የቀጣተ ወጀብ - ምንም ሳንዘጋጅና ለአማኒያን የነፍስና ለሁላችንም ደግሞ የጎሊና ምግብ ሳንቋጥር ሞልቶ ለማይሞላውና ከአንዲት ደረቅ ዳቦ ለማያልፈው ሆኖ እንዲሁ ስንባዝን - በቅርብ ጉድ እንዳንሆን እፈራለሁ።

በመሠረቱ መፍራት ጥሩ ነው፤ ከመዳን ምልክቶች አንደኛው መፍራት ይመስለኛል - እውነተኛና ከመጥፎ ድርጊት ለመመለስ የሚያበቃ ፍርሀት ማለቴ ነው፤ ጥሩ ፍርሀት ለንሰሃ ያበቃል፤ ጥሩ ፍርሀት ውስጥን ለሚያስከትል ለአንድ ለመመርመር ዕድል ይሰጣል። ደርዘ የጠበቀ

ፍርሀት ቆም ብለን ራሳችንን እንድንፈትሽና ጉድለታችንን እንድናስተካከል ይረዳል። ስለዚህም አብረን እንድንፈራ ግብዣየን በዚህች አጋጣሚ ማስተላለፍ እፈልጋለሁ።

ለቁጭት ያህል ትንሽ ነገር ጣል ላደርግና ልጨርስ። የዓለማችንን ዓመታዊ ወታደራዊ በጀት ለማየት ሞከርኩ። ይህን የደረግሁት ስንቶች ዜጎች በርሀብ ምንጭ እያለቁ፤ ስንቶች በብርድና በቀላል ህክምና ሊድኑ በሚችሉ የበሽታ ወረርሺኝ እየረገፉ በምናደባት ዓለም ውስጥ ጥቂት የማይባሉ ሀገሮች ግን ራሳቸው በሚፈጥሯቸው የርስ በርስና ድንበር ዘለል ጦርነቶች ሳቢያ ከሕዝባቸው ጉሮሮ እየጠቁ በከንቱ የሚያባክኑትን የገንዘብ መጠን ለማወቅ ነው። በውጤቱ በጣም ተናድጻለሁ። የሰው ልጅን ከንቱነትም በብዙው ተገንዝቤያለሁ። ለሰው ልጅ ተላላኝነትና አርቆ ማየት አለመቻል አዝናለሁ። ወደ አሳት እንደተጣለ ቅቤ በከንቱ ቀልጠ የሚቀረው ሃ ሁሉ ገንዘብ ለልማትና ዕድገት ቢውል አንድም የዓለም ዜጋ በመሠረታዊ ፍላጎቱ ጋር እንደተቆራረጠ ሊኖር እንደማይችል መገንዘብ አያቀትም።

እንደአውሮፓውያን የዘመን አቆጣጠር በ2013 የዓለም ሀገሮች አጠቃላይ ወታደራዊ በጀት ወደ ሁለት ትሪሊዮን ይጠጋል። ሁለት ትሪሊዮን ዶላር - በግርግር ደግሞ ዐርባ ትሪሊዮን ብር እንዴት እንደሚጻፍ ለማወቅ ራሱ በዙዎቻችን ጥቂት የቁጥር ትምህርት ሳያስፈልገን የሚቀር አይመስለኝም። ይህች ዓለማችን እንዴት እንደሚቀለድባት እንግዲህ ማየት ነው። ይህ ገንዘብ በዚያን ዓመት ለተገዙ የጦር መሣሪያዎች፤ ለደሞዝና ለመሣሰሉ መደብኛ ሠልጠኝ ጦርነቶች በሚያስከትሏቸው ውድመቶች የተከሰቱትን ሰብአዊና ቁሳዊ ክህነቶች የሚያጠቃልል አይመስለኝም። እንደዚህ ከሆነ ጽሑፍ በአንዲት ትንሽ ጦርነት ብቻ የሚወድመውን የሰው ሕይወትና ሀብትና ንብረት ስናሰለው ይህ የተጠቀሰ ሁለት ትሪሊዮን ዶላር አምንት ሊሆን ነው።

እንደምንገምተው በዓለማችን ትልልቆቹ የወታደራዊ በጀት ባለቤቶች አሜሪካና ቻይና እንደሆኑ ይታወቃል። ወጣም ወረደ ዓለማችን የቢሊዮኖች ልጆቹን ነፍስ አውላ ለማሳደር እያቃሰተች ባለችበት ሁኔታ በርካታ ሀገሮች ግን በቅንጦት ለቅንጦት በሚፈጥሯቸው ጦርነቶች የምድርን አንጠራ ሀብት እየዘከዘኩ በማውደም ላይ ናቸው። ሕዝቦች በሥራና በመኖሪያ ዋስትና ዕጦት እየተሸነቁ ጠባባቢ በዚህ አሃረኛ ዘመን ከግምት በላይ የሆነ የሰውና የንብረት ውድመት ለሚያስከትል ለአንድ ሚግ የጦር ጀትና ለአንድ

ተምዘግዘጊ ሚሳኤል የማወጣውን የገንዘብ መጠን ስንሰማ ፀጉራችንን እንገመልገን - ፀጉር መንጨት ዋጋ ኖሮት የሚያጽናናን ይመስል።

ከዚህና መሰል መረጃዎች በመነሣት ዓለማችን በተሳሳቱ አጅቶ ውስጥ እንዳለች መጠራጠር እንትላለን። በዓለማችን ለአንድ ወር ጦርነት ቢቆም ለዚያ ጦርነትና በዚያ ጦርነት ሊወጣ ይችል የነበረው አጠቃላይ ወጪ የዓለም ድሆችን ለሰንት ዓመት ሊቀልብ። ስንት ትምህርት ቤት ሊያሠራ። ስንት ሆስፒታል ሊያንጽ። ስንት ቶን እህል ሊያመርት። ስንት መኖሪያ ቤት ሊቀልስ። ስንት ድሆችን ሥራ ሊያሰጠና ከርሀብ ሊታደግ። ስንትና ስንት ጠቃሚ የሚይዝ ምርምርና ጥናት ሊያከናውን። ስንት መንደሮችን ገጹሕ ውታ፤ መብራት፤ ስልክና መንገድ ሊያዳርስ ... እንደሚችል ግምት ተሠርቶ ቢቀርብ ተገምር ልናይ በቻልን ነበር። ለሕዝባቸው አንዲት መናፍኛ ድልድይ ለመሥራት አቀባት የሚሆንባቸው ብዙ የዓለም ሀገራት ራሳቸው ተንከሰው ለሚፈጥሩት ጦርነት ግን በቢሊዮን የሚገመት የሀገር ሀብትና ንብረት ለመገበር ዐይናቸውን እየሹም፤ ምን ዓይነት ተፈጥሮ ነው? ይህም በጣም ከሚገርመኝ ዓለም አቀፋዊ አሳዛኝ ከስተቶች አንዱ ነው።

የሆነ ሆኖ ዓለም ራሷን በራሷ እየበላቸ በአስገራሚ ፍጥነት እንድታልቅ እያደረጋት የሚገኙት "ተማርንልሽ፤ ደረሰንልሽ እማይዬ" የሚሉት የአውሮፓና የመካከለኛው ምሥራቅ እንዲሁም የሰሜንና ደቡብ አሜሪካ፤ የኢትዮጵያ የአፍሪካ "ምሁራን" ልጆቿ ናቸው። ይህ እውነት የማይታወቅ እውነት አይደለም። ግን በሰው ልጅ ዐላዋቂነት የተለበደና መጨረሻችንን እያቃረነ ያለ ከንቱነት መሆኑን ማስታወሱ አይከፋምና እዚህ ላይ መጠቀሱ መጥፎ አይደለም። ምንም እንኳን "ዐይን አላቸው ግን አያዩበትም፤ አፍ አላቸው ግን አይናገሩበትም፤ ጆሮ አላቸው ግን አይሰሙበትም፤ ጭንቅላት አላቸው ግን አይሰቡበትም" ያለው እነዚህን የዘመናችንን የዓለም ቁንጮዎች ይሆን? እንጠርጥር፤ መጠርጠር አይከፋም። ቻው።

Some scientists claim that hydrogen, because it is so plentiful, is the basic building block of the universe. I dispute that. I say there is more stupidity than hydrogen, and that is the basic building block of the universe. (Frank Zappa)

አጫጭር ገጠመኞች

Edutainment

ብር የጫነች አህያ ...

“ብር የጫነች አህያ የማትደረግም ሰው ምሽግ የለም” ይባላል። ይህ አባባል ብዙውን ጊዜ እውነት ነው። ገንዘብ በሰዎች ሕይወት ውስጥ ያለው ሚና ቀላል አይደለም። ያስቀጥላል፣ ያማልላል፣ ያከዳዳል፣ ያገዳዳላልም። ፊት ካሳዩት በተለይ የገንዘብ ፍቅር ገደል ይከታል።

ተማሪ እየላሁ ለአንዱ የትምህርት ቤት ጥበቃ አባል የሁለት ብርሌ ጠድ መጠጫ አንዲት ስሙኒ በመስጠት አንድን ልናሰድበው ደስ ያለንን ሰው እንዲሳደብና ተሰዳቢውን ሰው እንዲያናድድ በማድረግ እንዘናና ነበር። አይ የልጅነት ነገር። ስሙኒ ሰውን ደልላ ንጹሕ ሰው ካሰደበት ከዚህ ሞቅ ያለ ገንዘብ ምን ሊያሰድርግ እንደሚችል መገመት አይከብድም። ...

አንድ ስሙን መጥቀስ የማይስፈልግ ት/ቤት ውስጥ አንድ መምህር ከፍል ውስጥ እየሰተማረ ሣለ እንዲህ ሆነላችሁ።

መምህሩ ወደተማሪዎቹ ዞር ሲያስተምር ከፍሉ ውስጥ ኮሺታም የለም። ፊቱን ወደግድግዳው አዙሮ ሠሌዳው ላይ ሲጽፍ ግን ከተማሪዎቹ ውስጥ እንደደመጡ “ሚያው!” የሚል ድምፅ ይሰማል። ዞር ሲይዝ ምንም የለም። እንደገና ወደሠሌዳው ሲዘር ከቀደመው በበለጠ ጩኸት “ሚያው!” የሚለው ድምፅ በከፍሉ ውስጥ ያስተጋባል። መምህሩ ይጨነቃል። ማን ነው ብሎ ቢጠይቅም ተማሪ አድመኛ ነውና የሚነግረው ይጠፋል። ሁኔታው እየተባባሰ በመቀጠሉ መምህሩ ለበላይ አመልክቶ ማጣራቱ ይቀጥላል።

በማጣራቱ ሂደት የተገኘው ውጤት እንደሚያመለክተው አንዱ አካይስት ተማሪ አጠገቡ የሚገኙ ተማሪዎችን “በደምብ ጮኸኸ ሚያው” ካልከ አምስት ብር አስተሃለሁ” እያለ፣ ብራቱንም በእጅ ይዞ “ዕንቁልልጭ” በሚል የማወዳደሪያ ሽሪኛ ዘዴው አጠገቡ ሄሉትን ተማሪዎች ሁሉ በየተራ ድመተኝ ያደረጋቸው መሆኑ

ተደረሰበት። ተሜ አምስት ብር ማግኘቷን ለአየሩ ጠየቅሁ። ጥፋቱ የራሴው እንደሆነ ገብቶኛል፤ ጠይቄ መብላት ወይም ማንሳት ነበረብኝ። ካለፈቃዴ ከሴ ውስጥ ገብቶ የዘረፈኝ የለም፤ ስለሆነም ጥፋቱ የኔው መሆኑን ተረድቻለሁ። ሽሮ እያፈለ በሽርባ ማንኪያ ወደትንሽዬ ሣህን የሚያወጣው ዋናው “ነጋዴ” ስምቶን ኖሮ “ዋጋው በዛ?” ሲል እንደማላገጥ አለና መልሴን መጠበቅና መስማትም ሳያስፈልገው “አዲስ አበባ ለከርማን ኪክ ከአሥር ብር በላይ አይደለም እንዴ የሚከፈለው! አሥር ብር ምን አላት” በማለት ቢዝነሱን ቀጠለ - ለርሱ ቁም ነገሩ ቢዝነሱ እንጂ የደምበኛ አስተያየት አይደለም፤ ለአንደኔ ዓይነቱ አስተያየት ጆሮም የለው። በዚያ ላይ “በቅጡ አትርፉ” ብሎ የሚመከር ደምበኛ እንደትርፍ ተጋሪና ገቢ ቀናሽ ስለሚታይ በሀበሻ ምድር በተለይ ብዙም ሰሚ የለውም። ሰውየው በሥራው የቀናውና የተደሰተም ይመስላል። ለነገሩ እንዴት አይደለት! ከቆመው አውቶቡሰ ሁሉ ያልተገነተረ አዳዲስ ተሣፋሪ እኮ የለም። በንግድ ቋንቋ በደምብ ነው ያገረዘኝ።

መልክ ስጠኝ እንጂ ...

ያገሬ ሴት “መልክ ስጠኝ እንጂ መያን ከጎረቤት አማራሰሁ” ያለችው እውነቷን ነው። ከጎረቤት የምንማረው ብዙ ነገር አለ። ገንዘብ አያያዝን፣ ቤት አያያዝን፣ ልጆች አያያዝን፣ ጓደኛና ወዳጅ አያያዝን፣ ... ከጎረቤት ልንገኝ እንተላለን። ስለዚህም ከተፈጥሮ ብቻ ልናገኛቸው የምንችላቸውን ነገሮች ከፈጣሪ ብንለምንና በመማር ልናገኛቸው የምንችላቸውን ከጎረቤት ብንማር አስነዋሪ ስሙኒነትን፣ ሲሆን ስሙኒነትን።

ለርቀት ትምህርት ጉዳይ በቅርቡ ከአባይ ወዲያ ማዶ ሄጄ ነበር። አባይ ሸለቆ ላይ የገጠመኝን ነገር እዚህ ማካፈል ፈለግሁ።

ታላቁን የሀዳሴ የአባይ ድልድይ ለመሻገር ለፍተሻ መቆም ይገባልና አውቶቡሰ ቆሞ ተሣፋሪዎች እንደገና ወረደን። ስንወርድ አንድ ልጅ በተልቀ ለማት በካሬ የተቆራረጠ ትንንሽ ድጭ ዳቦ - ምናልባትም አንዱ አንዴ ልትጎረስ የምትችል - እያፈረ እንደናነሳ ጎድጓዳ ሊማቱን ዘረጋልን። የማናውቅ አነሳን። ያወቁ አላነሱም። እኔ የመሰለን ቀኑ መድሐኔ ዓለም ስለነበር በለተ ያለበት ሰው ዝርዝር አቅርቦልን ይሆናል ነው። ስንደሰጠን ስሙኒነትን ትንንሽ ጠራል። ሴ በመመገቢያ አነስተኛ ሣህን ላይ ከነበረ እንደናጠቅስ አመለከተን። አንድ ሁለቱ አጥቅሼ ዳቦዬቱን ጨረሰኩት። ከዚያም ሰዎች ስር - ብር ሲከፍሉ እየሁና “ለዚህ ትኩረት እንዳይሆን አሥር ብር እየተከፈለ ያለው!” ብዬ ስጠይቀ እንደፈራራ ለሽሮዋና ለዳቦዋ ለያንዳንዳቸው አምስት፣ አምስት ብር እንደሚከፈል አረዳኝ። እንደወትሮው በሆዴ ሣይሆን በግልጽና በንዴት “ለዚች አሥር ብር!” ብዬ መልስ እንደማላገኝ አያወቅሁ

ለአየሩ ጠየቅሁ። ጥፋቱ የራሴው እንደሆነ ገብቶኛል፤ ጠይቄ መብላት ወይም ማንሳት ነበረብኝ። ካለፈቃዴ ከሴ ውስጥ ገብቶ የዘረፈኝ የለም፤ ስለሆነም ጥፋቱ የኔው መሆኑን ተረድቻለሁ። ሽሮ እያፈለ በሽርባ ማንኪያ ወደትንሽዬ ሣህን የሚያወጣው ዋናው “ነጋዴ” ስምቶን ኖሮ “ዋጋው በዛ?” ሲል እንደማላገጥ አለና መልሴን መጠበቅና መስማትም ሳያስፈልገው “አዲስ አበባ ለከርማን ኪክ ከአሥር ብር በላይ አይደለም እንዴ የሚከፈለው! አሥር ብር ምን አላት” በማለት ቢዝነሱን ቀጠለ - ለርሱ ቁም ነገሩ ቢዝነሱ እንጂ የደምበኛ አስተያየት አይደለም፤ ለአንደኔ ዓይነቱ አስተያየት ጆሮም የለው። በዚያ ላይ “በቅጡ አትርፉ” ብሎ የሚመከር ደምበኛ እንደትርፍ ተጋሪና ገቢ ቀናሽ ስለሚታይ በሀበሻ ምድር በተለይ ብዙም ሰሚ የለውም። ሰውየው በሥራው የቀናውና የተደሰተም ይመስላል። ለነገሩ እንዴት አይደለት! ከቆመው አውቶቡሰ ሁሉ ያልተገነተረ አዳዲስ ተሣፋሪ እኮ የለም። በንግድ ቋንቋ በደምብ ነው ያገረዘኝ።

የ መልክኛ “ነጋዴ” ሙያውን ከጎረቤት ተምሮ በቀን በብዙ ሺዎች የሚገመት ትርፍ ያግባብሳል። ግልጽ ሻት የለበት፣ ግልጽ ግብር የለበት፣ ግልጽ ኪራይ የለበት... አላፊ አግዳሚን ግን ባልተወለደ አንጀት ይግጣል። ተሣፋሪዎች ወደአውቶቢሳችን ከገባን በኋላ የዚያን ጨካኝ “ነጋዴ” ትርፍ ስንደምር ስንቀንስ - ልፉ ብሎን በሰሊት ስንወጣ ስንወርድ ብዙ ጊዜ አባከንን - የአባይን ሸራተን ባለቤት ቅልጥፍና ድፍረት ግን ሳናደንቅ አላለፍንም። “ይቺ ዳቦ ከሽሮዋ ሁለት ብር ብታወጣ፣ በቀን በአማካይ አንድ ሺህ ሞኝ ቢገዛው፣ ምናምን ምናምን ...” እየልን ያልበላንን ስናክ ዋልን - ተርፎ ከሚፈሰው የጊዜ ሙሉትም ትንሽ ቀነሰልን። ይሁንና ብዙዎቻችን ተምረንበታል። ትልቁ የተማርነው ነገር አዳዲስ ቦታ ስንገባ ወይም የማናውቀው የንግድ ልውውጥ ውስጥ ስንገኝ ዋጋ መጠየቅን እንደነውር ከመቁጠር ይልቅ የዋጋ ዝርዝር

እንዲቀርብልን መጠየቅ ተገቢ መሆኑን ነው። ከበላህና ከጠጣህ በኋላ ልብስህን ተገፍፈህ ራቁትህን ብትቀር እንኳ ከፍለህ የማትዘልቀው የዋጋ ንረትና ድርድር ውስጥ ከመግባት አስቀድመህ ዋጋውን ጠይቀህ ፈቅደህ ልትገባበት ወይም ሊቀርብህ ይገባል እንጂ ለምን ለደም ብዛት ትዳረጋለህ? ጋቢቶ?

የእንግሊዝኛ ነገር ...

የዘመናችን ወጣቶች "ህልምና እንግሊዝኛ እንደፈቅደው ነው" ይላሉ። ትክክል ይሁኑ አይሁኑ እንደዩንግግሩ የሚወሰን ይመስለኛል። ከአንድ ቋንቋ ወደሌላ ቋንቋ አንድን ነገር ለመጥለፍ ወይም ለመተርጎም በመሠረቱ ከባድ ነው። የሁለቱን ቋንቋዎች ባህልና ወግ፣ የቋንቋ አጠቃቀም ዘይቤዎችንም መረዳትን ይጠይቃል። አለበለዚያ ብዙውን ጊዜ እንደምናስተውለው ችግር ይፈጠራል። ቀጣዮቹን አብነቶች ብንመለከት የበለጠ መረዳት እንችላለን።

አንድ ራቪያዊ መምህር ተማሪውን "destroy the blackboard" ቢለው ተማሪው ጥቁር ሠሌዳውን ከዳር ስቅሰቆ ይዞ ሊያወላልቀው ጀምሮ ነበር አሉ - "clean" እና "destroy" ይለያያሉና።

በቀ.ጋ. ሥላሴ ዘመን መገገሥት አገር ቤት በመምህርነት ያገለግል የነበረ አንድ ለሜሪካዊ የሰላም ልዑክ (ፒስ ኮር) ወደ ገበያ ይወርድና የበግ ዋጋ ይጠይቃል አሉ። በግ ሻጩ ባላገር እንግሊዝኛ አይቻልም ነበርና እንግሊዝኛ የማይቻል ስው ተፈልጎ የፈረንጅን አፍ ሊያስተረጉም ይቀርባል።

የበጉን ዋጋ የተጠየቀው ባላገርም "ቆዳ መልስ አሥር ብር" ይላል። አስተርጓሚውም ካላንዳች የዐላውቅም ማትማማት "He saying, 'the price of the sheep is skin answered 10 Birr.'" ህልምና እንግሊዝኛ አንደፈቅደው ነው። መባሉ ለዚህ አይደለ። ...

የቀጥታ ትርጉም ብዙውን ጊዜ ተግር አለባቸው። በተለይ ፈሊጦችና ዘይቤያዊ አነጋገሮች የተለዩ ጥንቃቄን ይፈልጋሉ። "ይህ ሰው በሳል ነው" ለማለት "This man is cooked." የሚሉ ሰዎች ቢኖሩ (በበኩሉ እንዲህ ያለ ሰው መኖሩን ከታማኝ ምንጭ ስምቻለሁ) አንድ ፈረንጅ የሚገባው ሰውዬው ማለት የፈለገው "This man is mature/experienced/intelligent." በሚለው ሣይሆን በሌላ መልክ ነው። አንድ ቃል እንደዩአገባቡ ብዙ ፍቺዎች አሉት። ያን

ቃል አብረውት ከተሰደሩት ሌሎች ቃላት ጋር በማዛመድ ሊገኝ የሚችለው ፍቺ ነው የሚያዘልቀው ትርጓሜ። ለምሳሌ "We can't draw anything from this discussion." የሚለውን ዐረፍተ ነገር "ከዚህ ውይይት ምንም ነገር ልንጎትት አንችልም" ወይም "ከዚህ ውይይት ምንም ዓይነት ሥዕል ልንስል አንችልም" ብንል ስህተት ይሆንብናል። "ከዚህ ውይይት ሊጨበጥ የሚችል አንዳትም ነገር ማግኘት አንችልም።" ብንል ግን ወደሚፈለገው መልእክት በጣም ቀርቦናል። ከዚህ ከቋንቋ ሳንወጣ ቀጣዮቹን እውነተኛ ገጠመኞች እንይና ፈገግ ለማለት እንሞክር።

አንድ ህንዳዊ መምህር ተማሪው አርፍዶ ሲመጣ፡-

Indian Teacher: Why are you late?
Student: I have a because.
Teacher: What is your because?

አንድ የእንግሊዝኛ መምህር ደግሞ በሚያስተምርበት ክፍል ውስጥ ተማሪዎች ካለእንግሊዝኛ እንዳይናገሩ በጥብቅ ያዛል። አንድ ቀን ተማሪዎች ስለአንድ የሕይወት ገጠመኛቸው ክፍል ውስጥ በእንግሊዝኛ እንዲናገሩ ባስገደዳቸው ጊዜ አንዱ ተማሪ እንዲህ አለ፡-

One time when I was in forest, for bring wood fire, the hyenas come, me inside the hyenas outside. Me run, the hyenas run, me run, the hyenas run. Me run, run, run, the hyenas also run, run, run. What swallow me?

መምህሩም በልጁ እንግሊዝኛ የተናደደ ይመስላል 'Let the Abay river swallow you' እንዳለው በሥፍራው የነበረ ሰው አጫውቶኛል።

ይህች ደግሞ ረቀቅ ያለች የሩቅ ጊዜ ታሪክ ነች። አንድ ፈረንጅ የግብርገብ አስተማሪ ከፍል ውስጥ እያስተማረ ነው። አንድ እንግሊዝኛ ዕርመሩ የሆነ የአማርኛ አስተማሪ ከፍሉን በመቆርቆር አንዱን ተማሪ እንዲዘልቅ ያደርጋል። ፈረንጁም የአማርኛ አስተማሪው ለምን ተማሪውን ጠርቶ አንዳስወጣው ይጠይቀዋል - እንዲህ ሲል፡-

The ferenji: Why are you taking him out?
Amharic teacher: Your father is dead.
The ferenji: What?

The Amharic teacher: Your father is dead.

የአማርኛ መምህሩ ማለት የፈለገው ከመጠነኛ ማሻሻል ጋር - " His (the student's) father has just passed away." ነው።

የሰው መመሳሰል ...

በአንድ ቀደም ያለ የቴሌቪዥን ማስታወቂያ "ወይ የሰው መመሳሰል!" የሚል አስገራሚ መደነቅ ታዝቤ ነበር። ሰውዬው እንደዚያ ያለው ከቤቱ በወጣ በ15 ቀናት ውስጥ እርሱ ባለውቀው ሁኔታና ለመስከ ሥራ ወጥቶ በነበረበት ወቅት የቤቱ ግድግዳ ቀለም በመቀየሩ ሣለውን ውስጥ ሆና የተቀበለችውን ሴት ሚስቱ እንዳልሆነች በመቁጠር ግንት ለመፍጠርና የቀለሙን ተፈላጊነት ከፍ ለማድረግ ነው።

የቀለም ቀብ ልዩ ውበት ሰጥቶት ቤትን ከነሚስት የሚያስረሳ የሰው መመሳሰል እንዳለ ሁሉ በመልክም በቁመትም ጓደኛና የቅርብ ሰውን እየመሰሉ የማያደናግሩን ሰዎች እንዳሉ በየጊዜው ከሚገጥሙን አስቂኝና አሳዛኝ ገመጃዎች መረዳት እንችላለን።

አንዱ ጓደኛዬ አዲስ አበባ ፒያሣ ላይ እንዲህ ሆነ። ከፊት ለፊቱ የሚሄደው አንዱ መንገደኛ ጓደኛው መስሎታል። በአለባበሱም በመልኩም ቅንጣት አልተጠራጠረም። ወደ "ጓደኛው" ይጠጋና የመቀመጫው ብርከት ለስኪወልቅ ድረስ በካልቶ ይሊጋዋል - በፍቅር ካልቶ - ካልቶም ፍቅር ካለው። በዚያ ብቻም አላበቃም - ለካልቶው ደንታቢ ሲሆንበት ጊዜ ቃሪ ጥፊም ይመርቅለታል። ይህ ሁሉ ሲሆን ያ ሰው በአግራምት እየተመለከተ "የማን ዕብድ ነው"ም እያለ ፈዝቆ ቆሞአል። ደብዳቤው ጓደኛዬ መሳሳቱን ሲረዳ "በጣም ይቅርታ። ጓደኛዬ መስለኸኝ ነው!" ይለዋል። አሱም "ባለፈ፣ ጓደኛህሰ ብሆን እንዲህ መደብደብ ነበረብን?" ይለውና ጥቂት ስደቦችን አከናገሮት ይለያያሉ።

አዎ፣ ብዙ ጊዜ የዚህን ዓይነት ስህተት ውስጥ እየገባን አላስፈላጊ ቀልዶችን ትንኮሳዎችን የምናውቃቸውና ወዳጆቻችን ናቸው በምንላቸው ግን እነሱን በሚመስሉን የማናውቃቸው ሰዎች ላይ እንስነዝራለን። አንዳንዴ ደግሞ አብረንው የምንጓዘው ጓደኛ በሆነ ምክንያት ለምሳሌ ሰው ሰላም ለማለት ወይም የጫማን ሲር ለማሰር ወደኋላ ቀረት ብሎ ሣለ አኛ ግን አጠገባችን ያለ ሌላ ሰው ጓደኛችን መስሎን በሰሜት የምናዋራበት፤

እልፍ ሲልም ከትዳር ወይም ከፍቅር ጓደኛችን ጋር እየተጓዘን ከሆነ አጠገባችን ያሉ ሰዎች የኛዎቹ መሰሉውን የማናውቃቸውን ሰዎች በስህተት የምንገነዘብበት አጋጣሚም አለ። እንዳንዴ ዘመድና ወዳጆቻችንን ያገኘን መስሎን በስህተት ሌሎች ሰዎችን ጭምጭም አድርገን የምንስምበት፡ የሰዎችን ስም እየጠራንም "እገሌ/እገሊት ደህና ናት? ደህና ነው?" እያልን የማናውቃቸውን ሰዎች እንደምናውቃቸው አድርገን የምናደናግርበት ሁኔታም ሞልቷል። ሰዎችም እኛን ላለማሳደር ጥያቄዎቻችንን እንደነገሩ እየመለሱ የሚሰጡበት አጋጣሚ አይጠፋም። ታሪኩ ብዙ ነው። ከዚህ አንጻር ምን የገጠመሽህ አለ? የኔ ገጠመኝ ብዙ ነው - አኔ ራሴ የማውቀው መሰሎኝ የተሳሳተኩበት፤ ሌሎችም የሚያውቁኝ መሰሉቸው በኔ ላይ የተሳሳተኩበት አጋጣሚ እንደነበር አስታውሳለሁ።

የዋሁ መምህር

እንደሚገኝኛቸው ሰው ሁሉ መምህራንም የተለያዩ በጎም ይሁኑ መጥፎ ባሕርያት አሉብን። የዋህነት፣ ቅንነት፣ ደግነት፣ ከፋት፣ ምቀኝነት፣ ወዘተ. የሰዎች የጋራ ባሕርያት እንደመሆናቸው መምህርና ግምብኛ በሚል አይለያዩም።

የዋህነት የሚያጠቃቸው አንድ መምህር ነበሩ። ያን መጠን ያለፈ የዋህነታቸውንም ተማሪዎች ለመጥፎ ዓላማ ይጠቀሙበት ነበር። ለምሳሌ መምህሩ ቴስት በሚሰጥበት ጊዜ አንዳንድ ቴስት የሚከብዳቸው ቀጣፊ ተማሪዎች እንዲህ ያደርጉ ነበር። የቴስቱን ወረቀት ምንም ሳይሠሩበት ደብቀው ይወስዱታል፤ የመምህሩ የቁጥጥር ዘዴም ከዘሮ በታች ነበር። የፈተና ወረቀት በሚመለስበት ቀን መልሶቹን መምህሩ ወረቀቶችን ከመመለሳቸው በፊት በሚያደርጓቸው የመልሶች ላይ ወይይት ወይም ከጎበዝ ተማሪዎች ይቀዱና(ይኮርጁና) ወዲያውኑ በወሰዱት ወረቀት ላይ ያሰፍራሉ። ዕርማቱንም ራሳቸው በቀይ እስከርቢቶ ያካሂዱና ትልቁን ነጥብ ወይም "እንዳያስፎግር" ወደዚያው የተጠጋ ነጥብ በወረቀቱ አናት ላይ ያስቀምጣሉ።

ከዚያም መምህሩ የፈተና ወረቀቶችን ለተማሪዎች ሰጥተው ሲጨርሱ "ቲቸር፡ የፈተና ወረቀቱን አልመለሱልኝም!" ይሏቸዋል። ያኔ የዋሁ መምህር "የት አባቴን ጥየው ይሆን ልጄ? እቤት ይሆን? ቆይ አፈልግልሃለሁ!" ከማለታቸው ተመሪ በመምህሩ ጠረጴዛ አካባቢ ያን ያዘጋጀውን

የውሸት ፈተና ጣል ያደርግና "ቲቸር፡ ይሄውና እዚህ!" ይላቸዋል። መምህሩም ሃያ ከሃያ ወይም አሥር ከአሥር "ያገኘውን" የፈተና ወረቀት ይመለከቱና "ውይ ልጄን፤ የጎበዙን ተማሪ ናሯል የጣልኩት?" በማለት ማርኩን መዘግበው ይመልሱላቸዋል። ደግሞም መቼም ቢሆን "አይባንኩም።" የዋህነት ሲበዛ ደግ አይደለም ግን። መጽሐፉ ስ "ኩኑ የሃሃነ ከመርግብ ወልባማተ ከመዐርዌ ገዳም" አይደል የሚል? ባማርኛው "እንደርግብ የዋህ፡ እንደአባብም ብልጎ ሁኑ" ለማለት ነው።

እኚሁ መምህር ...

ከፍ ሲል በየዋህነታቸው የጠቀሰናቸው መምህር በሌላ ጉዳይም አይረሱነታቸውን አስመዘግቧቸዋል። የሚያስተምሩት ትምህርት woodwork የሚባል ነው፤ ይህ የትምህርት ዓይነት አሁን በሕይወት ይኑር አይኑር አላውቅም።

መምህሩ "what is woodwork?" ይሉና ተማሪዎቻቸውን በከፍል ውስጥ ይጠይቃሉ። በዚያ ክፍል ከነበሩ ጎበዝ ተማሪዎች አንዱ አጁን በማውጣት ብድግ ይልና የሽመደዳትን አንድ ሁለት መስመር የምትሆን የውድወርክ ትርጉም ተር አድርጎ ይናገራል። መምህሩም ደስ ይላቸዋል። ከተሳሳተ መልስ በኋላ የመምህር ለጽዳቂ መልስ መቀጠሉ ያለ ነውና እኚሁ መምህር በስሜትና በኩራት "Very good, yes, woodwork is ..." ብለው ሊቀጥሉ ሲሉ ለሰንት ዓመታት ያስተማሩት የውድወርክ "ዴሬጎሽን" ከአንደበታቸው ሥራ ይልባቸዋል - አንዳትስቅ አያድርስ ነው እሚባል። ያኔውኑ ታዲያ - ምናቸው ሞኝ - ወደልጁ እጃቸውን እየጠቆሙ "ማም፡ እስኪ ያኹን የቆይሚቱን ደግመህ በላት" አሉና ተማሪዎቻቸውን አስፈገጓቸው ይባላል - እርግጥ ነው ያስፈገጓቸው በሆዳቸው እንደሆነ በታሳቢነት ይያዝ። ጊዜው እኩ ዱር ነው። መምህር ላይ ማን ሊስቅ ይችላል? ነውር ነበር ያኔ። ያኔ መምህር በጣም ይከበራል፤ አባት ነው።

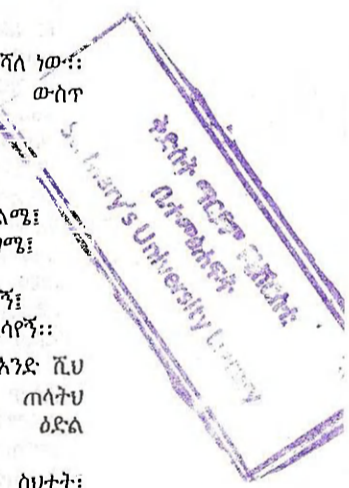
የግድግዳ ላይ ጽሑፎች (ግራፊቲ)

ብዙ ሰዎች በተለይም ተማሪዎች ግድግዳ ላይ መጻፍ ያስደስታቸዋል። በሽንት ቤቶች ውስጥ፣ በትምህርት ቤት የመማሪያ ክፍል ክፍል ግድግዳዎች ላይና በመሳሰሉት የጋራ መጠቀሚያ ቤቶች ግድግዳዎች ላይ ስሜታቸውን የሚገልጹ ሰዎች ሞልተዋል። በመሠረቱ ስሜትን መግለጽ ነውር የለበትም። ነውርና ችግሩ ግን አንደኛ ስሜትን ስንገልጽ በምን ዓይነት ቋንቋና የቋንቋ ለዛ መሆን እንዳለበት ካላወቅንና

የምንጽፈው ሃሳብ ከገምቢነቱ ይልቅ አፍራሽነቱ እንዳያመጣን ካልተጠነቀቅን የሚፈጥረው ችግር ነው፤ ሁለተኛ ደግሞ ቀለም ለመቀበት ስንትና ስንት ወጪ በሚያስጠጡ ግድግዳዎችና የሕዝብና የሀገር ንብረቶች ላይ መጻፋችን ከወጪ አንጻር የሚያስከትለውን ጉዳት አለመረዳታችን ነው።

ብዙውን ጊዜ ከግድግዳ ላይ ጽሑፎች ቁም ነገርን ማግኘት አስቸጋሪ ነው። ብዙዎቹ ብልግናና ነውረንነት የሚጠናወታቸው ናቸው። ከሽንት ቤት ዱርስ ምን ይጠበቃል? እንዳትል እንጂ በዩሽንት ቤቶች ከምናገኛቸው ጽሑፎች በርካታዎቹ ግምገማ መሆናቸውን ለማረጋገጥ ወደ አንዱ የግልም ይሁን የመንግሥት ትምህርት ቤት ሄዶ ሽንት ቤቶችንና አልፎ አልፎም የመማሪያ ክፍሎችን በመቃኘት መታዘብ ይቻላል። ይሁንና በአስቀያሚነት ደረጃ ያወዳደርን እንደሆነ ከሽንት ቤቶች ይልቅ በመማሪያ ክፍሎች ውስጥ የሚታዩት የግድግዳ ላይ ጽሑፎች የተሻሉ አስቀያሚዎች እንደሆኑ መንገዝብ ይቻላል። ከነዚህ የተሻሉ አስቀያሚዎች በሚል ከተፈረጁት ውስጥ ደግሞ አስተማሪና አገናኝ የሆኑ ጥሩ ጥሩ አባባሎችንና የመጻፊያት ቃላትን ልናገኝ እንችላለን። በአንድ ትምህርት ቤት የመማሪያ ክፍሎች ውስጥ ከመዘገብኳቸው በገገም ጥቂቶቹን እስኪ እንመልከት፡-

- * ከመፈቀር ይልቅ ማፍቀር የተሻለ ነው። ምክንያቱም በማፍቀር ውስጥ እርግጠኝነት አለ።
- * የሀልሜ ደራሲ አንቺዬ ... ስለምሽ ስላደርኩ ትናንትና በልሜ፤ ዛሬን ቶሎ ተናሁ ልስምሽ ደግሜ፤ ዳሩ ምን ያደርጋል! የሀልሜ ደራሲ አትታደል ቢለኝ፤ ሀልሜን ገለባብሎ ሲሰሙሽ አሳዩኝ።
- * ጠላትህ ወዳጅህ እንዲሆን አንድ ሺህ ዕድል ስጠው፤ ወዳጅህ ጠላትህ እንዲሆን ግን አንድም ዕድል አትሰጠው።
- * ከሰህተት ሁሉ ትልቁ ስህተት፡ ማንነትን ሳያውቁ ልብን መሰጠት።
- * የምንወደውን ስንከተል ፤ የሚወደንን እናጣለን።
- * ሰው ሲጠላህ ብቻ ሳይሆን ሲወድህም ለምን ብለህ ጠይቅ።
- * ለወንድ እከከ ሰጥቶ ለሴት ጥፍር ባይሰጥ አዳሜ ምን ይውጥሽ ነበር?
- * እነሆ ማትሪክ ቀርቧልና ንስሃ ግቡ።
- * ለማያልቅ ትምህርት የሚያልቅ ዕድሜህን አትጨርስ።
- * ተማሪ ሆይ! አስተማሪ የሚሠራውን

- * አያውቅምና ይቅር በለው።
- * ማግኘት ያበጃጃል፤ ማጣት ግን ያጋጃል።
- * ትምህርት ከሀገር ቢወጣ እስከጅቡቲ እሸኘው ነበር።
- * ያልተማረ ሀብታም ድሃን በግራ እጁ ጠፍጥፎ የፈጠረው ይመስለዋል።

“እናንተ”ና “እሱን ተወው”

ሰዎች በግላቸው የሚታወቁባቸውና በንዴት ወቅትም ይሁን በደስታ አስበውትም ሆነ በደም ነፍስ የሚናገሯቸው አንዳንድ የራሳቸው የሆኑና ከሌሎች ተለይተው የሚታወቁባቸው አባባሎች በሥነ ልሣናዊ አጠራር ግለኛ ፈሊጥ(idiolect) ይባላሉ። ብዙ ሰዎች የዚህ ዓይነት ጠባይ አላቸው - ግለኛ ፈሊጥን የመጠቀም ጠባይ። እያንዳንዱን ሰው ልብ ብለን ከተከታተልነው የየራሱ መገለጫ የሆነና የማንነቱ መታወቂያ ሥነ ልሣናዊ ማንነቱም አለው። ለምሳሌ አንዳንድ ሰው ለአንትንን ያበዛል፤ አንዳንድ ደግሞ ለአንግዲሁን ያዘወትራል። አንዳንድ ሰው ለአገሩ...ን ያበዛል፤ አንዳንድ ደግሞ ለማዳ ትሙትን የሙጥኝ ይላ። አንዳንድ ወይ! በሞትኩትን ስታብዝ ሊላዎ ደግሞ ሓፊ ቁርጥ ይበልጥኩን ከአፏ አትለዩውም። አሁን በቅርብ ሰዓት በተከታተልኩት አንድ በአማርኛ ቋንቋ የሚተላለፍ የቴሌቪዥን ፕሮግራም ላይ አንኳን እንደታዘብኩት ተጠያቂው ዶክተር አንድም የረባ ነገር ሳይናገር በየጥቃቅን የንግግር ሐረግ ውስጥ “you know...” የምትለዋን የእንግሊዘኛ የነገር ማስተንተኛ ሐረግ ካማርኛው ጋር እያዛነቀ ሲናገሩት ሰምቻለሁ፤ ልማድ ነውና ምንም ማድረግ አይችልም። በየሚናገረው ቃልና ዐረፍተ ነገር መካከል “አባባሌ ገባህ?” የምትል ግለኛ ፈሊጥ የሚያዘውትር ጓደኛ እንዳለኝም በዚህ አጋጣሚ ሳልጠቅስ ማለፍ አልፈልግም። በነገራችን ላይ ያንተን ግለኛ ፈሊጥ ታውቀው ይሆን?

በሌላ በኩል ደግሞ ከዚህ ከግለኛ ፈሊጥ በተጓዳኝ አንዳንድ ሰው የፈሰ ድምጽ ሲሰማ ጠያፍ ቃላትን በምላሱ ቃታ ከማስወገጫ ጀምሮ (ይህን በጣም ሲበዛ ቅብጠትና አገል ልማድ ነው) የያዘውን ዕቃ በግብታዊነት በመወርወር ሰውንም ዕቃንም ለከፍተኛ ጉዳት የሚዳግ አለ። ሽረ እንዲያውም በወታደር ቤት አካባቢ በፈሰ ድምጽ ምክንያት ጥይት እስከመተኮስና ሰው እስከመገደል መደረሱንም ሰምቻለሁ። የፈሰ ድምጽ ስል ሰዎች በአፋቸው ጡጥ እያሉ ያን የተጠቀሰውን የመሰለ ጅልና በሣቅልኝ አገል ልማድ የተመሠረተ ጅል ፈሊጥ ያለበትን ሰው ለማብሰቅ የሚያሰሙትን “የፈሰ ድምጽ” በዋናነት የሚጨምር መሆኑን አስታውሰልኝ። ግለኛ ፈሊጦች ከዚህም በላይ ብዙ ዳፋ አላቸው።

አላማጣ በሚባለው የሀገራችን ሰሜናዊ ክፍል አንድ ወቅት ፍርድ ቤት ውስጥ የተከሰተን ነገር ልንገራችሁ። እኔ በቦታው ባልገኝም የነበረ ሰው ለገጠረኝ ሁኔታው አስገራሚ ነው።

የፍርድ ቤቱ ዳኛ ጥፋተኝነቱ በህግ አግባብ በተረጋገጠበት አንዱ ተከላሽ ላይ የሰድሰት ወር የአሥራት ብይን ይሰጣል። ፊት ለፊት ቆሞ ይህን ብይን ያደመጠው ተከላሽም እንደልማዱ “እናንተ” ይላል “አሉቴ፡ ፈርደህ ሞተሃል” እንደማለት ይተረጎማል። የዚህን ቃል ቅላጼ እዚህ ላይ ማስፈር ብቻል ደስ ባለኝ፤ ግን አይቻልም። ነገሩ የማሰፍ ዓይነት ነውና ዳኛን ብቻ ሳይሆን ሌላ አደማጭንም ያናድዳል። ይህን የሰማው ዳኛም አፍታም ጊዜ ሳይወስድበት የሰጠውን ፍርድ በማሻሻል “ሰድሰት ወሩ ቀርቶ የአንድ ዓመት ፅኑ አሥራት ተወስኖብሃል” ይላል። ሰውዬውም አላርምህ ይለውና “እሱን ተወው!” ይላል - የቤት ዐመል መጥፎ ነው መቼም፤ የተከላሹ የልግጫ ግለ ፈሊጥ “የአንድ ዓመት ፍርድ እንኳንስ አንተ ጠቅላይ ፍርድ ቤትም አይፈርድብኝም” እንደማለት ቢተረጎም ያስኬዳል - ቢያንስ በዚያ የታችኛው ፍርድ ቤት ዳኛ አረዳድ። ዳኛውም የወዲያው በወዲያው ፍርዱን በመቀጠል “አንድ ዓመቱ ቀርቶ ሁለት ዓመት እንድትታሠር ተባይኖብሃል።” በማለት የሁለት ዓመት አሥራት ያከናወነዋል።

“አፍ ይጸውህ ለሞት” ማለት ይሄኔ ነው። በተለይ ፍርድ ቤትን መዳፈር ከባድ መዘዝ እንደሚያስከትል መገንዘብ ይገባል። መጥፎ ልማድን መተው ደግሞ ከብልጻ ሰው ይጠበቃል፤ “ዐመልን በጉያ ስንቅን በጆንያ”። አለበለዚያ ዕዳን ከሜዳ እያፈሱ ራሱን ችግር ውስጥ መከተት ይከተላል።

በልጅነቴ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ በአንድ ሎጎችና ተሣፍረው ይሄዱ በነበሩ ሁለት ሰዎች መካከል ተፈጥሮ በነበረ አለመግባባትና አለመግባባቱን ተከትሎ በአንደኛው ወገን በተነገረ ጠያፍ ቃል ምክንያት የተከሰተውን አሰቃቂ ነገር መቼም አልረሳውም። አንዱ ትግስተኛ ቢጤ ነው፤ ሌላኛው ግን ተናጋሪ ነው። ትግስተኛው መሣሪያ ይዟል። ተናጋሪው መሣሪያ ቢኖረውም በዚያን ጊዜ አልያዘም። ከፍ ሲል በግዕዙ የተቀመጠውን ብሂል ባማርኛው እንድገመው — አም፡ እውነትም ታይዎ “አፍ ሞትን ትጠራለች”ና መሣሪያ የልያዘው መሣሪያ ለያዘው “የያዘኩን መሣሪያ ሴት አስፈራራብተኝ፤ እንትንክን አትመታም ...” እያለ ዝም ሲልለት ጊዜም ይበልጥ እየወበራ በበመሄድ በተሣፋሪ ፊት መሳደቡን ቀጠለ። መውረጃቸው ሲደርስ ግን ተሰዳቢው ሰውዬ ከመኪናው ቀድሞ ወጥቶ በርከከ በማለት ሌሎቹን እንዲለዩ ካደረገ በኋላ በአንዲት ጥይት ብቻ ደረቱን መትቶ ገደለውና እንደልማዱ ዕርቅ እስኪፈጠር ወደ ጫካው

ወረደ - ሊያውም በገጠሪተቷ ከተማ መሀል ለመሀል እየተንገራደደ። አናም ለማንኛውም “ሙያ በልብ፤ አንደበት ይጹም” በሚል ማሳሪያ ይቸኛዋ አንቀጽ ብትዘመዘም ምን ይመስላችኋል?

ከዚህ ከአፍ ልማድ ጋር በተያያዘ አንድ ሌላ ተከላሽ በአንድ ፍርድ ቤት ውስጥ ያደረገውን ደግሞ እንመልከት። ፍርድ ቤቱ በዚህ ተከላሽ ላይ የሦስት ወር አሥራት ይበይናል። ይህን ብይን ያደመጠውና ምናልባትም ፍ/ቤቱ በነፃ ያሰናብተኝ ይሆናል ብሎ የጠበቀው የዋህ ተከላሽ በንዴት ፎግልቶ “ለምን አንድ ዓመት አታደርገውም!” ሲል ያምባርቃል - በፍርድ ቤት ቀርቶ በሌላ ተራ ግንኙነትም የሚዘወተረው ልማዳዊው አንቱታም እዚህ ላይ መደፍጠጡን ልብ ይሏል። ዳኛውም ጊዜ አላጠፋም፤ “ፍርድን በፍርድ በማሻሻል ሂደት ተከላሹ ባመለከተው መሠረት ፍርዱ ከሦስት ወር ወደ አንድ ዓመት ተስተካክሏል” ይላል። አልከኛው ተከላሽም እጅ አልሰጠም። “አንድ ዓመት ቀርቶ ለምን ሦስት ዓመት አታደርገውም!” ይልና የፍርድ ቤት ዕድምተኞችን ባላቀና ባላቀቀም ሁኔታ በጠዘ ስሜት ይጮሃል። ዳኛውም አላሳፈረውም - “ፍርድን በፍርድ በማሻሻል ሂደት ተከላሹ በሰነዘረው የቀጣቱ ውሳኔ አስተያየት መሠረት ፍርዱ ከአንድ ዓመት ወደ ሦስት ዓመት ተዛውሯል፤ ፖሊስና ማረሚያ ቤት በተዋረደ ትዕዛዙን እንዲያስፈጽሙና እንዲፈጽሙ ሆኖ ፋይሉ ተዘግቶ ወደ መዝገብ ቤት ገቢ ይደረግ።” ብሎ ይበይናል። ይህ ነገር እውነት ነው፤ ቀልድ እንዳይመስላችሁ። ስለዚህ መጥኖ መደቆስን ማወቅ ተገቢ ነው። ምን፣ የት፡ለምንና በምን ሁኔታ መናገር እንዳለብን ካለውን መዘዙ በቀላሉ የሚነቀል አይሆንም። ቋንቋ ከመከራ የሚወጡበት እንጂ ወደመከራ የሚገቡበት ሊሆን አይገባም። ከልጆቻችን ጋር በምናወራበት የቃላት ምርጫና የአነጋገር ድምፀት ከዐዋቂዎች ወይም ከሥራ ኃላፊዎች ጋር አናወራም። አንዳንድ ሥነ ልሣናዊ የአነጋገር ልማዶች በቤትና በሠፈር እንዲሁም በቆሎ ጓደኞቻችን መካከል እንጂ ከዚያ ወጣ በሚል መድረክ አይሆኑም፤ ለትዝብትና አልፍ ሲልም ለውርደትና ለአፍ አላፊ የከሰ መዝገብ ሊዳርጉን ስለሚችሉ ጠንቀቅ ማለቱ አይከፋም። “የአፍ ወለምታ በቅቤ አይታሽም”፤ “በለፈለፋ በአፍ ይጠፋ”፤ “መታፈር በከንፈር”፤ “ነገር ከአፍ ሲያመልጥ፤ ፀጉር ሲመለጥ አይታወቅም”፤ “ከአፍ ከወጣ አፋፍ” ... እና የመሳሰሉ ወርቃማ ብሂሎች በሚነገሩበት ሀገራችን የንግግርን ደርዘ ማወቅ ለማንም ዜጋ የሠጹታ ብቻ ሳይሆን የግዴታ ግዴታም ነው።

School Jokes

(source: internet)

Mr. Clemenceau posted a sign in the classroom stating, "Because of a conference, Mr. Clark will not teach his classes tomorrow."

One of his smart pupils erased the "c" in classes. Aware of such student pranks, Mr. Clark then erased the "L."

Teacher: "If you had one dollar and you asked your father for another, how many dollars would you have?"

Vincent: "One dollar."

Teacher: "You don't know your arithmetic."

Vincent: "You don't know my father."

የነገር መመሳሰል ...

(በአንድ የገጠር ተምህርት ቤት የሒሳብ ትምህርት ክፍል ወቅት)

መምህር፤ በአንድ የበጎች ጎረኛ ውስጥ ሃያ በጎች አሉ። ከነዚህ ሃያ በጎች ስድስቱ ደምብረው ቢወጡ ስንት ይቀራሉ? አሰኪ ግዛቸው ጥክር።

ግዛቸው፤ ምንም ዓይነትም ጋሼ፤ መምህር፤ ወቸው ጉድ! ሒሳብ ከነጭራሹ አታውቅም ማለት ነው።

ግዛቸው፤ እርግጥ ነው እርስዎ ስለ ሒሳብ ብዙ ያውቁ ይሆናል። ስለበግ ጠባይ ግን እኔ አሳምሬ አውቃለሁ። ከበግ ጎረኛ አንዲትም በግ ደምብራ ከወጣች ሁሉም ተያይዘው ይነጉዳሉ እንጂ የሚቀር አንድም በግ የለም ጌታው።

*Teacher: 'Craig, you know you can't sleep in my class.'

Craig: 'I know. But maybe if you were just a little quieter, I could.'

* Stressing the importance of a good vocabulary, the teacher told her young charges, "Use a word ten

times, and it shall be yours for life." From somewhere in the back of the room, came a small male voice chanting, "Amanda, Amanda, Amanda, Amanda, Amanda, Amanda, Amanda, Amanda, Amanda, Amanda."

A new teacher, trying to make use of her psychology courses, started her class by saying, "Everyone who thinks you're stupid, stand up." After a few seconds, little Johnny stood up. The teacher said, "Do you think you're stupid, Johnny?" "No Madam," he said, "but I hate to see you standing up there all by yourself."

A school kid asks his teacher "Is it true that the law of gravity keeps us on Earth?"

The teacher replied, "Yes."

The kid then asked, "What kept us before the law was passed?"

Physics Teacher: "Isaac Newton was sitting under a tree when an apple fell on his head and he discovered gravity. Isn't that wonderful?"

Student: "Yes sir, if he had been sitting in class looking at books like us, he wouldn't have discovered anything."

A little girl came home from school and said to her mother, "Mommy, today in school I was punished for something that I didn't do."

The mother exclaimed, "But that's terrible! I'm going to have a talk with your teacher about this ... by the way, what was it that you didn't do?"

The little girl replied, "My homework."

The teacher of the earth science

class was lecturing on map reading.

After explaining about latitude, longitude, degrees and minutes the teacher asked, "Suppose I asked you to meet me for lunch at 23 degrees, 4 minutes north latitude and 45 degrees, 15 minutes east longitude...?"

After a confused silence, a voice volunteered, "I guess you'd be eating alone."

"Isn't the principal stupid!" - said a boy to a girl.

"Well, do you know who I am?" - asked the girl.

"No." - replied the boy. "I'm the principal's daughter." - said the girl angrily.

"And do you know who I am?" - asked the boy.

"No." - she replied. "Thank goodness!" - said the boy with a sign of relief and run away slyly.

Sylvia: "Dad, can you write in the dark?"

Dad: "I think so. What do you want me to write?"

Sylvia: "Your name on this report card."

A teacher wrote home to a student's parents:

"If you don't believe half of what he says goes on in school, then I won't believe half of what he says goes on at home either."

The teachers were being feted by a number of business groups in the neighborhood. At the end of his welcoming speech, the head of the Chamber of Commerce said, raising his wineglass, "Long live our teachers!!"

A voice in the back said, "On what?"

ከሌላ ጊዜ ለየት ባለ ሁኔታ በቤት ውስጥ ዝምታ ሰፍኗል። ሚስቱና ልጆቹ በያሉበት እንዳትተነፍሱ የተባሉ ይመስል ጭጭ ርጭ ብለዋል። ነገሩ ወደው አይደለም። ያ በቤት ውስጥ ያስለመድኳቸው ቀልድና ፈገግታ ቀርቶ አኔም እንደ ውሻ ፀጉራ ቁጭል። እየጨመረ በሚሄደው መቀቱ ምክንያት ላቤ ይንቸፈቸፋል። በአጠቃላይ ዘላ ልተገመር የተዘጋጀች አራስ ነበር መስያለሁ። ጨዋታዋን እንጂ ጠቤንስ አያድርስ። ይህ ነው ቤተሰቡን ፀጥ ረጭ ያለኝው።

ባለቤቱ በለሰለሰ ድምፅ፡ "እራት ቀርቧል" አለች። በቀጣ "አልበላም!" ሆነ መልሷ። አሁን ለመበላጨቱ በቂ ማረጋገጫ ለጠሁ። ትንሽ ይብረድለት ብላ ነው መሰለኝ ሹልክ ብላ መኝታ ቤት ገባች።

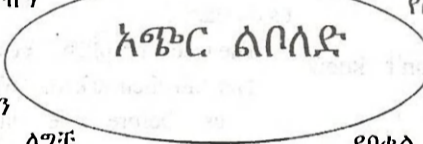
ግድግዳው ላይ ያሉትን የጌጣ ጌጥ ዓይነቶች ዐይኔ ይቃኛል። ግን እንዳለፉት ጊዜያት ምንነታቸውን አላጠናቸውም። እንዲያው ዐይን ማንከራተት ባቻ። የሚያበርዱልኝ እየመሰለኝ በዙሪያዎ ያሉትን ዕቃዎች እያነሳሁ ብፈጠናጣቸው መንፈሴን ደስ ባለው። በመጠኑም አይምሮዬን በትክክል ማዘገዝ እየተላኝ ነው። በዚህ ሁኔታ ብዙ ቆየሁ። ትንሽ መለስ ሲልልኝ ግን እቤቱ መሆኔ ታወቀኝ። በዚህ መሀል አልፎ አልፎ ከት ከት በዬ እስታለሁ። ሚስቱና ልጆቹ አራጭቀው ይመለከቱ ኖሮ ባለቤቱ "የዛሬውስ ሌላ ነው" ስትል ከጆሮዬ ጥልቅ አለ። "በደ፣ አብዳል በደኝ!" አልኩና ፎክርኩ። ነገሩ አሁያውን ፈርቶ ዳውላውን እንዲሉ ሆኖ

በደደር ...

ካሣ ዘለቀ፤ የሕ/ግንኙነት ባለሙያ

የብስጭት ማብረጃ ላደርጋት መቃጣቱ ውስጠን እየተለማኝ ነው። ግን ዳግመኛ ድምፅ አልተሰማም።

"ዘራፍ!" ብሎ እንደሚጮክር ጀግና ፈጥኝ ከመቀመጫዎ ተነሳሁ። ጉዞዎ ወዴትም አልነበረም - "ለተበላጨ መጠጥ መድኃኒት ነው" የሚል ፊዘኛ አባባል ትዝ አለኝና ቤት ያፈራውን ለመገንጨት ነበር። ተመኝቼም አልቀረሁም፤ ከአንገቱ ትንሽ ወረድ ያለለትን ቀንዶ በረጅም መለኪያ ተያያዘኩት። ቀድሞ ሦስት መለኪያ ስቀምስ ሰማይ ምድሩ የሚዞርብኝ

ስድስቱን መለኪያ ለግቼ ሰባተኛውን ስቀዳ "አሁንስ ስትሞት አላይም!" ብላ ጠርመሱን ከነመለኪያው ድንገት ቀምታ ይዛው ወደጓዳዎ አፈተለኩኝ። በስነር መንፈስ "ቆይ አንቺ ሞሽላቃ አገኝሻለሁ!" ብዬ አገኘሁት ቦታ ዘፍ አልኩ።

እንቅልፍ በያሽልበኝ ብዬ ሶፋው ላይ ጋደም ልል ከተቀመጥኩበት ስነሳ፤ መንፈሴ ከሁለት ተከፈለ። "ምነው? ወንድ አይደለህም እንዴ? ይህን ያህል ጥቃት ሲደርስብህ ዝም ብለህ ትቀመጣለህ? ቶሎ በል! ሌላ መሣሪያ ባይኖርህም ቢላዎም እኮ ልብ ካለ መቶ ያሰራል። ቶሎ በል! አልማዝ ቤት የዘወትር ደንበኛ ነው። ሃድና ጨጓራውን አስታቅፈው" ሲል ጆሮዬ ላይ አንዳች መንፈስ ደወለብኝ። በዚህ ጊዜ ነበር የመኝታ ቤት በር እንደ ፈንጂ ድምፅ እስኪያስተጋባ በርግጅው የገባሁት። "እረ በስመ አብ በል አንተዬ! ምነው

አመመህ እንዴ? እስቲ አረፍ በል" ስትለኝ "ዘወር በይ ሴትዮ" አልኳት። ሁለት ስለት ያላትን ቢላዎ ከትራሰ ሥር አውጥቼ ፈትለክ አልኩኝ። እሷ ትጮኸለች - ልይቱም ይንጫጫሉ። እርምጃዬ ግን ፈጠነ። እንደ ሶም ሶማም አልፎ አልፎም እንደሩጫም እየቃጣኝ ነው። ለነንስ ባለቤቱ ሰፈሩን በኡኡታ አስተጋብታው ኖሮ የሰፈሩ ነዋሪ ወንድ ሴት ሳይል በሶስቱም አቅጣጫ በሚወስደው መንገድ ተሯሩጠው ከበውኛል።

የሰፈሩ አዛውንት አቶ ኃይሌ "ምነው አቶ ጌታቸው? እረ ነውር ነው!" ብለው ሲጠጉኝ የሠፈረብኝ የበቀል ስሜትና የመጠጥ መቀት ድፍረት እየሰጠኝ "አንድ ሰው እንዳይጠጋኝ! ውርድ ከራስ!" ብዬ ደብቄ የያዝኩትን ጨቤ ላጥ ሳደርገው ለወሬም ለግልግልም አሰፍሰፎ የነበረው ፕሰፊሩ ሐዝብ ሁላ እየበረገገ መደናበሩን ተያያዘው፤ ጨለማውም ድቅድቅ ነበረና ድንጋይ ሲያደናቅፈው አዳሚ እየወረደ ሲዘረር ምን ልበላቸሁ በሚዳው ያልተሰበሰበ የጤፍ ነዶ ይመስል ጀመር።

እኔ ለመሸሽ እንጅ ማንንም ለመውጋት አልነበረም። ግን የተጋደሙትን ለማለፍ ስጠጋቸው "ዞር በሉ .. ዞር በሉ...ሰውዬው ጤነኛ አይደለም፤ አንድነት ሊያርደን ነው" ብለው ኡኡታቸውን ሲያቀልጡት ሰፈር ውስጥ የውጪ ጠላት የገባ አስመሰሉት። ጨኸቱን የሰሙት የቀበሌ አብዮት ጠባቂዎች አሰፍሰፈው ከተፍ አሱና "እጅ ወደላይ!" አሉኝ። ባለቤቱ ያለቀልኝ

መስጊት ላንቃዎ እስኪሰጠው ለሌሎችም አቀላጠችው። ከዚያም ዘልላ ከአንዱ የአብዮት ጠባቂ ላይ ስትከመር ወገኗን በያዘው ጠባቂዋ ሠደፍ መትቶ በጀርባዋ ዘረራት።

ምትን የተመነሁት በውነቱ ያን ጊዜ ነበር። የባለቤቱ መመታት የፈጠረበት ድንጋጤና የምሽቱ ቀዝቃዛ አየር ተደማምረው የመጠጠን ኃይል ቀነሷል። አዎን፣ የስውነቱ ሙቀትና የአንጎሌ የመጠጥ መናፈል እንደሚተነፍስ ጉማ ቀስ እያለ ሲሟሽሽ ይሰማኛል። ደጋግሜ "ግደሉኝ! ግደሉኝ!" አልኩ። ግን ማን ደፍሮ ይተኩስ። ገላጋይና ወራ አዳማቂው አካባቢውን የደራ ገበያ አስመስሎታል።

ገዛ ሙደቱ ቀበሌ መሆኑ ቀረና ወደ ስድስተኛ ፖሊስ ጣቢያ ሆነ። እኔም ሆኑት ባለቤቱ አንድም ቀን ሰፈር በክፉ አንስቶን አያውቅም። ለዚህ ነው ሁሉም ጉድ እያለ ከየቤቱ ነቅሎ የወጣው - እጅጉን እየተደመመ።

ከምርመራ ክፍል ጥቂት ቃላትን እንደወረወርኩ "የት አለ?" ስትል ቃላትን ሰምቼ ቀና አልኩ። ግንባርን በፋሻ ተጠቅልላና ሰዎች ግራና ቀኝ ደግፈዋት ባለቤቱ እያዘገመች ወደ ውስጥ ስትገባ አየሁቀት። "አየ ጉድ! እኔ ሌላ እጉዳለሁ ስል ሰባለቤቱ ተረፈ!" ስል አስብኩ። ግን አልተናገርኩትም። ትኩረት ጠቆሜ አየሁቀት፤ እሷም አየችኝ። ዕንባዬ በዐይኔ ሞላ፤ የዐይኖቼን ክትር በመጣስም ተዘረገፈና በጉንጮቼ ቁልቁል ፈሰሰ። እንደምንም ጠቆሜ ግምባሬን ከምትር አደረኩ። ዕምባ ማፍሰሱን አል ቀጠልኩም። ጥቃትም መሰለኝ፤ መርማሪው በሁኔታችን ልቡ ስለተነካ "አስቀምጧት!" አለና ካቆመበት በመቀጠል፣ "ከዚያስ?" አለኝ። ቀጠልኩ - "በሥራ ደክሜ ስለነበረ ካለውትሮዬ ከምግብ ይልቅ መጠጥ አሰኝኝ። ሁሉን መሰከያ የጨረሰኩ እንደሆን ኃይኛም ሆነ

በመጠጥ አካባቢ የሚያውቁኝ ጉድ ይሉ ነበር። ዛሬ ግን የገፋፋኝን አላውቅም አምስት መለኪያ ቀንደ ጠጥቼ አላረካኝ ስላለ ስድተኛውን ስቀዳ ባለቤቱ ስትቀማኝ ትዝ ይለኛል። ከዚህ በኋላ አሁን እዚህ መኖሪን እንጂ ሌላ ነገር አላስተዋልኩም "በዬ ቃሉን ሰጠሁ። ለመርማሪው ነገሩ ከባድ አልሆነም። የጨቤቱ ነገር በግርግር ጊዜ ማን እንደ ወሰዳት አላውቅም - የውሃ ሽታ ሆናለች። ለኔ ግን መጥፋቷ በጅቶኛል። ከኔው ጋር ብትኖር ኢግዚቢት ሆና ወንጀል ታበዛበኝ ነበር። የጣቢያው አዛዥ ምርመራው ቀርቦላቸው በጥምና ከተመለከቱ በኋላ እንዲሁ በሞቅታ ግርግር ለመፍጠር እንጂ ጠና ያለ ነገር ስላላዩብኝ ዋስ ጠርቼ ለሚቀጥለው ቀን እንድቀርብ ለቀቁኝ።

ከምሽቱ አምስት ሰዓት ተኩል ሆኗል። ዘመንገጽ ጠል ጠል ከሚሉ ውሾችና ኃይለኛ ንፋስ እንደሚያወዛውዘው ዛፍ ጉምብስ ቀና እያሉ ከሚወሰጋገዱ ጥቂት ስካራዎች በስተቀር አካባቢው ፀጥ ብሏል። ሰዓት እላሬም በመቃረብ የሰው ርምጃ የጠላትን ጦር ድባቅ ለመምታት የታዘዘ ሠራዊት ይመስል ነበር።

አይደርሱ የለምና ስፈር ተደረሰ። እንቀልፋን አጥቶ ቀጥሎ የሚሆነውን ባልተለመደ ጉጉት ሲጠባበቅ የነበረው የሰፈር ሰው መሽራ ለማየት የወጣ ይመስል በየበሩ ቁጭ ይመለከታል። ወደ ቤት ስንገባ ወራ የጠማውም ያዘነውም በአንድነት ጠባቢን ሳሎናችንን አስጨነቋት። በድካም መንፈስ "አመለግናለሁ።... በሉ አሁን መሽቷል ሃዱና ዐረፍ ዐረፍ በሉ፤ ነገ እንጫወታለን፤ ዘመድ አያላጣችሁ ወገኖቼ" ብዬ ሁሉንም አሰናበትኩ።

ጽዮን ተገፍትራ ስትወድቅ ግምባሯ ላይ የደረሰባት አደጋ ከባድ

ቢሆንባትም ብስጭቱን ለማወቅ ስለፈለገች የታመመች መስላ ለመታየት አልፈለገችም። "ለመሆኑ በጤናህ ነው ወይስ ጠላት አፈራህ ሆይ?" ብላ በለሰለሰ አንደበት ጥያቄዋን አቀረበችልች። ጫን ያህል ተነፈሰኩና "የጠላትስ አንድና ሁለት አለው?" ስላት፣ "እሱን ተወው?" አለች ቆጣ ብላ #አንዲያው ወግ ይደረሰኝ ብለህ ይሆናል አንጂ ከሆድህ በቀር ምን ጠላት አለህና!" ብላ የሆህቱንና ከስው የማልደርስ መሆኔን በእግረ መንገድ ገለጠችልች። "እባክሽ ተይኝ። ነገር እኮ ፈልገሽው ሳይሆን አንዳንዴም ፈልጎሽ ይመጣል። ይልቁስ አሁን ተይኝ መሽቷል እንተኛ፤ ነገር አትቆስቆሽብኝ" አልኳት - ብስጭት የተሆሀደው ፈገግታ እየመገብኳት። "ተኛ፣ ማን ከለከለሁ። ግን... አስቲ እንዲያው በምታምነው በቁልቢው ይዠገላሁ ንገረኝ? ምንድነው አንዲህ ያሳበደህ? ያለውትሮህ በውድቅት የሰው መሣቂያ ያደረግክኝ ምን ነክቶህ ነው?" ስትለኝ ብዙም አላመነታሁም። ብቻ እጅን ወደ ኪሴ ወርወር ሳደርግ ዐይኗ አብሮኝ ኪሴ ውስጥ ገባ። "ይኸውልሽ አንብቢው" ብዬ ከአለቃዬ የተጻፈልንን የሹመት የሚመስል ግን የውሽት ደብዳቤ አልኩና ከጠረጴዛ ላይ ወረወርኩላት። ቀልጠፍ አለችና ሌላ የሚሻማት ሰው ያለ ይመስል ከመቅጽበት ላጥ አረገኸውና ገለጥ ስ ታ ደ ር ገ ወ ፣ ቁጥር.....

ቀን.....
በ.....

ለአቶ ጌታቸው አበበ፣
በ መ ሥ ሪ ያ ቤ ታ ት ን ባገለገሉባቸው ጊዜያት ያሳዩት የሥራ ቅልጥፍና ከጥሩ መግባባት ጋር ተመዝኖ ከ..... ጀምሮ በሚያገኙት የወር ደመዝዝ ብር 347 ላይ ብር 23 ተጨምሮ ብር 370 እያገኙ ድራዳዋ በሚገኘው መ/ ቤታችን ይህ ደብዳቤ ከደረሰዎት ቀን

ጆምሮ በአስቸኳይ ሄደው ሥራዎን እንዲጀምሩ አሳስባለሁ።

“አይታዩም ትቅደም”

መሐመድ አብዱ ዋና ሥራ አስኪያጅ

ጽዮን አነበበችና ለጥቂት ሴኮንዶች አንጋጣ ጣራ ጣራውን ተመለከተች፤ እኚያን የሚያማምሩ ዐይኖቿን ከወዳያ ወዲህ ስታንገዋልላቸው የመርፌ ቀዳዳ በሚመሳሰሉት ዐይኖቿ ትኩር ብዬ ሳያት ከትኩት ብላ ሳቀችና ቁታዳያ ለዚህ ነው ይህ ሁሉ ትርምስ! ሹመት ያዳብር ተብሎ ይዘፈን ነበር እንጂ የአዋዜ ቅል እስከመለል ግንባሬን ላፈሙዝ ያስዳረከኝ ለዚህ ኖሯል?” መልሷ ይህን ይምስል እንጂ በውስጧ መበገንገኗ ይታዩኛል። የደም ሥራ በግምባሯ ላይ ተወጥሮአል። ቢራመዱበት ያደናቅፋል። ግን ብስጭቷን አፍና ያዘችው.....

“ታዲያ ምን ይመስልሻል ሹመቱ ጥሩ ነው አልሸኝ?”

“አልወጣኝም!” አለችና። ዝምታ ዋጣት። “አህሳ?” አልኳት። እናቱ መራቱ ይቅለላትና አንድ ጊዜ እንዲህ ብላ አጫወታኝ ነበር። በዘመናችን ሽፍቶች ቆንጆ ሚስት ያለቸውን ወንድ ይፈልጉና እሽ ካለ በስላም። እምቤ ካለ በኃይል ይነጥቁት ነበር። ታዲያ አንዱ ቆንጆ ሚስት እንዳለችው ያዩና ጨለማ ለብሰው አንድ ሌሊት ድንገት ከተፍ አሉበት። እሱም ተራው እንደ ደረሰ ዐውቆ ግቡ ብሎ አስተናገዳቸው። ከዚያም “ወንድም! ይህች ሴት ሚስትህ ናት ወይስ እህትህ?” ብለው ይጠይቁታል። እሱም “ኸረ እህቱ ናት” ይላቸዋል። “ታዲያ ብንወስዳትስ?” ሲሉት “ምን ቆርጦኝ ኔታዬ!” ይላል። እነሱም ወዳያውኑ ይዘው መስሰ አሉ። ከሄዱ በኋላ ምን አለ መሰለህ።

በአገር እኛር ብዬ ልጅ አሳድግ ብዬ ከብት እንዳ ብዬ ለባል ስጠሁ ማስቲን

እህቱ ናት ብዬ። አለ ይባላል። እኔም ትንሽ ነገሩን አስተዋልኩና “ታዲያ ይሄ ታሪክ አሁን እኔ ላይ ከደረሰው ነገር ጋር ምን ግንኙነት አለው? አልገባኝም። አንቺን ይፈልጋሉ ማለት ነው?” ስላት “እንዴት ተረጎምከው?” አለችኝ።

“ሽፍታው አለቃዬ። ጠመንጃው ደብዳቤው። ሴትዮዋ አንቺ” ብዬ እራሴን እየነቀነኩ መለስኩላት።

እንዲያው ያመጣችው ተረት አስገርሞኝ የላየ ላይ ይህን አናገረኝ እንጂ ከዘመነ ለይሱሱላ ትዳር ከያዙት ሴቶች የማላወዳድራት ከሁሉም ነጥራ የወጣች ለመሆኗ ቅንጣት ያህል አልጠራጠራትም።

“አዬህ!” አለችኝ ትንሽ ትኩር ብላ ከተመለከተችን በኋላ። “እንተ በዩነብርሰቲ የማታ ትምህርትህን እንድታቋርጥ & በአለህ የሥራ ሁኔታ ነገ በትምህርትህና በችሎታህ በልምድህም ተሻሽለህ ቦታቸውን እንዳታስለቅቃቸው ሆን ተብሎ የተፈጸመ ሄራ ስለሆነ ሌላ ሥራ ፈልግ፤ ካልተገኘ ግን ብታንሰም የእኔን ደሞዝ እያበቃቃን ሥራ እስከታገኝ እንደነገሩ እንኖራለን። የጀመርከውን ትምህርትህን ግን በአንድ ልብ ተክታተል። ስለዚህ አርፈህ እቤትህ ቁጭ በል” ብላ አጽናናችኝ።

ብዙ ተወያየን። የብስጭት ጉዳይ ሆኖ ነው እንጂ ዶሮ ከሙኸ ቆይቷል። ቁታችሁ ተኝ” የማል ደወል በየገለፍችን ማቃጨል ከጀመረ ቆይቷል። ለኔ ስትል ነው እንጂ እሷ ስ ፊ ሪ ፍ ት እንደሚያስፈልጋት ግምባሯ እኮ ኮትቻ መሬት ይመስል አፈንግጧል። የዕንቅልፍ ማጣት ስቃይዋ ስለተሰማኝ እጂን ያዘ አድርጌ ወደ መኝታ ቤት አመራሁ።

ለስሙ ጋደም ልበል እንጂ እንቅልፍ ፍጹም በዓይኔ ዝር አልል አለ። አዎን፤ ድሮውንም አንድ

ብስጭት ከገባኝ እንደ በርሜል ስንከባለልና ስገላበጥ ማደር ነው። ብቻ በድንገት አንድ ነገር ትዝ አለኝ። ባለቤቴ አብቃቃዋለሁ ያለችው ደመወዝ ገና አለየለትም። ሁለተኛ ወሯን መጨረሷ ነው። የሙከራ ጊዜ አላለፍሽም ቢላትስ? ተቀማጭ ገንዘብ የለንም። እነዚህን ሶስት ልጆች ምን ይውጣቸዋል? ይህ ራሱ ሌላ ጭንቀት ፈጠረብኝ። ግን የራሱ ጉዳይ ባወጣ ያውጣው። በውሳኔዬ አጸናለሁ። ይህንና ሌሎችንም የሀሳብ ጉልቶች ለማናረስ ሳወጣ ሳወርድ የንጋትን መምጣት የሚያበስሩ የወፎች ጫጫታ ከዚህም ከዚህም አስተጋቢ...

ባለቤቴም ብድግ ብላ ተነስታ ወደቢሮ ለመሄድ ተዘጋጅ ጀመር።

“እንዴ! እንዲህ ግምባረ ቦቃ ሆነሽ ቢሮ ልጅሄጂ ነው?” ስላት “አዎን፤ ቢሆንም ባይሆንም የተንኩሉን ምንጭ ወሬ አሻትታለሁ።”

“ምን ሆንሽ ቢሮሽ?”

“የቆመ በረት ወደቀብኝ ነዋ!” ብላ ተሰናብታኝ ከመውጣቷ በፊት በተኛሁበት ፀጉሬን እንደሆነን ልጅ አሻሽታ “አይዘህ ሀሳብ አይግባህ” ብላ ግንባሬን ሳም አድርጋኝ ወጣች።

እኔም በሃሳቤ ፀንቼ & ወደ ተዛወርኩበት ቦታ ሳልሄድ አንድ ወር አለፈ። በመሥሪያ ቤት በኩል ሥራ ላይ ያልተገኘሁ ስለመሆኔና የተለመደው “እስከዚህን ቀን ካልተገኘ በፈቃድዎ ሥራ እንደለቀቁ ተቆጥሮ...” ምናምን ምንትስ የሚባል ማስታወቂያ ወቅቱን እየጠበቀ ወጣ። እኔ ግን ወይ ፍንክኝ! የት እንዳለሁም በጭራሽ ፍንጭ አልስጠሁም።

“ያደቆነ ስይጣን ሳያቀስ አይለቅም” እንዲሉ ከመጨረሻው ውሳኔና ስንበት በፊት ነገሩ ቤቴ ድረስ መጣ። እኔም እስከመቼ ድረስ

ከእንጆራዬ ተደብቄ እኖራለሁ ብዬ አንድ ቀን ቢሮ ብቅ አልኩኝ። "መጣህ?" አሉኝ አለቃዬ ... "አዎን መጣሁ... ነገር ግን እተባለው ቦታ ራሃዬ ካልሆነ እኔ አልሄድም" ከማለቱ ሰውዬው የዛቻና የዘለፋ ማስፈራሪያውን እንደ ሐምሌ ዝናም ያወርደብኛ ጀመር። ታዲያ ምን ያደርጋል። በሽታዬን ቀሰቀሰውና ያለ የሌለ የሰድቦ ከረጢቴን ፈትቼ አርከፈክፍኩበት። ነገሩ ይብስ ተካረረ። ድንገት ሳላሰበው እጄ ከሲጋራ መተርኮሻ አረፈና ከምንገዜው እንደወረወርኩት ያወቅሁት አፍንጫውና አፋ በደም ተነክሮ ስመለከት ነው። ገላጋይ ገባ። እንደገና ጣቢያ ተወሰድኩ። ወይ ዕድሌ!

ምርመራው በየተራ ይካሄድ ጀመር። የባላጋራዬ ተራ ደርሶ በቅደም ተከተል ለጥያቄዎቼ መልስ ሲሰጥ ሰረቅ እያረኩ ስመለከት አንዷ የፊት ጥርስ በራ ሄዳለች። ያን ሳይ "አለቀልኝ!" አልኩኝ። ነገሩም እንደሚጠነክር ተገነዘብኩ። ያሰብኩትም አልቀረም፤ ሁሉም ሆነ።

ከአጥሩ ክፍ ብለው ግራና ቀኝ በተሰፋ ጉጆ መሳይ ቤቶች ውስጥ ከወገብ በላይ የሚታዩ ዘበኞች አጠር አጠር ያሉ አውቶማቲክ መሣሪያ አንግተው በግራና በቀኝ ቦታ ቦታቸውን ይዘው ይታዩኛል። "ተረኛ! ተረክበን፤ እንቸኩላለን"። የቸኮሉ የመሰሉት ሌሎች እስረኞችን ለማምጣት እንጂ ለሌላ አልነበረም።

"ማነህ ጉልላት፣ ይህ እስረኛ የተመደበው ከናንተ ጋር ነውና ቦታ ስጠው።" አለና ለተረኛ ዘብ አስረክበኝ።

ከዚያም አጥፍጥፍ አልኩና ግድግዳውን ተጠግቼ እጆቼን ከጉልበቱ ላይ ግራና ቀኝ አጣፍቼ ጭንቅላቴን ደፋ አድርጌ እተክዝ ጀመር።

የቤቴን ደጃፍ ረግጬ ...

ልጆቼን "ደህና ዋሉ፣ አሁን መጣሁ" ብዬ ከወጣሁ ይኸው ሶስት ቀናት አለፉ። ባለቤቴ የሥራና የእንጆራ ጉዳይ ካልሆነባት በስተቀር ለሦስት ቀናት ቀርቶ ለአንድ ደቂቃ እንኳ ስትለዩኝ ይጨንቃት ነበር። አሁን ግን ... ታማ ይሆን? ወይንስ እሷም እክል ገጥሟት ይሆን ወይስ ያለሁበት ጠፋት? እኔ ወንጀለኛ ተብዬ፤ ከሳሼ የአዋዜ ቅሬ መስሎ ከመሥሪያ ቤት ግቢ ስንወጣ፤ ግማሹ "ወይ አጋጣሚ!" ሲል፤ ሌላው "አስይ! አንጅቴ ጨሶ ነበር እንኳን ይህን መጥፎ አለቃ አቀመሰልኝ! ገሽ!" እያሰ ነበር በዐይኑና በእጅ ሰላምታ የሸኝኝ።

ጸዮን የኔን ሁኔታ መስማት አለባት! በእርግጥ መስማት አለባት። አይ፣ ላትስማም ትችል ይሆናል። ብዙ አሰብኩ ተጨነቅኩ... ብቻ የራሴ ብሶትና ለቤተሰቤ ያለኝ ናፍቆት ተደራረበና በአንድ ጊዜ አዕምሮዬን አናወጠው። ከብስጭቱ ብዛት የተነሳ ምንም ያልበደለኝን ግድግዳ በጭንቅላቴ እቀጠቅጠው ያዝኩ። አካሌ መሆኑን ዘንግቼው አልነበረም። ብስጭቱ ይበርድልኝ እንደሆነ ብዬ እንጂ። ያም ሆነ ይህ ሰጊዜው አልተሰማኝም።

ከዚያም አንድ እስረኛ ምስጢር እንዳለው ሰው እየተንፋቀቀ ጠጋ አለና፤ "ሰማህ ወንድም፣ እኛም ስንገባ እንዲሁ ነበርን። አይዞህ አትበላጭ፤ ቀስ ብለህ ትረሳለህ። ወንድ ልጅ እኮ ብዙ ፈተና ካልቻለ ምንን ወንድ ሆነው። ይልቅስ የቤታችንን ደንብ ልንገርህ" አለኝ። "... እሺ... እሺ ምን ክፍቶኝ አልኩኝ።" "ጠዋት ጠዋት በተራ ሽንት መድፋት፣ በየተራ ቤት መጥረግ።..." ይህ ሁሉ ሲነገረኝ አንገቴን እንደ ደፋሁ ነበር። "ጥሩ ነው፣ ሁሉንም አደርጋለሁ" አልኩኝ።

እንዳይነጋ የለም ነጋ። ሐሳብና ብርድ ሲያጨማድደው ያደረውን ሰውነቴን ቀስ በቀስ የምታፍታታው

ፀሐይ ተፈጥሮዋዊ ብርሃን ለክፋውም ለደጉም ሰው እኩል ልትሰግስ እጆቼን ዘረጋች። ጣሪያው ላይ ባለችው ጠባብ ቀዳዳ "ድርሻህ ይህ ነው" የምትል ይመስል በትንሹ አቀበለችኝ። እሷንም በደዬ ይሆን አልኩኝ በሆዴ። አገንብሼ መሬቱን ዕቃ እንደጠፋብኝ ከወዲያ ወዲህ እጫጭረዋለሁ።

ድንገት ቀና ስል እስረኞች ባወጡለት ቅጽል ስም ጨቡዴ እየተባለ የሚጠራው ዘበኛ አንዲት አጠር ያለች በትር ይዞ ብቅ አለ። ጨቡዴ መጥፎም ይሁን ደግ ነገር ይዞ ሲመጣ ፈገግታ የዘወትር ተግባራ ነው። ጨቡዴን እስረኞች ሁሉ ይወዱታል፤ እንደ ጥሩ ጓደኛም ነው የሚመለከቱት። እስረኞችን የሚመለከተው በርሀራሄና በፍቅር ነው፤ ሲመጣበት ታዲያን አይጣል ነው ይባላል - እኔ ግን ያየሁበት መጥፎ ነገር የለም። አጠቃላይ ጠባዩ ገራገር ነው። በዚህም ምክንያት ለምን ጨቡዴ እንደተባለ ሳስበው ይገርመኛል።

ጨቡዴ አስፍሶ ስፈው የተጠጉትን ሁሉ "ዞር በሉ እስኪ፣ የመጣሁት ለሥራ ነው" አለና ሌሎቹን በተነና "ጌታቸው አበበ!" ሲለኝ ቀልጠፍ ብዬ "አይት!" አልኩኝ። በአንዴ ብዙ ሀሳቦችን አወጣና አውርድ ጀመር... "ባለቤት መጣች? ልፈታ ይሆን?... ሌላም፣ ሌላም... በሴኮንድ ውስጥ የሃሳብ ውጣ ውረድ አንገላታኝ። ልቤ በጋይል ይመታ ይሁል። "ጌታቸው የሚባል እስረኛ የለም እንዴ? የትኛው ነው?" ሲል ሲቃ በያዘው አንደበት "አረ አለሁ፤ እኔ ነኝ" አልኩት። ጨቡዴም "ታዲያ አትስማም አንዴ... በል ዘመድ ይፈልግሃል" አለኝ። አላመንኩኝም። ከደስታ ብዛት ልቤ በጋይል ይደልቅ ያዘ... ረሃብ ያጠወሰውን ደረቱንም በጥሶ ሲወጣ ትንሽ ቀረው... ባለቤቴ

... የልጆቹ አካላት ውድ ባለቤቱ መጥታለች። እርሷ ተመስገን አምላክ! ብዬ ላነጋግራት ከግርግሙ ወጣ አልኩኝ።

እስረኛ ጠያቂው ለጥምቀት የወጣ ምዕመን ይመስላል። ሆኖም በዙም ሳለቆይና ክፍረቶችን ባለቤቱ ጋር ጥቂት እንደተነጋገርን በተሰራ እንደመለሰ ታዘዝኩ። አሁን ኑሮአችን ሩቅ ለሩቅ መሆኑን - እኔ እዚህ እሷ እዚያ ማዶ መሆናችንን ... በቻ በመሆናችን ገደል ለማበጀት የሚጥር ሰው እንዳለ ለመግለጽ ነው መሰለኝ ልትለዩኝ ስትል "ኔት በርታ! አይዘህ! ፍንጭ ተገንቷል ይባላል። ቻው! ቻው!" ብላኝ ሄደች። ድጋሚ የማያ አልመሰልህ አለኝ።

"ምነው ትንሽ በቆየኝ" አልኩ በሆዴ። መምሽት አይቀርም መሽ። ከታላሪ ዳደኞቹ ጋር ብዙ ስንጫወትና ስንቃለድ አመሽንና እኩል ሌሊት ገደማ ተኛን። የኔስ መተኛት አይበለው ... እንዲሁ ሲያቃጠኝ ነው ያደርኩት... ጠዋት አንድ ሰዓት ገደማ መኪና ውስጥ አስገቡንና ጉዞ ሆነ። ወዴት እንደሚወስዱኝ ማወቅ ቀር መገመት አልቻልኩም።

"ልጄታ ይሆን?" የለም። ይህ እንኳ የሚታሰብ አይደለም። ታዲያ የት ነው? ፍርድ ቤት እንደሆን እስኪበቃኝ ድረስ አትቶ በቅርቡ ፍርድን አከናንቦኛል።

ለጌታቸው ቀነ ቀጠሮ አትሰጡ የማል የግል ደንብ የወጣልኝ ይምሰል እንዲያውም በአፋጣኝ ነበር ውሳኔ የተሰጠኝ። ጭንቀቱ ለባለቤቱና ለልጆቹ ነበር እንጂ እኔስ እወጣለሁ። አሁን... ምን ይባላል በጥዋት የት ነው የሚወስዱኝ? ባለሁበት ባለቤቱ ትዝ አለችኝ። ችግሯም ታየች። "ልጆቹ ራብን ቢሏትስ? ልትበደር? ማንስ አምኖ

ብድር ሊሰጣት? የያዘቻት ሥራም ከቁም ነገር ተቆጥራ ከሥራ ከዚያቸው በያፈናቅሏትስ?" እያልኩ ሳወጣ ሳወርድጸ አይዘህ ነቃ በል! ሴሎኝ አለ እሼ። አልኩኝ። ጉዟችን ከየት እንጂ ወዴት እንደሆነ ሊገባኝ አልቻልላለም። "የቤትህ አቅጣጫ ይህን መስመር ቀጥታውን አይደለም?" አለኝ አንዱ አጃቢ። "አዎን ጌታዬ!" አልኩኝ። አሃ! አሁን ገባኝ፤ ቤቱ ውስጥ አንድ ችግር እንዳለ ተገነዘብኩ። ወደ ቤት መሄድ ለምን አስፈለገ? ለፍተሻ ወይስ ፍንጩን አዝላ የመጣችው ደበዳቤ ውጤት። አይደለም አይደለም፤ አቃቤ ሕጉ እንደመጀመሪያ ጥፋት አድርጎ ላቀረበው የባለቤቱ የግንባር ላይ ምልክት አጥብቆ ሲከራከረኝ የነበረውን በይግባኝ እንደገና ለማየት መሆን አለበት። ቢሆንስ እሷን ማስወሰድ ሲችሉ ለምን እኔ? ከዚህ ውጭ ሊሆን አይችልም። እያልኩ በሀሳብ ማዕበል ብዙ ተንገላታሁ። ለገዜው የሆነውንም ረሳሁና እነዚያ የድሮ ዳደኞቹ ትዝ አሉኝ። አንድ ቀን እንኳ አልጠየቁኝም። ታዝቤያቸዋለሁ። "አሁን ቤት ስደርስ ጽዮን የጉንጮቹን መሰርጉድ የዐይኖቹን መገደገድ ስታይ በዕንባ ብቻ የምትወጣው አይመስለኝም። እነዚያስ እንወድሃለን ይሉኝ የነበሩት የስፈር ሰዎች የት ገቡ? አሁን እቤት ሊጠይቁኝ ቢመጡ ቀና ብዬም አላያቸውም። አዬ! የዘመኑ ሰው፤ ዐይኑን በጨው ያጠበ ነው!" እያልኩ ሳውጠነጥን ከሚወስዱኝ ሰዎች አንደኛው "በአሥራ ሁለት እንድትመስሉ" ሲለኝ "ከቤተሰቤ ጋር ስጫወት እንድውል አስበው ይሆን?" ብዬ ገመትኩ፤ ብቻ መላቅጡ የጠፋ ነገር ሆነብኝ።

ስንል ከቤቱ ፊት ለፊት ድንኳን ተተክሏል። ሰዎች እጅብ ብለው ቁመዋል። የገብረቤት ወይስ የኔ ጉድ! ልቤ ልትወጣ ደረሰኝ፤ አንዳት ነገር ዐይኖቼን ሸፈነኝ፤ በእጆቼ መላልሽ እያሻሽሁ አየሁ... ግን ለጉድ የተፈጠሩት ዐይኖቼ ድግኳኑን ነቅለው ሌላ ሰው ቤት ደጃፍ ሊያደርጉት አልቻሉም።

ስንቃረብ "በል መቼስ መበርታት ነው..." ሲሉ ብቻ ምን እንደሆነ አላወቅሁም፤ ጨካኝን ለቀቅሁሁት። አልቃሽ አሰፍሽ፤ መጣ። "አማምዬን ተነጠቅን!" እያሉ ልጆቹ መጥተው ከአንገቴ ሲጠመጠሙና "አማዬ! አማዬ!" እያሉ ሲያነቡ የባለቤቱ ሞት መሪር ሐዘን ምን ገዜም ሊረሳኝ በማይችል ሁኔታ አንጀቴን በዕጥፋ ቆራረጠው። የወንድም የሴትም ዕድርተኞቻችንም የልጅነት ፎቶዎንና የሰርግ ዕለት ምስሏን እየተቀባበሉ፤

"ዋይ! ወይ! ተለያየን፤ በአንድ ላይ አድገን፤ ባንድ በልተን፤ ዋይ! ዋይ! ተለያየን፤ ምን ያለ መኪና የተክለፈለፈ፤ ከባል ከልጆቹ ለይቷት አረፈ። ወይ! ዋይ! ተለያየን ... እያለች አስለቃሽ መሾ ስታወርድ የባለቤቱ ሞት መንስኤ የመኪና አደጋ መሆኑን ተረዳሁ። ሀዘኔ እጥፍ ድርብ ሆነ። ራሴን ለማጥፋት ቢቃጠኝም በዙሪያየ ሰው ሞልቷል። እንዲህ ያለ መንፈስ እንደሚሰማኝ ስለጠረጠሩም ይመስላል ከሥር ከሥራ ሰው አይጠፋም። በሀዘኔ ብዛት ስወራጭ ብዙ ሰዎች እንደገዳሁ ታውቆኛል። ምን ላድርግ? ያልታሰበ ዱብ ዕዳ ነው። ስው ከባድ ፍጡር ነው። ብቻዎን ስትቀበር ዘወር ብዬ በቅርቡ እኩልሻለሁ የማል ተስፋ እንኳን

አልሰጠኝ ትምህርት። “ረጋ ብለህ እንግዲያችሁን ሽኝ” የሚል ድምፅ ከሥራ ባልደረቦቼ ከየአቅጣጫው ይደርሰኛል። እኔም ምክራቸውን ተግባራዊ አደረግሁ።

እንዲያ በሃሳቤ እንዴት አልጠየቀኝም ብዬ ስወርድበት የነበረው የቅርብ ጓደኛዬ ከጉኔ ቁጭ በሎ “ፍንጭ” ብሎ የላካትን ደብዳቤ ምሥጢር ሀዘኔ በረድ ሲልልኝና ስረጋጋ አጫወተኝ። ወረቀቷ በዳኛው እጅ በመሆኗ ሳያሳየኝ በመቅረቱ ቤፀፀተውም በቅርቡ አንድ ወሳኔ እንደሚገኝ ሳያውላው ል አረጋገጠልኝ።

የባለቤቱን ስልሰት በመቃብሩ ተገኝቼ በሶቴን ባልወጣም መሪር ሐዘኑን ለብቻዬ እዚያው እስር ቤት ውስጥ ሆኜ ተያይዘኩለሁ። በዚህ ሁኔታ ከሰነበትኩ በኋላ አንድ ጥዋት አንዱ ዘበኛ መጥቶ ባሬ በሁለት ሰዓት ትፈለጋለሁ አለኝ። እኔም ልብሴን ለባብሼ ገዞ ወደ ተባለው ፍርድ ቤት ሆኑ።

ሕዝብ የፍርድ ቤቱን ክፍል ሞልቶት ዳኞች እንኳን ወደ ችሎት የሚያልፏቸው መንገድ አጥተው በፖሊሶች ኃይል እየተከፈተላቸው ነው።

ዳኞች እርሶ በርሳቸው ይመካከራሉ። ሕዝቡ እርጭ ብሎ አፍ አፍቸውን ይመለከታል። አልፎ አልፎም ክብ ሳጥን ውስጥ የቆመውን ባለጋራዬን መሐመድ አብዱን በዓይን ይገርፋታል። ዳኞቹ ቀና ቀና አሉና የሚሰማውን የሕዝቡን ጫጫታ ጋብ ለማድረግ በእንጨት መደሻቸው ጠረጴዛውን መታ መታ አደረጉ። ሕዝቡም ትንፋሹን ዋጠ። ፍጹም ሆኖ ሆነ

...
ከሳሽ - አቶ ለማ ሙሉ-ነህ የአቶ ጌታቸው ጓደኛ
ተከሳሽ - አቶ መሐመድ አብዱ

የሠራተኛ አስተዳደር መምሪያ ዋና ኃላፊ።

እንዲሁም አቶ ጌታቸው አበበ የፍርድ እስረኛ ቀርቦዋል። ሲል ዐቃቤ ሕጉ ለዳኞች አረጋገጠ። መሐል ዳኛም የያዙትን ፋይል ገለጥ ገለጥ አድርገው “ተከሳሽ አቶ መሐመድ አብዱ መንግሥት የጣለባቸውን ክፍተኛ ኃላፊነት በመዘንጋት ሥልጣናቸውን መከታ በማድረግ ለዝሙተ ማስፋፊያ ሲያደርጉት ቆይተዋል። ይህ ከሃይማኖትና ከማኅበራዊ ዕሴቶቻችን ያፈነገጠ ኢሞራላዊ ድርጊት ሰሞኑን በተለይ ሁኔታ ለከሰትባቸው የቻለው ለሦስት ወር የሙከራ ቅጥር ላይ በነበሩት የመሥሪያ ቤታቸው ባልደረባ የአቶ ጌታቸው አበበ ባለቤት ወ/ሮ ጽዮን ጋር ልዩ ግንኙነት ለመፍጠርና የሁለቱን ኑሮ ለማናጋት ክፍተኛ ሙከራ ማድረጋቸው “በአንቺ ጭቅር ከተጠመድኩ ብዙ ቀናት አልፏል። አንቺም እንደኔ መሆንሽ ቢገባኝም የባልሽ ፍራቻ ሊያነቃንቅሽ እንዳልቻለ ገብቶኛል። ሆኖም በቅርቡ አስቸኳይ መፍተሔ ያገኛል። በቅርብ እንዳላነጋግርሽ ስለምትፈሪ ይህችን ማስታወሻ ልክአለሁ። ቋሚ ሠራተኛ መሆንሽን በኔ ጣይው።” የሚል ደብዳቤ ለመስጠት ማዘጋጀታቸውና በዚህ የተነሳ አቶ ጌታቸው ወደ ክፍለ ሀገር እንዲቀየሩ የገወውር ደብዳቤ በመጻፋቸው አቶ ጌታቸው ለብዙ ወጣ ውረድ ከመጋለጣቸውም በላይ ይህን የተወሳሰበ ሜራ ተከትሎ በተፈጠረ ግጭት ንጹሐ ሰው በእስራት እንዲቀጡ ሁኔታዎቻቸውን ተመቻችተዋል። በአቶ ጌታቸውና በአቶ መሐመድ አብዱ መካከል በተነሳው ጠብ ምክንያት የታሰረባቸውን የሚያፈቅሩትን ባለቤታቸውን ለመጠየቅ ወ/ሮ ጽዮን

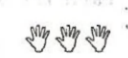
ማረማያ ቤት በመጓዝ ላይ እያሉ የመኪና አደጋ ደርሶባቸው ሕይወታቸው እንዲያልፍና አንዳችም አለኝታ የሌላቸው ሦስት ልጆቻቸው ለሰቃይ ሕይወት እንዲዳረጉ አቶ መሐመድ አብዱ ምክንያት ሆነዋል።

ከላይ ለተጠቀሰው ጥፋታቸው ተከሳሽ የእምነት ክህደት ቃል እንዲሰጡ ተጠይቀው በሰጡት ምልክት ተንኮለኞች ሆን ብለው የፈጸሙት እንጂ አሳቸው አለመሆናቸውን ገልጸው ነበር። ነገር ግን ፍ/ቤቱ በልዩ ምርመራ እንዲጠና አድርጎ የጉዳዩን ትክክለኛነት አረጋግጧል። ቢሆንም ከሳሹ አጥጋቢ መረጃ ስላላቀረቡ...ጉዳዩ በይደር እንዲታይ ሆኖ አቶ ጌታቸው አበበ የመጨረሻ ውሳኔ እስኪሰጥ በዋስ ተለቀው ወደ ቤታቸው እንዲሄዱና አቶ መሐመድ አብዱ በቁጥጥር ሥር እንዲውል ፍርድ ቤቱ አዟል።

የ“ማለት ነው” ዘመን
ከገጽ 30 የዞረ

ይሁንና - “አሁን ስመጣ ማለት ነው - አሁን ስመጣ አንዲት ቆንጆ ልጅ ማለት ነው - መንገድ ላይ አግንቻት በዐይኔ ስጠቅሳት ማለት ነው - አሁን ጠቀሰትንና እውነቱን ነው የምልህ በጣም ነው ያሳፈረችኝ (ማለት ነው) ።” “አንዴ፡ አንተ ማለት ነው - አንተ፡፡ ስትጠጣና ስትባላ እኮ ማለት ነው ለሚመለከትህ በጣም ታስደነግጣለህ ማለት ነው። አሁን ሰው ቢመጣ ማለት ነው - ምን ይልሃል? ትቼህ ብሄድም ማለት ነው፤ ለነገሩ ማለት ነው - ለምን ትቼህ አሄዳለሁ?” ወዘተ. የሚል ሰው ቢገጥመን - ገጥሞን ካላወቀ ማለት ነው - በጣም አያስቅም? ባያስቅም እንኳን ማለት ነው አያስገርምም ትላላችሁ? እንግዲህ ማለት ነው - እናንተም ትዝብታችሁን ጣል ጣል ማድረግ አለባችሁ ማለት ነው።

ጤናችን

አደንዛዥ ዕዎች በሦስት ዋና ዋና ክፍሎች ይመደባሉ።
 ሀ. አነቃቂ/stimulants/
 ለ. ደባኝ/depressants/
 ሐ. አንሳፋራ/Hallucinogens/

ሆኖም ከዚህ ቀጥሎ የሚታዩት በሰዎች ዘንድ ተዘውትረው የሚታዩት ናቸው።

- አልኮል
- ጫት
- ሲጋራ
- ማሪዋና
- ኮኬይን

የአልኮል፣ ጫት እና ማሪዋና ሳይንሳዊ እውነታዎች

1. አልኮል

ሰዎች አልኮልን በትንሽ መጠን በሚወስዱበት ወቅት ትንሽ ዘና የማለት ሁኔታን ያሳያሉ። በመሆኑም እንደየሞቅታቸው መጠን ዘወትር የማያደርጓቸውን ነገሮች ሊያደርጉ የሚችሉ ባቸው አጋጣሚዎች ይከሰታሉ።

አዘውትረው አልኮልን የሚጠቀሙ ሰዎች ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ነጥቦች በወደፊት ሕይወታቸው ሊያጋጥሟቸው እንደሚችል ልብ ማለት ተገቢ ነው። የልብ እና ጉበት ህመም፣

ሱስኝነትና የአደንዛዥ ዕዕ ተጠቃሚነት

ማናዬ አደላ፣ ቀ. ማርያም ዩንቨርስቲ ፡ መምህር

የጡት እና የጨንጎ ነቀርሳ፣ ሰንፈተ ወሲብ (በተለይ ለወንዶች) እንቅልፍ የማጣት ችግር፣ ስብዕናን እና ስሜትን የሚለዋውጡ ሥነ ልቦናዊ ትግሮች፣ የግንዛቤ እጦት፣ ትኩረት ማነስ እና የመርሳት ችግር፣

ከትምህርት ቤት ጋር የሚያያዙ ችግሮች፣ ለአብነት ከትምህርት ቤት መቀረብ፣ የቤትና የክፍል ሥራዎችን በአግባቡ መሥራት አለመቻል፣ ከጓደኞች ጋር አለመስማማት እና ከቤተሰብ ጋር አለመስማማት እና የትዳር መፍረስ ናቸው።

2. ጫት

ለረጅም ወቅት ጫትን የሚቀመጡ (የሚጠቀሙ) ሰዎች በጣም ከፍተኛ በሆነ የድብርት ስሜት ይጠቃሉ። ጫትን በከፍተኛ መጠን መጠቀም የሆድ ፍርዳታን፣ ከልክ ያሰፈ አለመረጋጋትን፣ እንቅልፍ ማጣትን እና የምግብ ፍላጎት መቀነስን ያስከትላል። በጥቅሉ አዘውትሮ ጫትን መጠቀም፡-

የተጠቃሚዎቹን ለሥራ ተነሳሽነት በከፍተኛ ሁኔታ ስለሚቀንስ ምርታማነትንም ይቀንሳል።

በተደጋጋሚ መጠቀም ጫት በማይገኝበት ወቅት የቀን ቅገር እና ፍርሀትን በሚያስከትሉ የሱስ ስሜት ውስጥ ያስገባል (በተለምዶ «ዱነክ» እንደሚባለው)።

ጫት በሰውነታችን የነርቭ፣ የመተንፈሻ አካላትና እንደዚሁም የደም ዝውውር እና የምግብ መፍጨት ሥርዓቶች ላይ ከፍተኛ ጉዳት ያደርሳል።

3. ሲጋራ

ሲጋራ ማጠስ ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን የአጭር እና ረጅም ጊዜ ችግሮችን ያስከትላል። የልብ ድካም

የክንፈር፣ የሳንባ እና የቆዳ ካንሰር ደም ብዛት የመተንፈሻ አካላት ጉዳት እና ህመም ወንዶች ላይ መካኝነት (ልጅ መውለድ አለመቻል)

4. ማሪዋና

ማሪዋና ምድብ ከህሺሾች ሲሆን በዓለማችን ከሚዘወተሩ አደገኛ አደንዛዥ ዕዎች አንዱ ነው። በብዙ ሀገራት ማሪዋናን መጠቀም በህግ የተከለከለ ነው። ይህም ሊሆን የቻለበት ምክንያት ከዚህ በታች በተዘረዘሩት የአጭር እና ረጅም ጊዜ ችግሮች የተነሣ ነው።

የውሽትና የተዛባ አስተሳሰብ መርሳትና የማስታወስ ችሎታ መቀነስ ትኩረት ማነስ እና የመደነጋገር ሁኔታ የተዛባ አመለካከት ለአደጋዎች የመጋለጥ ሁኔታ መጨመር ተነሳሽነት ማጣት የልብ ምት ፍጥነት መጨመር ጭንቀት፣ ፍርሀት የቀን ቅገር፣

የመተንፈሻ፣ የሥነ ተዋልዶ እና የሰውነት መከላከል አቅም መጎዳት በነቀርሳ የመያዘ ዕድል መስፋት የጥገኝነት ሥነ ልቦና ተጠቂ መሆን

መፍትሔዎችና የማከሚያ መንገዶች (Psychotherapeutic techniques)

ዝጌ ቅነሳ (Systematic Desensitization)

"ውሃ ሲወስድ እያሳሳቀ ነው" እንደሚባለው... ሲገቡበት መጠኑ እየጨመረ እንደሄደው ሁሉ

ለመውጣትም ቅደም ተከተሎችን መጠበቅ ያስፈልጋል። በበዙዎች ዘንድ አዲስ ዓመት በባተ ወይም አንድ ዐውዳመት በመጣ ቁጥር ትቻለሁ ብሎ መገዘት ጊዜያዊ የውሸት ቃል ሲሆን ይስተዋላል። ስለሆነም ከዚህ ዓይነቱ ጠጨባጭነት የሚጎድለው ፍክራ ይልቅ ቀስ በቀስ ከቀን ቀን የሚወሰደውን የዕዕ መጠን መቀነስና መጨረሻም በሃይት ማቆምን መለማድ ከሁሉም ይበልጥ ጠቃሚ እርምጃ ነው። በዚህን ወቅት በቅርብ ያለ ሰው አልያም የሥነ ልቦናና የሥነ አእምሮ ሳለምያ የሚረዳና ወይም የሌላ ዓይነት ህሸሽ ተጠቃሚው ጎጂ ሱሱን ለመተው-ባንገራገራ ቁጥር የማበረታቻ የምክር አግልግሎት በመስጠት አውነተኛ ለውጥ እንዲመጣ ማድረግ ይቻላል።

ማሳጣትና መተካት
የሚጠቀሙትን ዕዕ በሌላ የሚወዱት ነገር ዘወትር መቀየር/ መተካት፣ እንዲሁም የሚጠቀሙት ዕዕ በቅርብ እንዳያገኙ ማድረግ፤

መላሽ ልምምድ
ሁሉም የሆነው በልምምድ አንጂ ይዘነው የተወለደው በመሆኑ አይደለም። በመሆኑም በጎና መልካም ባሕርያትን በመተግበር ከአደንዛኝነት ዕዕ ራስን ማላቀቅ ይቻላል።

ምስያና ማጥለቅለቅ (Flooding)

ይህ ዘዴ ጥንቃቄ የሚሻ ሲሆን በተለይ በሚጠቀሙት ዕዕ ሌላ ጎጂ ያልሆነ ነገር ግን የማይወዱትን ነገር በመጨመር አልያም የሚጠቀሙትን ዕዕ መጠን ከልክ በላይ በማድረግ ጥላቻ እንዲያደርግባቸው ማድረግ ይቻላል። ሆኖም የዚህ ዘዴ አሉታዊ/የጎንዮሽ ጉዳቱ ከፍተኛ ስለሆነ ባለምያ ካልያዘው በዙ አይመከርም።

እሳቤ ቅየራ / አእምሯዊ/
ለራስ የሚሰጥን ግምት በማስተካከል እና እችላለሁ በማል አስተሳሰብ የራስን ሞራል

በመገንባት ከደባል ሱስ ጥገኝነት ነፃ መውጣት ይቻላል፤ ለዚህም ስኬት አእምሯዊ ቁርጠኝነት ያስፈልጋል። የሚያውቁትን በበጎ ይተግብሩ፤

"Believe that you can change the conditions!"

በመጨረሻም እንደ ችግሩ ግዝፈት የሥነ ልቦና ባለምያ በማማከር ተገቢውን እገዛ ማግኘት ይቻላል።

ዋቢ መጻሕፍት

(2002) Drug Abuse Treatment and Rehabilitation; A Practical Planning and Implementation Guide; Drug Abuse Treatment Toolkit; United Nations Office on Drugs and Crime; Vienna
Know the facts about drugs. www.drugs.ie Fareo, D.O. (2002). Drug Abuse among Nigerian Adolescents, Strategies for Counseling; The Journal of International Social Research Cilt: 5 Sayı: 20 Volume: 5 Issue: 20 Kİ 2012 Winter 2012 www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
Manaye Adela.(2005). Availability and Exposing factors for drug abuse among University students; The case of Jigjiga University, Dire Dawa University and Haramaya University; (unpublished)
Mesfin Kassay et al. Knowledge of "drug" use and associated factors as perceived by health professionals, farmers, the youth and law enforcement agencies in Ethiopia. A.A.U.
Yigzaw Kebede et al. (April, 2005) . Substance Abuse. University of Gondar, In collaboration with the Ethiopia Public Health Training Initiative, The Carter Center, the Ethiopia Ministry of Health, and the Ethiopia Ministry of Education

የልጅ አስተዳደር ግና የማስተማር ሥልጣን ወጣቶች ላይ ያላቸው ተፅዕኖ

ማናዬ አደላ

የልጅ አስተዳደር ለጅም ጥንቃቄ የሚሻ የዕለት ተዕለት ተግባር ነው። የቤት ውስጥ ድርጊቶች፣ የወላጅ ባሕርያት፣ የባልና ማሰት ተግባራት፣ የእህትና ወንድም ወይም ሌላ የቤተሰብ አባል መስተጋብር፣ የልጆች ባሕርይ ላይ ያለው ተፅዕኖ ከፍተኛ ነው። ባምረንድ (1991) የገለጸውም ይህንን ነው። ከማጣቀሻ መጽሐፍታችን በተጨማሪ በአትዮጵያውያን ቤተሰብ ውስጥ ያሉ ነባራዊ ሁኔታዎችን በመዳሰስ የአስተዳደር ዘዴዎች የልጆች ባሕርይ ላይ የሚፈጥረውን ተፅዕኖ ቀጥለን እንመልከት፤

ወላጆች ከልጆቻቸው ጋር በሚያደርጓቸው ግንኙነቶችና ባሕርያት መሠረት አራት ዋና ዋና የልጅ አስተዳደር ልማዶች አሉ። እነዚህም በተለያዩ መልክ የልጆችን ባሕርይ አዎንታዊ እና አሉታዊ በሆኑ መንገዶች ተፅዕኖ ይፈጥራሉ።

ሀ.አምባገነን የአስተዳደር ዘዴ (Authoritarian Parenting Style)

እነዚህ ወላጆች በማወቅም ይሁን ባለማወቅ ተግባራዊ ቅጣት፣ ዛቻና ማስፈራራት፣ ቁጣ፣ በኃይል መጮህ፣ ስድብ፣ ማንቋሽሽ፣ ጥብቅ ቁጥጥር፣ ጎዕዛዊ መልዕክቶችን ማስተላለፍ እና መሰል ዘዴን ይጠቀማሉ። ለልጆቹ ሀሳብን የመግለፅ ዕድል ፈጽሞ ወን አይሰጡም። ምንም ዓይነት ውሳኔ ላይም ልጆችን አያሳትፉም።

ከዚህ ቤተሰብ የሚገኙ ልጆች በልጅነታቸው ድንገጥ፣ ሀሳባቸውን የማይገልፁ፣ ፈሪ፣ በራስ መተማመን የጎደላቸው፣ ተምህርት ቤት ውስጥ ከአቻዎቻቸው ጋር የማይቀራረቡና ተያያዥ አሉታዊ ባሕርያት ይስተዋልባቸዋል። በሌላ በኩል ከወጣትነት ሪድጫ ጀምሮ ጠብ ጫሪነትን፣ በቡድን መደባደብንና

መሰል ባሕርያትን የማያሳዩ ሲሆን በውይይት አያምኑም። ምክንያቱም ቀድሞ የነበረው ቤተሰባዊ ቅጣት ለራሳቸው የሚሰጡትን ዋጋ፣ ክብርና በራስ የመተማመን አወንታዊ ጠባይ የሸረሸረው በመሆኑ ነው።

ለ. አሳታፊ/ዲሞክራሲያዊ የአስተዳደር ዘይቤ (Authoritative Parenting Style)

መገለጫዎቹ ከውይይት በላይ በምክክር ያምናሉ፤ አሳታፊ ናቸው፤ ውሳኔ በጋራ ይወስናሉ፤ ጥንቃቄ የተሞላበት ሥልጣን እና ምክንያታዊ ቅጣት ይጠቀማሉ።

ከዚህ ቤተሰብ የሚገኙ ልጆች፡

በራስ መተማመናቸው ከፍተኛ ነው፤ ውሳኔን የመወሰን ብቃት ያዳብራሉ፤ ስለ ራሳቸው ያላቸው ግምት ከፍተኛና በጎ ነው፤ አእምሯዊ፣ አካላዊ፣ ማህበራዊ ስሜትና ስብዕናቸው የተሟላ ናቸው።

ሐ. ምንግዴ የአስተዳደር ዘይቤ (Neglectful/Uninvolved Parenting Style)

በዚህ የአስተዳደር ዘይቤ ወላጆች

በዙተሳታፊዎች አይደሉም። የራስህ/ሽ ጉዳይ የሚል የቸልተኝነት ሁኔታ ይስተዋላል፤ ተገቢና በቂ ክትትል እና ምክክር የለም። የሚሰጡት መመሪያ ዝቅተኛና ውስን ነው።

ከዚህ ቤተሰብ የሚገኙ ልጆች፡

የሕይወት ክህሎታቸው ደካማ ነው። ማድረግ ያለባቸው እና የሌለባቸውን ነገሮች በውል አይለዩም፤ የተዘበራረቀ ስብዕናና ግራ መጋባት ይስተዋልባቸዋል።

መ. ልቅ የአስተዳደር ዘይቤ (Indulgent, Permissive and Non-directive Parenting Style)

ልጅን አይክፋት/ው በሚል እሳቤ የተጠየቁትን ሁሉ በእሽታ ይመልሳሉ። ልጆች ሲያለቅሱና ሲያኮርፉ መደለያ ይሰጣሉ፤ ይህ ዓይነቱ ወላጅ ወይም አሳዳጊ ልቅ እና ፈቃድ የሚባል ሲሆን ወላጆች አይተው እንዳላዩ የሚያልፏቸው፤ ልጆች ውሳኔዎቻቸውን ራሳቸው የሚወስኑበትና የወላጅ ተሳትፎ እጅግ ዝቅተኛ የሚሆንበት የአስተዳደር ዓይነት ነው።

ከዚህ ቤተሰብ የሚገኙ ልጆች፡

አኩራፊ፣ በድርጊቶቻቸው

ጥንቃቄ የጎደላቸው፤ በምክንያት የማሳመን አቅማቸው ዝቅተኛ የሆነ፤ ችግሮችን የመቋቋም አቅማቸው ውስን የሆኑ... ይሆናሉ።

ሊደረጉ የሚገቡ ነገሮች

1. ሥራን ለማለማመድ በጥቂት በጥቂቱ እንደፍላጎታቸው ማሳተፍ፤
2. ከድርጊታዊ ቅጣት ይልቅ፣ ሥልጣን ቅጣት መጠቀም፤
3. ከክርክር እና ቁጥጥር ይልቅ ምክክርን ማድረግ፤
4. ምክንያታዊነትን ማለመድ፤
5. የመጫወቻ ዕቃ ዓይነቶችን መምረጥ፤
6. ለማያደርጓቸው ድርጊቶች ኃላፊነት መውሰድን ማለማመድ፤
7. በመርህ ግብር እና ዕቅድ እንዲመሩ መርዳት፤
8. ስሜታቸውን መረዳት፤
9. ሲያለቅሱ በምላሽ መደለያ ከመስጠት መቆጠብ፤
10. አላግባብ እንዳይሞላቀቁና ከቁጥጥር ወጥተው ወደፊት ራሳቸውን እንዳይጎዱ መጠንቀቅ

ከእናንተ ለኛ

በመጽሐታችን ላይ በሚወጡ ጽሑፎች ላይም ሆነ በሌሎች ጉዳዮች ዙሪያ ከእናንተ ከአንባቢያን የሚላኩልንን ደብዳቤዎች ከዚህ ዕትም ጀምሮ በዚህ ዓመድ ሥር እናቀርባለን። የአሜሪካ አድራሻችንን ጨምሮ በማንኛውም ዘዴ ሃሳባችሁን ብትልኩልን በደስታ እናስተናግዳለን። በቦታ ጥበት ምክንያትና ለንባብ አመቺነት ሲባል በደብዳቤያችሁ ላይ መጠነኛ የአርትዖት ሥራ ልናደርግ እንችላለን። አድራሻችን፡- bulletintheteacher@gmail.com

ለ“ዘቲቸር” መጽሔት ዝግጅት ክፍል - እንደምን አላችሁ በማለት የአኩባሪት ሰላምታዩ ይድረሳችሁ እያልኩ የደንበኝነት ጥያቄዩን አቀርባለሁ።

በ“ዘቲቸር” መጽሔትም ሆነ በ“ልሣነ አስተዳደር” መጽሔት ይዘቶች እየተካተቱ ለአንባቢያን የሚደርሱ መጣጥፎችና ልዩ ልዩ ጽሑፎች ከበርካታ ምሁራን አንደበት የፈለቁና የጥናትና ምርምር ውጤቶች በመሆናቸው እጅግ ጠቃሚ መልእክት አላቸው። ትምህርት ሰጪ፣ ሳቢና ማራኪም መሆናቸው አያጠራጥርም። የአንባቢያንን የዕውቀት እድልም የሚያሰፉ መልካም የአእምሮ ምግብ ናቸው። እኔም የቅድስት ማርያም የኒቨርስቲ ቤተሰብና አባል እንደመሆኔ እነዚህን መጽሔቶች በውጤት ቁጥር ሁልጊዜ እያገኘሁ በፍቅር ማንበቤ አልቀረምና ከአንባቢነት ወደ ተሳታፊነት መሸጋገር ከቻልኩ ሳነብ ካገኛኋቸው ውስጥ በተለይ ለወጣቱ ትውልድ ይጠቅማሉ ብዬ የላኩላችሁን ከዚህ በታች የሚገኙ ጥቅሶችና አባባሎች እንደተስማሚነታቸው እንደሚሆኑ ታደርጉልኝ ዘንድ ወደናንተው ልኬያለሁ። “ቤት እምቦሳ” ስላችሁ “እምቦሳ እሰሩ” ካላችሁኝ በምችለው ሁሉ ከናንተው ጋር ለመቀጠል ከወዲሁ ቃል እገባለሁ።

ደስታ ሸፈራው ለገሠ (በቅ/ማ/ዩ የርቀት ት/ክፍል የተሰጠ ወኪል ጽ/ቤት አስተባባሪ)

ከዝግጅት ክፍሉ፡- ወድ አንባቢያችንና ባልደረባችን ደስታ ሸፈራው፡ በተሳተፎህ ቀጥሎ፡ የላኩላልንን ጠቃሚ ጥቅሶችና አባባሎች ከዚህ በታች አቅርባለሁ።

ከጥቅሶች አምባ

“ሰው የማወቂያ መሣሪያውን እንጂ ዕውቀትን ይዞ ከእናቱ ማጎጠን አይወለድም።” ዴል ካርኒጊ

“ እንድ ሰው ምንም ያህል ሥራ የሚበዛበት ቢሆን በቀን ሩብ ሰዓት ብቻ እንኳን ቢያነብ በዓመት ውስጥ እስከ ሃያ መጻሕፍት ማንበብ ይችላል። በዚህ ሥሌት ሃምሳ ዓመት በምድር ላይ የሚኖር ሰው

በአማካይ እስከ አንድ ሺህ መጻሕፍትን ሊያነብ ይችላል።” (ሉዊ ቮረስ)

“ለማወቅ አንባቢ መሆንን ብቻ ሳይሆን ያነበቡትን መረዳት መቻልን ይጠይቃል።” (ፍራንሲስ ቤክን)

“ጥሩ አንባቢነት እንደጥሩ ጸሐፊነት ጥበብ ነው።” (ፍ. ቤክን)

“ማንበብ ያለብህ ለመቃረን ወይም የሰውን ስህተት ለመፈለግ ... ሳይሆን ለማመዛዘንና ለመረዳት ይሁን።” (ፍ. ቤክን)

ይህንን ያውቃሉ? (ካነበብኩት)

- * ብልህ እንዴት ያለ ሰው ነው ቢሉ ከማናቸውም ሰው የሚማር።
- * ዐዋቂ እንዴት ያለ ሰው ነው ቢሉ መጻሕፍትን/ድርሰቶችን የሚያነብ።
- * ቁም ነገረኛ ሰው እንዴት ያለ ሰው ነው ቢሉ ከገንዘብ ይልቅ የዕውቀት ሀብት ያለው።
- * ጠንቃቃ ሰው እንዴት ያለ ሰው ነው ቢሉ ሕይወቱን በዕቅድ የሚመራ።
- * ጀግና ሰው እንዴት ያለ ሰው ነው ቢሉ የገዛ ባሕርዩን የሚገራና የሚያሸንፍ።
- * ጠንካራና አስተዋይ ሰው እንዴት ያለ ሰው ነው ቢሉ ስሜቱን የሚቆጣጠር።
- * ዕብድ እንዴት ያለ ሰው ነው ቢሉ የሰጠትን ሁሉ የሚያጠፋ።

*** ይድረስ ለ“ዘቲቸር” መጽሔት ዝግጅት ክፍል፤

አንዲት ማሳሰቢያ ቢጤና አንድ አስተያየት በድምሩ ሁለት ነገሮችን ለመጠቀም ስለፈለግሁ ነው ብዕራን ያነሳሁት። መጽሔታችሁ በጣም ተነባቢና ተናፋቂ ከሆኑ የተቋማትን የኅትመት ውጤቶች መካከል አንደኛዎ መሆኗ

የሚታወቅ ነው። ይዘቷ ከሞላ ጎደል የሁሉንም አንባቢ ፍላጎት የሚያካትት በመሆኑ ይመስለኛል እኔን ጨምሮ ብዙዎች በጉጉት እንከታተላታለን። ነገር ግን በተለይ ከቅርብ ጊዜያት ወዲህ ወቅቷን ጠብቃ ለኅትመት መብቃት አየተሳናት ይመስለኛል። በመሆኑም በዚህ በኩል ቢታሰብበት ጥሩ ነው እላለሁ።

ሁለተኛው አስተያየት ነው። ተቋማችን ቅድስት ማርያም የኒቨርስቲ በተለይ በሠራተኞቹ መካከል ከሚታወቅባቸው መልካም ዕሴቶች ውስጥ አንደኛው የተቋሙ አባላት በአንዳንድ ከአቀም በላይ በሆኑ ማህበራዊና ጤና ነክ ጉዳዮች በጽኑ ሲቸገሩ ወይም በሞት ሲለዩ ሠራተኛውና ተቋሙ ለተቸገሩ ወገኖች የሚያሳዩት ፈጥኖ ደራሽነት ሁልጊዜ ያስደንቀኛል። ይህ የተቸገረ ወገንን የመርዳት ተቋማዊና ወገናዊ አኩሪ ድርጊት ተጠናክሮ መቀጠል ያለበት ነገር መሆኑን እዚህ ላይ

A man ought to read just as inclination leads him; for what he reads as a task will do him little good. Samuel Johnson

አሰምራበት ባልፍ ደስ ስለሚለኝ ነው ይህን ጉዳይ እዚህ ላይ ለማንሳት የወደድኩት። ምክንያቱም ለሰው ደራሽ ወገኑ ሰው ነውና አንድ የሥራ ባልደረባ ቀርቶ አንድ መንገደኛም ቢሆን ተቸግሮና ዕርዳታችን ምርኩዙ ሆኖ ቁም ብሎ እንዲሄድ የሚደግፈው መሆኑን ስንረዳ ለዚያ ሰው በሰብአዊነት የመረዳዳት የውዴታ ግዴታ ሕግ መሠረት አለንልህ ብንለው በፈጣሪም ዘንድ ትልቅ የፀጋ በረከት አለው። በሥውር የሚያይ አምላካችንና ፈጣያችን ደግሞ የኛ ወረፋ በሚደርስና በምንቸገርበት ወቅት አንሺና ደጋፊ ይሰጠናል። ህይወቱን መጠኑ ይለያይ እንጂ ሰው ሆኖ ተፈጥሮ ደግሞ የማይቸገር የለም። ልብ ካልነው ገንዘብና ቁሳቁስ ብቻም ሳይሆን አንዳንድ “አይዘህ፡ በርታ”ም ፈልገው የማይገኙት የመንፈስ ሰብራትን የሚጠግን ትልቅ ረድኤት ነው።

በመሆኑም ተቋሙ የሚታወቅበትን

በተለይም የታመሙና ለተቋሙ የደከሙ አባላት በአልጋ ቁራና፣ በደዌ ዳኛ ሲያዙ ሕግን ሳይከተል በሆደ ሰፊነት የሚያደርገውን የቸርነት ተግባር እንዲቀጥልበት፣ እንዲሁም ሠራተኛው በኑሮ ውድነት በዩኒቤው እየተመናመነች ከምትሄድ የገንዘብ አቅሙ አንዲት ብር ሳትቀር አላጥጣ ወገኑን ለመታደግ የሚያሳየውን በፍቅርና በርህራሄ የተሞላ ትብብር አጠናክሮ እንዲጓዝ መጠቀም አፈልጋለሁ። መልካም ነገርን ስናደርግ በፍቅርና በመዋደድ እንጂ በመሰለገጥና እንደሞራል ግዴታ ብቻ በመውሰድ ከሆነ ደግ አይሆንም። ይህን የሚያስመሰግንና የሚያስቀናም በጎ ተግባር የሁልጊዜ ባህላችን ብናደርገው አንዳችን የአንዳችን ብርታትና ደጅን አንሆናለን። ምንም ዓይነት የከፋ ችግር ቢሆን አዘናግቶ ብቻችንን እንደማያጠቃም በርግጠኝነት እናውቃለንና ርስ በርስ ከተደጋገፍን የማናሸንፈው ችግር አይኖርም። አመሰግናለሁ።

መምህር ግርማ ገ/ሚካኤል፡ ቅ/ማ/ዩ

ከዝግጅት ክፍሉ፤

መምህር ግርማ ያሉት ሁሉ ትክክል ነው። በተረቱም “ሃምሳ ሎሚ ለአንድ ሰው ሸከመ፣ ለሃምሳ ሰው ግን ጌጡ ነው” ይባላል። ወደ ዝርዝሩ መግባት አያስፈልግም እንጂ እርስዎ በጠቀሳቸው ተቋማዊና ወገናዊ መልካም ሥራዎች ዙሪያ እኛም የምናውቃቸው በርካታ ነገሮች አሉ። ግን በባህላችን “ሆድ ያመስግን” በሚል ሸፋፍነን ስለምናልፋቸው ብዙዎቹ ድንቅ ተግባራት ከግል ጨዋታ ማድመቂያነት ወጥተው በአደባባይ እንዲህ እንዳሁኑ ሲነገሩ አናስተውልም። ግን ስህተት ይመስለናል። መነገር ያለበት ወቅትና አሉታዊ አቃቂር ብቻ ሳይሆን መልካም ሥራዎችም በግልጽ ቢነገሩና ቢታወቁ አስተምህሯቸው ቀላል አይደለም። ለማንኛውም መልእክትዎን አስተላልፈናል፤ ተሳተፎዎ ግን አይለየን።

“መማር ከንቱ”

ከገጽ 27 የዞረ እስኪ ያን ባለፈ ነገር አንሳና ጥቂት አስፈግንን ይሉ ነበር። ከነተረቱ “በገና ጨዋታ አይቆጡም ጌታ” ይባል የለም? ሕይወት ደግሞ ፈርጆ ብዙ ናትና ቢያንስ በምናብ ደረጃ ሁሉንም ማየት እንደመጽሐፉ ደግሞ ሁሉን ካዩ በኋላ የሚበጀውን መያዝ ብዙም ክፋት የለውም። መጽሐፉ የሚለው “ሁሉን እዩ፤

የሚበጀውን ግን ያዙ” (ኩሎ አመክሩ ወዘሠናዩ አፀንዑ) ነው።

በሀገራችንም ሆነ በሌላው ዓለም ውኃ ዋና የሚያውቅ ሰው ሥራዩ ብሎ ከያዘው ወንዞችን፣ ኩራዎችንና ሐይቆችን በመሳሰሉ አነስተኛ የውኃ አካላት ዙሪያ በመገኘት ሰውንና ዕቃን እያሳገረ የዕለት ጉርሱን ያመት ልብሱን ያገናል፤ ይህ እንግዲህ በሥራነት ስንመለከተው እንጂ በአደጋ ጊዜዎች ግን ማንኛውም ዋና የሚያውቅ ሰው በውኃ የሚወሰዱ ፍጡራንና ንብረትን የማዳን ሞራላዊና ሰብአዊ ግዴታ ያለበት መሆኑን አንዝነውም። እንዲህ ዓይነቱ ነገር የነበረ ያለና የሚኖርም ነው። አንድ ወቅት ታዲያ እንዲህ ሆነላቸው፡-

በአንድ አካባቢ ተልቀ ወንዝ አለ። ያ ወንዝ ዋናተና ላልሆነ ሰው ካላሻጋሪ ለመሻገር የሚሞከር አይደለም። ከዕለታት በአንደኛዋ አንድ ቁስ ከነሚስታቸው ወደዚያ ወንዝ ይመጣሉ። አሻጋሪ ዋናተኛዎ ያገኙና ከነባለቤታቸው በዋና እንዲያሻግራቸው ቁሱ ዋጋውን ይነጋገሩ ያዙ። ዋናተኛው በሰው ሦስት ብር ይጠይቃቸዋል። ቁሱ ግን “ልጅ፣ እመርቅሃለሁ፤ እባርከህማለሁ፤ ቀንስልኝና ለሁለታችንም ሁለት ብር ልክፈልህ” ብለው በአባታዊ ተማሪና ይለምኑታል። የዋና ጠቢብ ስውዬ ለደንቡ ያህል ጥቂት ካንገራገረ በኋላ ያየውን ዐይቷልና እሺ ይላቸዋል።

ወንዝ አሻጋሪው ለቁሱ፡ “መጀመሪያ እርስዎን ለሻግርዎት፤ ልብስዎን ያውልቁና ከውኃው በላይ ከፍ አድርገው ይያዙልኝ” ይላቸዋል። ካላንዳች ችግርም ያሻግራቸዋል። ሣተናው ዋናተኛ ቀልጠፍ ብሎ ይመለስና በቀንጅኛዋ ዕፁብ ድንቅ የነበረችዋን የቁሱን ሚስት ሊያሻግር ልብሷን እንድታወልቅ ያዘታል። ምርጫ የለም፤ ታወልቃለች። ቁስ ማዶ ሆነው እየዘገናቸውም ቢሆን ይህን የልብስ ማውላቅ ትርጓሜ ይመለከታሉ። ልብስ አስወላቂው በዚያ ባቆመ ዕድላኛ በሆኑ፤ ያሳዝናል በዚያ ብቻ አልቆመም። ይህ ታሪክ ለዚህ ዓምድ የበቃውም ከዚያ በማለፉ ነው።

ያ ዋናተኛ ከቁሱ በስተቀር በወንዙ ዙሪያና አካባቢ ማንም ሌላ ሰው አለመኖሩን ዐውቆ ከሴትየዋ ጋር “የፍቅር ጨዋታውን” በግላጭ ያቀልጠው ገባ፤ የሴትየዋ ከአንጀት የማይመስል ማንገራገርም አልሠራም። ቁሱም ቢዘሉ ቢፈርጡ በመካከላቸው የማይደረገው ወንዝ አለና፤ በቅናት ጠዘው ይሠሩትን ያጡት አባ እንደጴጥሮስ በውኃው ላይ ሊራመዱ ቢሞክሩም የዓዘ ሲሳይ

እንደሚሆኑ አይስተትምና ዐይናቸውን ባለማመን ቆመው ከመመልከት ሌላ አማራጭ አልነበራቸውም። በመሆኑም የሚደርስላቸው ጠፍቶ አዝመራቸውን አንድ ዝንጀሮ ሲያመስቃቅለው ዐይናቸው ጉድ እያዩ ማስጣል ሳይቻላቸው በግነው ይቀራሉ። ዋናተኛው የልብን ሠርቶ ከጨረሰ በኋላ ሴትየዋን የማሻገር ውል ስላለበት ተሸከም ሊያሻግር ዋናውን ይጀምራል። ሊደርስ ሲልም “መምሩ፣ ወደዚያ ራቅ ብለው ይሂዱና ባለቤትዎን እዚያው ይጠብቁቸው። አለበለዚያ እዚህ አተዋቸውና ሰምጠው ይቀሩልዎታል።” ብሎ ያስጠነቅቃቸዋል። ምርጫ የላቸውም። በታዘዙት መሠረት ራቅ ብለው ከዋናተኛ ግመሮ ዝንጀሮ የተረፈች ሚስታቸውን ይጠብቁ ገባ። በመጨረሻው ግን ቁሱ እንዲህ ብለዋል አሉ፡-

ቅኔ መና፣ ድጓ መና፤

መማር ውኃ ዋና።

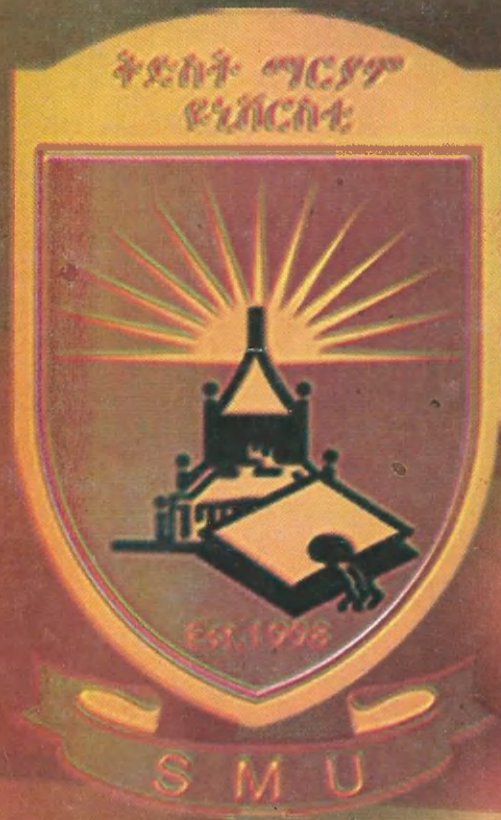

The stupid neither forgive nor forget; the naïve forgive and forget; the wise forgive but do not forget. **Thomas Szasz**
 Stupidity does not tolerate wisdom. (Anonymous)
 A man's greatest battles are the ones he fights within himself. **Ben Okri**
 Who overcomes by force has overcome only half his foes. **John Milton**
 History is a bath of blood. **William James**
 Education...has produced a vast population able to read but unable to distinguish what is worth reading. **G. M. Trevelyan**
 Education is an admirable thing, but it is well to remember from time to time that nothing that is worth knowing can be taught. **Oscar Wilde**

What do educators say?

<p>“Teaching is the one profession that creates all other professions.” (unknown)</p> <p>***</p> <p>“It is the supreme art of the teacher to awaken joy in creative expression and knowledge.” (Albert Einstein)</p> <p>***</p> <p>“A child cannot be taught by anyone who despises him, and a child cannot afford to be fooled.” (James Baldwin)</p> <p>***</p> <p>“If a child can’t learn the way we teach, maybe we should teach the way they learn.” (Ignacio ‘Nacho’ Estrada)</p> <p>***</p> <p>“A person who has good thoughts cannot ever be ugly. You can have a wonky nose and a crooked mouth and a double chin and stick-out teeth, but if you have good thoughts they will shine out of your face like sunbeams and you will always look lovely.” Roald Dahl</p> <p>***</p> <p>“A smile is the prettiest thing you’ll ever wear.” (unknown)</p> <p>***</p> <p>“A wise old teacher once said: I consider a day’s teaching wasted if we do not all have one hearty laugh.” (Gilbert Highet)</p> <p>***</p> <p>“Children are like wet cement. Whatever falls on them makes an impression.” (Haim Ginott)</p> <p>***</p> <p>“Children want the same things we want. To laugh, to be challenged, to be entertained, and de-</p>	<p>lighted.” (Dr. Seuss)</p> <p>***</p> <p>“Children today are tyrants. They contradict their parents, gobble their food, and tyrannize their teachers.” (Socrates 420 BC)</p> <p>***</p> <p>“Creativity: Take the obvious, add a cupful of brains, a generous pinch of imagination, a bucketful of courage and daring, stir well and bring to boil.” Bernard Baruch)</p> <p>***</p> <p>“If you really want to know about the future, don’t ask a technologist, a scientist, a physicist. No! Don’t ask somebody who is writing code. No, if you want to know what society’s going to be like in 20 years, ask a kindergarten teacher.” (Clifford Stoll)</p> <p>***</p> <p>“Impossible is a word to be found only in the dictionary of the fools.” (Napoleon Bonaparte)</p> <p>“Not only does a smile cost less than electricity, it also brightens your day.” (unknown)</p> <p>***</p> <p>“Once you get people laughing, they are listening.” (Herbert Gardner)</p> <p>***</p> <p>“Spoon feeding in the long run teaches us nothing but the shape of the spoon.” (E.M. Forster)</p> <p>***</p> <p>“There are three things to remember when teaching: know your stuff; know whom you are stuffing; and then stuff them ele-</p>	<p>gantly.” (Lola May)</p> <p>***</p> <p>“The wise teacher knows that 55 minutes of work plus 5 minutes laughter are worth twice as much as 60 minutes of unvaried work.” (Gilbert Highet)</p> <p>***</p> <p>“The test of a good teacher is not how many questions he asks his pupils that they will answer readily, but how many questions he inspires them to ask him which he finds it hard to answer.” (Alice W. Rollins)</p> <p>***</p> <p>“If we teach today’s students as we taught yesterday’s, we rob them of tomorrow.” (John Dewey)</p> <p>***</p> <p>“The mediocre teacher tells. The good teacher explains. The superior teacher demonstrates. The great teacher inspires.” (William A. Ward)</p> <p>***</p> <p>“Education is not the filling of a pail, but the lighting of a fire.” (William B. Yeats)</p> <p>***</p> <p>“We are what we repeatedly do. Excellence then, is not an act, but a habit.” (Aristotle)</p> <p>***</p> <p>“As a general rule, teachers teach more by what they are than by what they say.” (unknown)</p> <p>***</p>
--	---	--

**When a thing has been said
and said well, have no
scruple. Take it and copy it.**
(Anatole France)

The Teacher

Contact Address

St. Mary's University (SMU)

Department of Common Courses

Tel. (+251 11) 553 - 80 - 19

Email: smucinuneteacher@gmail.com, P.O.Box 18490

Website: <http://www.smuc.edu.et>

Addis Ababa, Ethiopia